Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXII., št. 60

Ljubljana, sreda 12. marca 1941

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392.

Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 30 din. Za inozemstvo 50 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg št. 7, telefon št. 2455, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Pred novo fazo vojne

Po vseh znakih sodeč, smo tik pred novo fazo vojne, ki se napoveduje v zvezi s prehodom iz zime v pomlad. Toda to je tudi vse, kar vsaj približno zanesljivo vemo. Vse drugo spada v kraljestvo ugibanj. Pred nami zija dolga vrsta odprtih vprašanj: kdo bo prvi nastopil, kje bo nastopil, kdaj bo nastopil, kako bo udaril, kdo bo šel ž njim, kaj bo storil sovražnik, kakšno bo zadržanje prizadetih držav izven konflikta, ali bo šlo že za odločilni spopad ali samo za eno izmed neštetih vmesnih razdobij vojne, ki se sicer vedno bolj razširja po kraju in času v spopad najširšega obsega, kar jih pozna svetovna zgodovina. Nanizali smo samo nekaj takšnih vprašanj, katerih vsako zase tvori veliko uganko v trenutnem vojnem položaju. Niso pa to edina vprašanja, ki nam jih postavlja prehod iz zime v pomlad.

Dokler se nova bojišča, ki jih napovedujejo iz raznih virov, niso še pojavila, dokler v posameznih predelih Evrope in izven nje, ki še niso v vojni, ni še spregovorilo orožje, so vse možnosti še odprte, bodisi v tej ali v drugi smeri. Toda to nas ne sme zavajati v zmoto. Kjer miruje orožje, tam je tem bolj na delu diplomacija in sicer diplomacija obeh vojnih taborov, ki skuša čim bolj izčrpno izkoristiti vse dane možnosti.

Eno takšnih evropskih področij je na zapadu, drugo pa na jugovzhodu. Na obeh področjih, zlasti pa na jugovzhodnem se razvija sedaj velika diplomatska bitka med obema vojnima taboroma, ki si pred nadaljnjimi odločitvami skušata zagotoviti vse pomembnejše postojanke, da bi imel njih kasnejši nastop čim večjo težo in čim več izgledov na uspeh. Vsak trenutek lahko nastopijo daljnosežne spremembe, vendar se ogromna večina opazovalcev tega razvoja strinja v tem, da smo za sedaj v vseh smereh še vedno samo v razdobju diplomatskega razčiščevanja, ki pa je seveda le predigra drugih dogodkov. Napačno bi bilo pri tem misliti, da morajo ti drugi dogodki zares tudi nastopiti, kajti neznano je, kdaj, od kod in v katero smer se utegne zasukati sedanji vojni razvoj v novo vojno razdobje. Vojaški strokovnjaki so previdni in puščajo za sedaj še vse možnosti odprte.

Gotovo ima to gledanje na razvoj dogodkov še največ stvarnih argumentov zase. Ono izhaja namreč iz vseh dosedanjih vojnih izkušenj in spoznanj. Vsi večji dogodki v tej vojni so se namreč odigrali v treh značilnih razdobjih: za prvo razdobje je bila vselej značilna splošna živčna ali duhovna vojna, ki je bila slepilnega značaja, v kolikor je vedno ustvarjala vznemirjenost in napetost v vseh možnih smereh istočasno; v drugem razdobju je sledila zelo razgibana diplomatska delavnost, ki je splošno napetost še bolj stopnjevala, obenem pa po načrtu čistila teren za nadaljnje akcije; šele v tretjem razdobju je sledil dogodek sam, pravi vojaški udar, ki je prinesel popolno razčiščenje. Ta tri značilna razdobja priprav vseh večjih dogodkov tvorijo nekakšno logiko sedanjega vojnega razvoja. Seveda so predledki med enim in drugim razdobjem lahko večji ali manjši, odvisno je to od uspeha vsake priprave zase. Vsekakor pa je vsako nadaljnje razdobje samo posledica uspešno zaključenega prejšnjega razdobja, kar velja še posebej v vseh primerih, ko je ta ali oni konkretni nastop zvezan z večjimi tveganji, ki jih skrbna priprava ne sme prezreti.

Pa še nekaj je, kar moramo v razpletu sedanje vojne imeti stalno pred očmi, ako se hočemo izogniti pretiravanju nekaterih samih po sebi več ali manj pomembnih dogodkov: celotni vojni razvoj od izbruha konflikta dalje. Le preveč smo navajeni, da dogodke dojemamo samo neposredno, to se pravi tako, kakor se nam sproti kažejo. Vsaka vojna pa je nepretrgan niz dogodkov, katerih vsak je v neki odvisnosti od prejšnjih, bodisi kot njih naravna pozitivna ali negativna posledica. Tako so lahko nekateri dogodki krajevno izredno pomembni, dejansko pa samo majhen in skoro nepomemben del v celokupnem razvoju, tako da nanj ne morejo bistveno vplivati. Drugi so spet manj posledica lastnega vojnega načrta kakor nujna reakcija na nasprotne akcije. S tem v zvezi je pojav tako zvanih »vojnih nujnosti« za oba vojna tabora ali problem nujnih odločitev izven prvotno predvidenih načrtov ali celo v nasprotju z njimi.

Zato je treba na vsako novo razdobje gledati relativno, to se pravi z upoštevanjem vseh dosedanjih faz in njihovih rezultatov, od katerih je odvisen nadaljnji vojni potek. Takšno gledanje je še prav posebej nujno pri sedanji vojni, ki se je sicer začela kot evropska vojna z razpleti na sorazmerno majhne daljave, ki pa to že dolgo ni več. Ona je že marsikje prešla tudi na druge kontinente, predvsem pa na ogromne oceanske razdalje, ki zahtevajo spet posebna sredstva in odmerjajo posebno strategijo. V tej luči je tudi dokončna tvorba obeh vojnih taborov še zelo odprto vprašanje, kajti izven obeh niso le manjše države, temveč tudi nekatere velesile. Posredno so sicer vse velesile po tej ali drugi poti dejansko že vključene v vojni razvoj, v kolikor jim njihovo zadržanje odreja vojni potek sam in v kolikor so njihovi interesi vezani na interese tega ali onega vojnega tabora.

Prav to pa dopušča še niz odločitev, ki bodo za to vojno ogromnega pomena in ki jih pri splošni presoji sedanjega konflikta tudi v njegovih posameznih razdobjih ne smemo izgubiti izpred oči. Že po dosedanjem poteku vojne smo namreč mogli opaziti, kako so odločitve nekaterih držav povsem predrugačile vojni potek in nujno vplivale na spremembe v naprej pripravljenih načrtov. Sodobna vojna je dinamika, razgibanost, ne pa statika. V njej do končnega izida ni nič ustaljenega, trajnega. Po tem je treba usmerjati realne poglede na sedanjo vojno, kajti samo po tem lahko države usmerjajo tudi svoje odločitve, ko pride zanje čas.

Macuoka na poti v Evropo

Japonski zunanji minister bo nocoj preko Sibirije odpotoval v Evropo, kjer bo obiskal Berlin in Rim ter izmenjal z voditelji Nemčije in Italije misli o vseh vprašanjih, ki se tičejo podpisnic berlinskega pakta

Tokio, 11. marca. j. (Domej). Zunanje ministrstvo je danes zjutraj službeno objavilo, da bo zunanji minister Macuoka jutri ob 22.35 odpotoval iz Tokia na obisk v Nemčijo in Italijo. Kot namen obiska navaja obvestilo osebno izmenjavo misli z voditelji Nemčije in Italije, kakor tudi medsebojno čestitanje k sklenitvi berlinskega pakta treh velesil. Macuoka odpotuje s svojim spremstvom v smeri proti Mandžukuu. Tamkaj se bo Macuoka mudil do 17. marca, nakar bo preko obmejne postaje Mandžuli s sibirskim ekspresom odpotoval čez Moskvo v Berlin.

Po še nepotrjenih vesteh bo za časa bivanja v Evropi Macuoka pose il tudi Moskvo in Vichy.

Informacijska služba zunanjega ministrstva dodaja temu službenemu obvestilu pripombo, da so bile misli glede skupnih smernic politike držav berlinskega bloka izmenjane med prizadetimi vladami že za časa sklenitve berlinskega pakta, toda zunanji minister Macuoka smatra vseeno za umestno, da se sam prepriča in še podrobneje seznani s položajem v Evropi.

Rim, 11. marca. n. (Stefani). Zunanji minister Macuoka je bil, kakor poročajo iz Tokija, danes dopoldne v avdienci pri mikadu. Takoj nato je bilo tudi v Tokiju službeno objavljeno, da odpotuje jutri v Evropo na obisk vodilnih državnikov osi in bo prispel v Rim v prvem tednu meseca aprila. Macuoka bi bil moral že prej odpotovati v Evropo, a so ga zadržali v domovini naglo se nanizajoči mednarodno-politični dogodki. Na potovanju v Evropo ga bo spremljal 10 zastopnikov zunanjega ministrstva in en predstavnik vojske.

New York, 11. marca. s. (Columbia BS). Tako v Berlinu kakor tudi v Rimu je bilo danes ameriškim novinarjem na merodajnih mestih rečeno, da je potovanje japonskega zunanjega ministra Macuoke v Evropo v neposredni zvezi s sprejetjem zakona o posojanju vojnega materiala Angliji v Zedinjenih državah. V Berlinu so opozorili novinarje, da spremlja Macuoko tudi vojaški strokovnjak ter so dejali, da se bodo vršili ob priliki Macuokovega obiska tudi vojaški razgovori v okviru berlinske pogodbe v Rimu pa so v zunanjem ministrstvu pripomnili ameriškim novinarjem, da bodo posvetovanja veljala določitvi vloge, ki naj bi jo igrala Japonska ob strani Nemčije in Italije v primeru, da bi stališče Zedinjenih držav povzročilo zapletljaje v sedanji vojni.

Macuokovemu potovanju pripisujejo zelo velik pomen ter poudarjajo, da se bo prvič od leta 1905 dalje zgodilo, da potuje japonski zunanji minister na tako dolgo potovanje v inozemstvo. Tedaj je namreč zunanji minister Kumura prispel v Zedinjene države k podpisu rusko-japonske mirovne pogodbe.

Jozuke Macuoka ki je star 61 let, spada med glavne pobornike novega reda na Japonskem. Predvsem je med ustanovitelji novega totalitarnega političnega pokreta na Japonskem ter velja za največjega zagovornika najtesnejšega odelovanja z obema evropskima totalitarnima velesilama. Sam je bil že dvakrat v Evropi, prvič leta 1919 ob sklenitvi versajske pogodbe, drugič leta 1923 kot vodja japonske delegacije v Ženevi. Resor zunanje a ministrstva je prevzel šele lani ob sestavi drugega Konojevega kabineta.

Moskva, 11. marca. j. (DNB). Sovjetski tisk danes še ne omenja napovedanega potovanja japonskega zunanjega ministra Macuoke v Evropo.

Nemški tisk o pomenu obiska

Berlin, 11. marca AA. (DNB.) Nemški listi posvečajo bližajočemu se obisku Macuoke zelo prisrčne članke, v katerih poudarjajo skupne cilje držav trojnega pakta. »Angriff« piše med drugim: Treh velesil ni združila politična konjunktura, ampak skupne koristi, skupni sovražniki v sedanjosti in enake naloge v bodočnosti. Japonska stoji odločno na strani Nemčije in Italije, tako, da predstavlja danes pakt treh velesil izraz skupne življenjske fronte najmočnejših narodov Evrope in Daljnega vzhoda proti britanski nadvladi na svetu. Na Japonskem je Macuoka porok te politike. Mislimo, da nismo preveč rekli, če ugotovimo, da njegov obisk v Nemčiji in Italiji mnogo več pomeni kakor samo demonstracijo oborožene solidarnosti treh velesil. Nedvomno bo prišlo do skupnih in enotnih sklepov in odločitev za bodočnost, kakor je v navadi pri nas, da nikdar ne čakamo na dovršena dejstva, ali pa da bi drugi prevzeli pobudo v svoje roke.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« pa piše med drugim: Pri podpisovanju pakta treh velesil je zunanji minister v. Ribbentropp dal pobudo za obisk japonskega zunanjega ministra v Berlinu. Če je zdaj prišel čas za ta obisk, se bo mogel naš japonski gost osebno prepričati, kakšna čustva prijateljstva gojita do njega in japonskega naroda Nemčija in Italija. »Börsen Zeitung« pa piše: Obisk japonskega zunanjega ministra v Berlinu in Rimu bo zbudil kar največjo pozornost tudi zunaj držav osi. Zanimivo je, da prihaja obisk v trenutku, ko se boj med preživelimi in mladimi narodi ne omejuje več samo na vojaško borbo, ampak je zajel že daleč preko tega tudi duhovno in politično področje. To potovanje japonskega zunanjega ministra je manifestacija neuničljive trdnosti pakta treh velesil v času, ko odločitev za novo ureditev sveta hitro dozoreva.

Obrambne priprave Holandske Indije

Batavia, 11. marca. s. (Reuter). Uradno poročajo, da je vlada Holandske Vzhodne Indije določila 10 milijonov goldinarjev za gradnjo novih tovarn aluminija in bojnega materiala. 3. milijoni so nadalje določeni za izpopolnitev nacionalne obrambe, četrt milijona pa za gradnjo novih ladjedelnic.

Japonska in Avstralija

Sydney, 11. marca. s. (Reuter). Danes je prispel v Brisane v severni Avstraliji prvi japonski poslanik pri avstralski vladi Tacuokavaj. Ob svojem prihodu je izjavil, da smatra kot svojo dolžnost, da se trudi za ohranitev miru na Pacifiku. Po njegovem mnenju ni neobhodno potrebno, da bi prišlo do oboroženega konflikta med Japonsko in Avstralijo. Razvoju medsebojnih prijateljskih odnošajev namerava posvetiti večjo važnost nego trgovskim odnošajem med obema državama.

★

Nove meje Siama in Indokine

Tokio, 11. marca. s. (DNB). Siamsko-francoska mirovna pogodba, ki je bila podpisana danes dopoldne, določa, da dobi Siam samo okrožje Paklay v provinci Laos in četrtino province Kambodže. Prvotno so Siamci zahtevali kar tretjino obeh teh provinc. Smatrajo, da je Francija s svojim odločnim stališčem dosegla potem ugodnejše mirovne pogoje. Pogodba nadalje določa, da smejo francoski in indokitajski državljani ostati še nadalje v odstopljenih provincah in da bodo uživali iste pravice kakor Siamci. Siam odstopljenih provinc tudi ne sme utrditi in vzdrževati tam vojaštva. Podrobnosti o razdelitvi bo določila posebna komisija. Japonska je prevzela jamstvo za novi mirovni sporazum.

V govoru, ki ga je imel ob priliki podpisa pogodbe japonski zunanji minister Macuoka, je poudaril, da sta odslej tako Siam kakor tudi Indokina ožje zvezani z Japonsko ter da sta obe pokazali svoje globoko razumevanje za japonsko stališče v ustvaritvi velike Vzhodne Azije.

Portsmouth — Koeln

Drugi zaporedni srdit nemški napad na vojno luko Portsmouth, Angleži pa so bombardirali Koeln, Boulogne, Cherbourg in Brest

London, 11. marca. j. (Ass. Press.) Pristaniško mesto Portsmouth v južni Angliji je preteklo noč doživelo svoj drugi zaporedni zračni napad. Napad je bil še bolj silovit kakor prejšnjo noč ter je trajal nepretrgoma 6 ur. Nemška letala so v več zaporednih valovih preletela luko in mesto in sesula nanj več tisoč zažigalnih bomb, ki jim je nato sledila še toča rušilnih bomb vseh kalibrov. Že v zgodnjih večernih urah so izbruhnili v luki, v mestu in zunanjih industrijskih okrajih številni požari, s katerimi je imela civilna obramba vso noč polne roke dela. Požrtvovalnosti in dobri organizaciji gasilske službe se je zahvaliti, da nekateri zelo obsežni požari niso zavzeli katastrofalnega razmaha. Škoda je precejšnja, ker so rušilne bombe zelo neugodno vplivale na razsežnost požarov. Nekateri mestni okraji so bili tako hudo poškodovani, da so morala oblastva danes odrediti začasno evakuacijo in je bilo prebivalstvo preseljeno v druge kraje. Porušenih je bila cela vrsta stanovanjskih zgradb, toda tudi mnogo javnih poslopij in trgovinskih zgradb. Angleško protiletalsko topništvo je napadalce ure in ure silovito obstreljevalo in je bilo po doslej zbranih službenih podatkih sestreljenih 7 nemških bombnikov, dočim sta bila verjetno zadeta še dva nemška bombnika. Bati se je, da je število človeških žrtev nad povprečno mero visoko.

Razen Portsmoutha so nemška letala bombardirala še razne daleč vsaksebi ležeče objekte v obalnem pasu južne Anglije, kakor tudi nekatere posamične cilje na drugih področjih Anglije. Vsi ti napadi pa so bili le manjšega obsega in tudi škoda temu primerno ni preobčutna.

Nemško službeno vojno poročilo

Berlin, 11. marca n. (DNB.) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo davi naslednje službeno vojno poročilo:

Močne skupine bojnih letal so v pretekli noči napadle luko in doke v Portsmouthu. Napadi so trajali več ur. Nastale so silne eksplozije in velliki požari. V luki in ladjedelnicah je bilo mnogo naprav razdejanih. Na morju ob južnovzhodni obali Anglije in pred Bristolskim kanalom so nemški bombniki bombardirali več tovornih parnikov ter dva izmed njih hudo poškodovali. Pri napadu na letališče v Hawkingsu so bili razdejani hangarji in drugi objekti. Računati je s tem, da je bilo na vzletišču uničenih več letal.

Skupine nemških bombnikov so napadle luko La Valetto in letališče Lucco na otoku Malti. Bombe srednjega in težkega kalibra so povzročile veliko razdejanje. V severni Afriki so bile pri Agedabiji učinkovito napadene zbirajoče se angleške čete in motorizirane kolone. Z bombami in obstreljevanjem iz letalskih topov je bilo uničenih ali poškodovanih več oklopnih in drugih motornih vozil.

Sovražna letala so v pretekli noči bombardirala nekaj mest v zapadni Nemčiji. Važni objekti niso bili zadeti, pač pa je bilo hudo poškodovanih nekaj stanovanjskih poslopij in neka bolnišnica. Tudi nekaj civilistov je bilo ubitih ali ranjenih.

Podvigi angleškega letalstva

London, 11. marca. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja: Bombniki vojnega letalstva so izvedli preteklo noč močan napad na Köln. Bombe so zadele v bližino Hohenzollernskega mostu ter so bili povzročeni veliki požari. Glavni cilj napada je bil industrijski center v Kölnu. Napad je bil zelo uspešen ter so nastali mnogi požari. Napad na Köln je bil 61. v dosedanjem poteku vojne. Druga letala so napadla pristanišče v Boulogneu z dobrim rezultatom.

Bombniki obalnega poveljstva so bombardirali ponoči doke v Cherbourgu in Brestu. Lovska letala so izvedla ofenzivne patruljne polete nad sovražnimi letališči v severni Franciji.

Tri letala z vseh teh operacij pogrešajo.

Velike izgube na morju

London, 11. marca. j. (Reuter). Iz pravkar objavljenih podatkov admiralitete o izgubah angleškega in zavezniškega brodovja v tednu, ki se je končal 2. marca opolnoči je razvidno, da je bil to tretji »najhujši« teden izgub od začetka vojne. V celoti je bilo v tem tednu potopljenih 29 ladij s skupaj 148.038 tonami. Med temi je bilo 20 ladij angleških s skupaj 102.871 tonami, 8 zavezniških ladij s skupaj 41.970 tonami in ena nevtralna ladja s 3197 tonami. Nemški podatki pa navajajo za ta teden 428.500 ton potopljenega angleškega in zavezniškega trgovinskega brodovja. Italijani pa še dodatno 4000 ton.

Najhujše izgube je angleško trgovinsko brodovje utrpelo v nekem tednu lanskega oktobra, ko je bilo potopljenih ca. 205.000, in v nekem tednu lanskega septembra s celokupnimi izgubami 176.000 ton trgovinskega brodovja.

Zastopnik admiralitete, ki je prečital to poročilo je pripomnil: Bitka za Atlantik se je pričela. Nemci izvajajo največje napore da prično pomladanske napade na angleške trgovske ladje. V prihodnjem mesecu je pričakovati, da se bodo ta prizadevanja še stopnjevala. Angleški protiukrepi so že stopili v akcijo in so bili v zadnjem času v borbi proti sovražnim podmornicam doseženi posebno dobri rezultati. Zastopnik admiralitete ni hotel dati o teh uspehih podrobnih podatkov.

Vojne operacije v Afriki

Odbit napad na oazo Džarabub — Živahno obojestransko letalsko udejstvovanje — Angleško prodiranje v Abesiniji

Rim, 11. marca. n. (Stefani). V svojem današnjem 277. službenem vojnem poročilu javlja vrhovno poveljstvo italijanske vojske:

Naša letala so bombardirala pomorsko oporišče v La Valetti na Malti. Bombniki nemškega letalskega zbora so v okviru svojih operacij v nizkih poletih napadli neko letalsko oporišče na Malti in hudo poškodovali dva večja hidroavjona.

V severni Afriki je bil odbit nov sovražni napad na zelenico Džarabub. Nemška letala so v nizkih poletih napadla sovražne motorizirane kolone v Cirenajki in zažgala nekaj oklopnih in drugih motornih vozil. Naša lovska letala so sestrelila eno sovražno letalo tipa »Blenheim«.

V Vzhodni Afriki iniciativno delovanje naših patrol na severni fronti. Naša letala so v nizkem poletu napadla večji oddelek britanskih motoriziranih čet ter zadela in zažgala kakšnih 30 vozil. Sovražna letala so skušala napasti neko naše letališče, a so bila zadržana od naših lovcev in pognana v beg. Pri tem je našim letalcem uspelo sestreliti en bombnik tipa »Blenheim«.

Angleška poročila

Kairo, 11. marca. s. Poveljstvo angleške vojske na Bližnjem vzhodu javlja v svojem današnjem službenem poročilu:

Libija in Eritreja: Ničesar važnega poročati.

Abesinija: Imperialne čete so zavzele višavje Afodu v bližini sudanske meje in nadaljujejo s prodiranjem proti Azozu. Na umiku je sovražnik zapustil štiri topove in mnogo drugega vojnega materiala, med drugim eno oklopno vozilo.

V severovzhodnem delu so abesinski patrioti zavzeli mesto Dembačo, 35 milj južnovzhodno od Buria, in zasledujejo italijansko kolono, ki se umika proti Debri Markosu. Zaplenjena sta bila dva topova in mnogo drugega važnega vojnega materiala.

Italijanska Somalija: Napredovanje angleške vojske se razvija zadovoljivo. Zajetih je bilo zopet več sto ujetnikov, med njimi en brigadni poveljnik in en upravni komisar s svojima štaboma.

Kairo, 11. marca. s. (Ass. Press). Kakor poročajo iz Khartuma, se okoli 6000 italijanskih vojakov sedaj umika proti Debri Markosu, severno od Adis Abebe. Mesto je po padcu Dembače, ki so ga Abesinci zasedli, resno ogroženo. Severno od Tanskega jezera so angleške čete zasedle naselbino Kolučeks in stoje sedaj 48 km pred Gondarom.

Kairo, 11. marca. s. (Reuter) Poveljstvo angleškega letalstva na Bližnjem vzhodu javlja v svojem današnjem službenem poročilu:

Bombniki vojnega letalstva so izvedli nove operacije v podporo angleški kopni vojski, ki napada Keren. Več postojank sovražnega topništva v bližini mesta je bilo napadenih z bombami in strojniškim ognjem. Močno je bil bombardiran tudi neki most na cesti iz Kerena v Asmaro in napadeno je bilo veliko bencinsko skladišča južnozapadno od Asmare. Lovska letala so s strojnicami obstreljevala letališče v Azozu v Abesiniji in so razdejala dva sovražna bombnika na tleh. Z vseh teh operacij so se vrnila vsa angleška letala.

Sovražna letala so preteklo noč napadla Port Said in Ismajlijo ob Sueškem kanalu. Bombe so padle v bližini angleških vojaških letališč, niso pa povzročile nobene škode.

Najrobi, 11. marca. s. (Reuter) Poveljstvo južnoafriškega letalstva v Keniji javlja: Južnoafriški bombniki so izvedli v soboto močan napad na Harar v Abesiniji. Bombe so direktno pogodile vojašnice, vojaške šotore in druge zgradbe v mestu. Zadeti sta bili tudi dve postojanki protiletalskega topništva, na tretjo pa je padla cela salva bomb.

Pri poletu nad Galatom v zapadni Abesiniji so južnoafriška letala opazila bele zastave.

Guverner Alžira prispel v Vichy

Vichy, 11. marca. j. (Un. Press). General Weygand, ki je včeraj odpotoval iz Vichyja, je že srečno dospel v Alžir. Včeraj zvečer pa je iz Alžira dpotoval v Vichy francoski generalni guverner, admiral Abrial, ki se je takoj po prihodu sestal s podpredsednikom vlade admiralom Darlanom, s katerim je ostal v daljšem razgovoru.

DOKONČNA ODOBRITEV ROOSEVELTOVEGA ZAKONA

Slika edinosti ameriških državljanov na seji reprezentančne zbornice — Velik vtis govora zastopnika opozicije

Washington, 11. marca. s. (Ass. Press) Reprezentančna zbornica je nocoj po kratki debati dokončno odobrila zakon o posojanju vojnega materiala. Predsednik Roosevelt bo podpisal zakon najbrže še nocoj ali pa jutri zjutraj.

Zbornica je nudila na današnji seji sliko edinosti ameriškega naroda. Posebno velik vtis je napravil govor zastopnika opozicije proti zakonu, poslanca Thomasa Martina iz države Iowa. Zakon, ki je bil sprejet, je dejal Martin, je brez primere v ameriški zgodovini. Najsi smo nasprotniki ali pristaši zakona, odločitev je bila izredno važna in mogoče zavisi od tega zakona mir ter varnost Zedinjenih držav. Ameriški narod stoji zedinjen v obrambi svobode, v državi, kjer — hvala Bogu — lahko vsakdo svobodno pove svoje mnenje. Manjšina sprejema odločitev večine glede sprejetja zakona o posojanju vojnega materiala. Smo vsi en narod, odločeni, da ne propademo.

Po uradnih informacijah iz Bele hiše bo predsednik Roosevelt že jutri ali pojutrišnjem zaprosil kongres za kredit v znesku 7 milijard dolarjev za izvedbo zakona o posojanju vojnega materiala. Roosevelt se bo v to svrho obrnil na kongres s posebno poslanico. Kakor je sporočil senator Glass, bo Roosevelt zaprosil, da bodo ti krediti odobreni v denarju. Za takojšnjo posoditev Angliji bo na razpolago materiala v vrednosti 1300 milijonov dolarjev.

Washington, 11. marca. s. (Columbia BS). Pričakujejo, da se bo predsednik Roosevelt ob priliki podpisa zakona o posojanju vojnega materiala Angliji in demokratskim državam, obrnil z novo posebno poslanico na ameriški narod, ki bo imela bodisi obliko govora po radiu, ali pa bo podana pismeno.

Predsednik Roosevelt je sklical danes v Belo hišo veliko konferenco, ki bo razpravljala o tehničnih vprašanjih izvedbe zakona o posojanju vojnega materiala Angliji in demokratskim državam. Na konferenco so vabljeni predstavniki finančnih odborov senata in reprezentančne zbornice, kakor tudi vseh njihovih pododborov, nadalje vojni minister Stimson, šef generalnega štaba Marshal, podtajnik mornariškega ministrstva, predstavniki admiralitete in newyorški finančnik Bruce, ki je bil med svetovno vojno predsednik odbora za vojno industrijo.

Washington, 11. marca. j. (Un. Press). Tajnik Bele hiše Stephen Early je predstavnikom tiska danes izjavil, da bo jutri hkrati s podpisom zakona o ameriški pomoči Veliki Britaniji predsednik Roosevelt podal tudi izjavo o načrtih Amerike v zvezi z izvajanjem tega zakona. Early je še pripomnil, da bo Roosevelt v nekakšnem »razgovoru ob kaminu« informiral ameriško prebivalstvo o načrtih ameriške vlade glede praktičnega izvajanja pravkar podpisanega načrta. Verjetno bo ob tej priliki napovedal tudi prepustitev nadaljnjih 75 ameriških rušilcev Veliki Britaniji.

Novi sklepi ameriškega senata

New York, 11. marca. j. (Ass. Press). Ameriški senat je včeraj izglasoval kredite za ureditev ameriških mornariških in letalskih oporišč na ozemljih, ki jih je Amerika zamenjala za 50 Angliji poslanih rušilcev. Hkrati je senat soglasno odobril sklep, da vlada Zedinjenih držav nikoli ne sme priznati odstopitve kakršnikoli področij na zapadni zemeljski polkrogli, pripadajočih katerikoli neameriški državi, kaki drugi neameriški sili. Predlog za ta sklep je stavil demokratski predsednik zunanjepolitičnega odbora v senatu Georgge. Predlog določa, da morajo v primeru, da bi bila kaka taka odstopitev na vidiku, Zedinjene države takoj stopiti v stik z drugimi ameriškimi republikami ter se z njimi o tem posvetovati. V vsakem konkretnem primeru je treba sporazumno z ostalimi ameriškimi republikami dolčiti potrebne ukrepe za očuvanje skupnih interesov. S tem sklepom se je izjavil sporazumnega tudi ameriški zunanji minister Hull. O sklepu bo zdaj razpravljala še reprezentančna zbornica.

Milan, 11. marca. j. (DNB). Italijanski tisk obravnava sprejetje Rooseveltovega zakona o ameriški pomoči Angliji v prvi vrsti s stališča resnične podpore, ki jo ta zakon obeta Veliki Britaniji. Listi so soglasno mnenja, da bo ameriška pomoč prišla prepozno, razen tega pa so države osi z njo itak že v naprej računale.

Govor ministra Knoxa

New York, 11. marca. AA. (DNB) Ameriški mornariški minister Knox je govoril v New Orleansu in je izjavil, da je po sprejetju zakona o pomoči Angliji potrebno, da vsak Američan podpre ta zakon. Novi zakon predstavlja prvi konstruktivni korak za zajamčenje miru za USA, če je sploh še mogoče ohraniti mir in varnost Amerike. Ameriško mornarico in letalstvo je treba tako povečati, da bosta najmogočnejši na svetu, toda potrebna je tudi velika in močna kopenska vojska. Nazadnje je Knox izjavil svoje posebno prepričanje, da stopajo Zedinjene države zelo hudim časom naproti in da je položaj zelo kritičen.

Angleško-ameriški vojaški posveti

London, 11. marca. s. (Ass. Press). V merodajnih angleških krogih izjavljajo, da so se že štiri mesce vršila posvetovanja med angleškimi in ameriški vojaškimi ter mornariškimi strokovnjaki glede vseh vprašanj odstopitve ameriškega vojnega materiala Angliji. Vsi načrti, kako bo Anglija uporabila novi vojni material iz Zedinjenih držav, so torej že izdelani in sta tako angleška kopna vojska, kakor tudi vojna mornarica že popolnoma pripravljena, da sprejemata novi materijal ter ga takoj uporabita. To velja zlasti tudi za ameriške ladje, ki bodo uporabljene za borbo proti sovražnim podmornicam.

New York, 11. marca. j. (AR). Podpredsednik znanega Chryslerjevega koncerna avtomobilskih tovarn je izjavil, da bo kapaciteta tovarn tega koncerna v kratkem tolikšna, da bo mogoče dnevno izdelati po 5 komadov 35-tonskih tankov za angleško armado.

Hullovo posredovanje v Madridu in Vichyju

Washington, 11. marca. s. (Columbia BS). Uradno poročajo, da se je zunanji minister Hull obrnil s posebno intervencijo na španisko in francosko vlado ter zaprosil, da obe vladi človeško postopata s španskimi republikanskimi bojevniki, ki se nahajajo v Španiji še v zaporih, v Franciji pa v koncentracijskih taboriščih. Ameriška vlada predlaga španski vladi, da republikance iz humanitarnih razlogov po možnosti izpusti iz zaporov. V Franciji pa je bilo izvedeno prijateljsko posredovanje, da španski begunci ne bi bili poslani nazaj v Španijo.

Novi ameriški poslanik v Budimpešti

Budimpešta, 11. marca. AA. (Stefani). Ameriški poslanik v Lizboni Piel, ki ga omenjajo, da bo prišel za poslanika v Budimpešto, pripada krogu intimnih Rooseveltovih prijateljev. Pred nekaj tedni je bil v Washingtonu, kjer je Rooseveltu poročal o položaju v Evropi. Na novo službeno mesto v Budimpešto bo prišel konec tega mesca.

Položaj na Balkanu

V Rimu so mnenja, da je napetost na Balkanu znatno popustila in da se položaj kristalizira

Rim, 11. marca. p. V Rimu zatrjujejo, da se prilike na Balkanu kristalizirajo na način, kakor sta to pričakovala Rim in Berlin. Vse, kar je še prejšnji teden izgledalo nevarno, se je pomirilo in politični barometer je v padanju. Po zatrjevanju rimskih krogov je Jugoslavija s svojo lojalnostjo največ prispevala k učvrstitvi miru na Balkanu. Tudi Turčija zavzema zmerno stališče in želi ohranitve miru, ker noče, da bi se znašla osamljena v nasprotnem taboru.

Obširno se v Rimu razpravlja tudi o Grčiji. Dočim se z italijanske strani kategorično demantirajo vse vesti o možnosti sklenitve premirja z Grčijo in je znano, da pošilja Italija v Albanijo vedno nova ojačenja, pa se v rimskih diplomatskih krogih tudi še nadalje uporno vzdržujejo verzije o akciji za sklenitev miru med Grčijo in Italijo. V teh krogih zatrjujejo, da je nemška diplomacija v tej smeri izredno aktivna. Nemčiji je mnogo na tem, da se spričo olajšujočega stališča Jugoslavije in Turčije vzpostavi popoln mir na Balkanu in likvidira grško-italijanski konflikt. Ker obstojata v Grčiji dve struji, ni jasno, kako se bo ta akcija končala. Ni pa ostalo neopaženo, da Grčija zbira močne čete okrog Soluna in v Traciji, kar ne govori za to, da bi mislila na skorajšnjo sklenitev miru.

Turški ekspoze opuščen

Ankara, 11. marca. s. (Reuter.) Jutri bi bil moral govoriti na javni seji parlamenta o turški notranji in zunanji politiki ministrski predsednik Saidam. Sedaj pa so bili načrti spremenjeni ter bo Saidam poročal o položaju samo na tajni seji poslancev vladne nacionalne stranke.

Washington, 11. marca. p. Posebni dopisnik »Associated Press« v Turčiji poroča, da turško prebivalstvo s čudovito hladnokrvnostjo spremlja razvoj mednarodnega položaja. Turška vlada je izdala vse potrebne ukrepe za obrambo turške samostojnosti in neodvisnosti. Ministrstvo za narodno brambo je pripravilo vse, da bi mogla turška vojska v danem trenutku takoj nastopiti. Sedaj pripravljajo tudi ogromne količine zdravil in raznega sanitetnega materiala. Vsako noč nešteti žarometi obsevajo dardanelske ožine, ki so pod najstrožjo kontrolo. Turška vojska neprestano utrjuje postojanke ob bolgarski meji v turški Traciji. Tudi gospodarski ukrepi, ki jih je izdala vlada, kažejo na to, da se Turčija privaja vojnemu gospodarstvu. Na novo je urejena potrošnja pšenice in moke ter peka enotnega kruha.

*

Poslanik Cripps pri Višinskem

New York, 11. marca. j. (Un. Press.) Iz Moskve poročajo, da je imel britanski poslanik v Moskvi Stafford Cripps včeraj daljši razgovor z namestnikom komisarja za zunanje zadeve Višinskim. Kakor se je izvedelo, sta se Cripps in Višinski razgovarjala o splošnem položaju na Balkanu ter o dogodkih na Bližnjem vzhodu. Razgovor je potekal v nenavadno prijaznem tonu.

Angleško brodovje odplulo iz Gibraltarja

Vichy, 11. marca. j. (Un. Press). Agencija Havas poroča iz Algecirasa, da je danes iz Gibraltarja odplul izredno močan angleški konvoj trgovinskih ladij v močnem spremstvu vojne mornarice. Dasi je bil konvoj ob odhodu iz gibraltarske luke zavit v plast črnega dima, je bilo vendar mogoče ugotoviti, da je odplulo v spremstvu trgovinskih ladij razen neke letalske matične ladje še 5 rušilcev, ena oklopnica in ena manjša križarka. Med trgovinskimi ladjami, ki jih je bilo 19, sta bili tudi dve zelo veliki vojaški prevozni ladji.

Madrid, 11. marca. s. (Columbia B S). Neznano tuje letalo je davi bombardiralo Gibraltar. S španskega ozemlja so videli, da je bilo vrženih mnogo bomb in nekaj izmed njih jih je padlo menda na trdnjavsko skalo. Protiletalsko topništvo je streljalo izredno močno.

Sklicanje vrhovnega sovjetskega sveta

Moskva, 11. marca. AA. (Tass). Četrto zasedanje vrhovnega sveta Sovjetske unije je sklicano za 1. april.

Dva nova pomočnika ruskega vojnega ministra

Moskva, 11. marca. j. (DNB). Svet ljudskih komisarjev Sovjetske unije je imenoval vrhovnega poveljnika sovjetskega letalstva generala P. V. Ryjčagova in šefa uprave politične propagande v sovjetski armadi, armijskega komisarja I. razreda A. J. Zaporožca za namestnika vojnih komisarjev.

Italijanski protinapadi na albanskem bojišču

Grki javljajo, da so odbili vse napade in zavzeli še nekaj novih važnih postojank

Rim, 11. marca. n. (Stefani). Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo davi v svojem 277. službenem vojnem poročilu:

Na grški fronti na odsekih 9. armije patruljne akcije, na odsekih 11. armije delovanje topništva in krajevne operacije pehote.

Atene, 11. marca. n. (At. ag). Vrhovno poveljstvo grške vojske je snoči objavilo naslednje 135. službeno vojno poročilo:

Italijani so izvedli včeraj silne protinapade, ki pa so bili odbiti. Sovražnik je imel velike izgube. Grške čete, ki so ga potisnile nazaj, so zavzele nekaj novih važnih postojank. Ujetih je bilo okrog 300 Italijanov, med njimi več oficirjev. Pri enem izmed italijanskih napadov so sodelovali tudi tanki. Tudi ta napad je bil odbit in en tank je bil uničen.

Naša letala so uspešno bombardirala in s strojnicami obstreljevala italijanske postojanke. Vsa so se nepoškodovana vrnila na svoja oporišča.

Državno podtajništvo za javno varnost ugotavlja v svojem snočnjem komunikeju, da italijanske letalske sile včeraj niso napadle nobenega kraja v Grčiji.

Atene, 11. marca. j. (Reuter). Angleško letalstvo v Grčiji je tudi včeraj nudilo uspešno podporo grški armadi pri njenih uničujočih napadih na italijanske vojaške sile. Angleška letala so bombardirala zbirališča motornih prevoznih sredstev in sovražnikova taborišča ob cesti Glava-Buzi. Napadi so bili izredno uspešni in izvedeni brez izgub za angleško letalstvo. Čeprav so angleška letala naletela na nekaterih frontnih sektorjih na zelo hud zaporni ogenj sovražnega protiletalskega topništva, so se vendar spustila nizko k tlom ter s strojnicami obstreljevala vojaške transporte in čete na pohodu.

Odnosi med Nemčijo in Grčijo

Beograd, 11. marca. p. »Pravda« poroča iz Berlina, da so tuji novinarji na današnji konferenci v zunanjem ministrstvu postavili vprašanje, kašni so trenutni odnošaji med Nemčijo in Grčijo. Zastopnik zunanjega ministrstva je izjavil, da so brez osnove vse vesti o kakršni koli spremembi v nemško-grških odnošajih. Doslej niso nastopili nobeni novi momenti, ki bi jih bilo treba komentirati.

Prehranbene omejitve na Madžarskem

Budimpešta, 11. marca. AA. (MTI) Vlada je odredila nove omejitve glede prehrane, pri čemer ostanejo vse prejšnje omejitve v veljavi. Po novih omejitvah bodo vsi restavranti mogli postreči samo z dvema vrstama juh, z dvema vrstama rib ali pa pečenk s prikuho. Obrok mesa je določen na največ 150 gr, kruha pa na največ 60 gr. Sadje, kolači in sir niso omejeni. Prepovedana je tudi preobilna uporaba masti pri zabeli krompirja in sočivja. Kdor bi kršil te predpise, bo strogo kaznovan.

Nemški železniški material za Rumunijo

Bukarešta, 11. marca. AA (DNB). Vlada je dala rumunskim državnim železnicam dovoljenje da kupijo v Nemčiji železniškega materiala za štiri milijarde lejev. Rumunske državne železnice lahko kupijo ta material neposredno pri nemških tvrdkah.

Moč angleškega letalstva

Ekspoze angleškega letalskega ministra sira Archibalda Sinclaira ob predložitvi proračuna za letalstvo

London, 11. marca. s. (Reuter). V spodnji zbornici je danes letalski minister sir Archibald Sinclair o priliki predložitve proračuna za angleško letalstvo podal naslednji ekspoze:

Ves svet občuduje uspehe angleškega letalstva. V zadnjih 10 mesecih se je moralo angleško letalstvo boriti na dveh bojiščih, večinoma proti veliki premoči. Kljub temu so v tem času, v glavnem angleška lovska letala sestrelila 4250 nemških in 1100 italijanskih letal, dočim znašajo angleške izgube samo okoli 1800 letal. Razmerje med sovražnimi in angleškimi letalskimi izgubami je torej 3:1. Angleška letala so pri tem izpolnjevala dvojno nalogo: obrambo angleških obal in pomoč pri splošnem napadu na italijanski imperij v Afriki.

V ofenzivnih operacijah proti Nemčiji so doslej angleška letala izvedla 260 napadov na letališča in oporišča hidroplanov, 300 na doke in pristanišča, 470 na železniške in druge prometne naprave 630 napadov na nemška industrijska središča. Samo letala obalnega poveljstva so v raznih svojih operacijah preletela 16 milijonov milj. Angleško letalstvo pa v svojem delu ni osamljeno. Pomagajo mu zlasti tudi južnoafriška letala, avstralska, indijska in druga. Poleg tega je treba omeniti letalstvo zaveznikov, zlasti poljske letalske eskadrile, ki so v zadnjih 6 mesecih same sestrelile 150 sovražnih letal. Tudi ameriška prostovoljska eskadrila Eagle je že dosegla važne uspehe ter se bo v kratkem udejstvovala še bolj.

Številčno je bilo letalstvo izredno ojačeno. Točnih podatkov o tem seveda ni mogoče dati, toda letala, ki spadajo pod eno samo poveljstvo angleškega letalstva, so sedaj za polovico številnejša nego celokupno letalstvo Anglije ob začetku vojne. Ministrstvo posveča vprašanju letalskega osebja največjo važnost. Vežbanje letalcev je bilo čim bolj pospešeno. Vežbanje v Angliji sami je naletelo na mnoge težave, ker se vrši v vojnem področju, kljub temu pa niso bile izvršene nobene omejitve. Avstralski, novozelandski in južnoafriški letalci prihajajo v Anglijo v vedno večjem številu. Letalske šole so bile razporejene po vsem imperiju, v raznih delih sveta, tako da sovražnik njihovega delovanja ne more motiti. Nad 130.000 letalcev se vežba v teh šolah. Duh angleških letalcev je odličen, tako da morajo ponovno celo preprečevati, da bi letalci preko odrejenih ur vršili svojo službo.

Novi tipi letal

Letos bodo stopili v akcijo novi tipi angleških letal. V službi so že novi tipi Spitfire in Hurcicane. Ta nova letala so hitrejša, bolje oborožena ter dosegajo večjo višino nego starejša letala istega tipa. Lovsko letalo Hawker Tornado ima dvakrat več konjskih sil nego najboljša angleška lovska letala, ki so bila v akciji preteklo poletje, ko se je pričela letalska bitka za Anglijo. To letalo bo mogoče še nadalje izpopolniti, pa že sedaj razvija hitrost nad 400 milj (640 km) na uro. Odlični so tudi novi dvomotorni lovski aparati tipa Whirlwind in Belfort, ki so sposobni za daljše polete in uporabljivi zlasti ponoči. Kar se bombnikov tiče, so že letala Wellington in Whitley ter Hamdon boljša od prejšnjih tipov, prihajajo pa v rabo še boljša letala, tako tipi Stirling, Manchester in Halifax. Bombnik Stirling je dvakrat večji, hitrejši in močneje oborožen, nego so bili prejšnji tipi. Lahko podam zagotovilo, da bo v primeru, če Nemčija nima pripravljenega uspešnejšega tajnega orožja, angleško letalstvo tudi letos ohranilo svojo dosedanjo premoč. V prihodnjih 12 mesecih pa bo potem stopilo v akcijo tudi ameriško letalstvo, poleg angleškega.

Kar se tiče ameriških letal, so bombniki tipa Hudson boljši nego katera koli prejšnja letala. Lovska letala Buffalo, Mohawk in Tomahawk, ki jih izdelujejo tvornice Curtiz, so enako dobra kakor angleška lovska letala. Srednji bombnik tipa Glam Martin in Maryland se je odlično izkazal, bombniki Douglas - Boston pa so se obnesli tudi v borbi z italijanskimi lovci. Veliki bombniki tipa Consolidated (leteče trdnjave) razvijajo veliko hitrost in nosijo velik tovor bomb. Hidroplani tipa Carolina bodo dobro služili letalom obalnega poveljstva. Vsa ta letala iz Amerike bodo prišla pravočasno, čeravno pravi Göbbels drugače.

Obramba pred nočnimi napadi

Izboljšanja glede obrambe pred nočnimi napadi zaenkrat še ni mogoče zagotoviti, optimizem v tem oziru bi bil neumesten. Pričakovati je treba, da bodo prišle še hujše preizkušnje nego dosedaj, toda obramba proti nočnim napadom se stalno izpopolnjuje.

V dosedanjem poteku vojne je bila uničena že polovica italijanskih letal prve linije, pa še mnogo več nego polovica nemških letal prve linije. Kar se tiče letalske produkcije, je položaj za Anglijo že mnogo boljši. Produkcija je mnogo večja, nego je bila v avgustu, ko se je pričela intenzivnejša letalska vojna. Produkcija pa ni napredovala samo absloutno, temveč tudi relativno, v sorazmerju z nemško. Angleško letalstvo je zagotovilo premoč v letalski vojni podnevi nad Anglijo, doseglo je uspehe v Afriki, v Grčiji in tudi na Malti. Poseglo je v akcijo tudi v borbi za Atlantik. Ustanovljena so bila nova letališča, s katerih bodo angleška letala lažje stražila dostope do angleških luk na zapadu. Letala z večjim akcijskim radijem in večjo oborožitvijo bodo poslana v borbo proti sovražnim podmornicam.

Smrt uglednega bolgarskega politika

Sofija, 11. marca. AA. Snoči opolnoči je umrl za kapjo bivši poslanec Stojan Omarčevski. Pokojnik se je rodil v Novi Zagori. Na sofijskem vseučilišču je končal filozofijo in pravo, potem je pa postal gimnazijski profesor. Še kot mlad profesor je stopil v kmetijsko (zemljedelsko) stranko. Prvič je postal poslanec leta 1913, maja 1920 je postal prosvetni minister v vladi Aleksandra Stambolijskega. Na tem mestu je ostal do 9. junija 1923, ko je prevrat strmoglavil Stambolijskega.

Kot prosvetni minister je Stojan Omarčevski izvedel mnogo reform v bolgarski ljudski prosveti. Ena izmed najdrznejših reform je bil poizkus za poenostavitev bolgarskega pravopisa, ki se po strmoglavljenju Stambolijskega ni uresničil. Kot prosvetni minister je pokojnik izdelal popolno besedilo zakona o bolgarski narodni prosveti. Za njegovega ministrovanja so ustanovili v Sofiji umetniško in glasbeno akademijo, na sofijskem vseučilišč pa odprli nove fakultete, medicinsko, veterinarsko, agronomsko in bogoslovno. V Varni je Omarčevski ustanovil trgovsko akademijo, sofijsko opero, dotlej zasebno, je podržavil. Pokojnik je napisal mnogo znanstvenih del in je bil urednik več listov in časopisov. Kot politik se je udeleževal prvih političnih bojev bolgarske kmetijske stranke, po prevratu se je pa ločil od svojih tovarišev in ostal ob strani vse do svoje smrti. V sedanjem sobranju je bil član vladne večine.

Kardinal Schulte umrl

Köln, 11. marca. n. (Stefani). V pretekli noči je umrl tukajšnji nadškof in kardinal Schlute. Zadela ga je kap. Bil je star 69 let.

Nemške tovarne v Uralu

London, 11. marca. s. (Columbia BS.) Današnji »News Chronicle« poroča iz Moskve, da nameravajo baje Nemci z ruskim privoljenem na Uralu zgraditi več tovarn vojnega materiala, ki bi bile varne pred angleškimi letalskimi napadi.

Čangkajškov spor s komunisti

Čungking, 11. marca. AA. (Havas). Snoči se je končalo zasedanje tajnega političnega sveta, ne da bi bilo poravnano nesoglasje med maršalom Čangkajškom in voditelji komunistične stranke. Izvedelo se je, da se bosta obe stranki še nadalje trudili, da najdeta podlago za sporazum, da se tako ustvari skupna fronta proti Japonski. Maršal Čangkajšek se je v svojem sklepnem govoru zahvalil Zedinjenim državam za pomoč, ki so jo izkazale Kitajski v njenem boju za svobodo, potem je pa pozval Kitajce vseh slojev, da nadaljujejo politiko odpora proti Japonski.

Amerika za francoske otroke

Marseille, 11. marca. AA. (Havas.) Danes bo priplula v tukajšnjo pristanišče ameriška ladja Kolharbor, naložena z raznimi proizvodi za francoske otroke. Pričakujejo tudi drugih ladij, ki bodo pripeljale potrebščine za francoske otroke.

Iz državne službe

Beograd, 11. marca. p. Za inspektorja ministrstva za šume in rude v oddelku za vrhovno gozdarsko nadzorstvo je premeščen inž. Alojzij Strancar, dosedaj višji svetnik banske uprave v Ljubljani. Na njegovo mesto pri banski upravi je imenovan inž. Ante Ružić, dosedaj višji svetnik ministrstva za šume in rude.

Premeščena sta učitelja Jožef in Angela Serajnik iz Dovja pri Mojstrani v Črenšovce pri Dolnji Lendavi.

Upokojeni so vlakovodje železniške direkcije v Ljubljani Fran Pečar, Fran Roškar, Janez Starman in Jožef Pečovnik, skladiščnik Anton Perc in nadzornik premika Fran Dolinšek.

Koroški drobiž

Državna podpora Koroški

Minister dr. Goebels je z ozirom na posebne socijalne razmere na Koroškem dovolil, da se iz sredstev vojne zimske akcije da deželi 1,750.000 RM na razpolago. Iz podpore bodo dobile pomoč predvsem potrebne družine. Razdelitev je poverjena uradom zimske akcije.

O dokladah za otroke

Doslej so bile deležne doklad za otroke družine z vsaj tremi otroci in podeželske družine z vsaj 5 otroci. Z novim letom je v veljavi nova odredba, ki dovoljuje otroške doklade za vse družine z vsaj tremi mladoletnimi otroci. Prosilec mora biti nemški državljan in nemške ali sorodne krvi. Na vprašanje, kdo je sorodne krvi, odgovarja »Völkischer Beobachter« z dne 20. pret. mes., da so to vobče vsi evropski narodi, izvzemši Judje in Cigani. Pri pripadnikih nenemške narodnosti pa morejo nižje upravne oblasti ter okrožni vodja stranke odkloniti podelitev doklade z dokazom, da prosilec ni prijatelj države ali narodno soc. stranke.

Film »Zmage na zapadu« v Celovcu.

V Celovcu so minule dni predvajali vojaški film »Zmaga na zapadu«. Prvi predstavi so prisostvovali generalni poročnik v. Nagy, pokrajinski vodja-namestnik Kutschera ter ugledne osebnosti iz vojaških, strankinih in upravnih krogov. Navzoča sta bila tudi jugoslovanski generalni konzul Stojaković in italijanski konzul Zappi.

Ostalj drobiž.

Na dan nemške policije so na Koroškem zbrali za zimsko pomoč 253.952 mark.

Preteklo nedeljo je v Turah zasul plaz neko smučarko iz Berlina pred očmi njenega soproga in jo odnesel v globino.

V Velinji vasi je pobrala smrt starega Šimonovega očeta, Luko Filipiča. Rajni je bil doma iz sončne Goriške in se je l. 1910 preselil na Koroško. Bil je vzoren gospodar in zvest sin svojega naroda.

Vremenska napoved

Zemunska: Prevladovanje oblačnosti v zapadni polovici, delno oblačno v vzhodni. Tu pa tam plohe. Temperatura brez posebne spremembe.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Naši kraji in ljudje

Tudi v šmarski srez kakšno šolo!

Že pred 70 leti so se zaman borili za meščansko šolo

Šmarje pri Jelšah, 11. marca

Priznati je treba, da čitamo z zavistjo po listih, kako zahtevajo kraji, ki imajo že meščansko šolo še gimnazijo, celo kraji, ki imajo že gimnazijo še meščansko šolo, kar je nedvomno preobilica šol, dokler nima šmarski okraj, ki je radi prometnih neprilik že itak najbolj zapostavljen niti ene nad ljudsko stoječe šole. To je nedvomna krivica za okraj, srez, ki plačuje ravnotako vse državne in banovinske doklade, otroke mora pošiljati pa daleč od doma v mesta, ker ni doma niti enega takega zavoda, kjer bi se mogla mladina izpopolniti v znanju, ki ga zahtevajo sedaj že od slehernega obrtniškega ali trgovskega vajenčka. Torej srez s 43.000 prebivalci ima samo ljudske šole, pa govorimo o silnem napredku, ki se je izvršil v naši dobi... Poglejmo, kako je bilo nekoč!

V »Slovenskem Narodu« dne 23. marca 1869 čitamo, da je šmarski okrajni zastop sklenil napraviti iz šmarske, takrat dvorazredne ljudske šole štirirazredno glavno šolo s slovenskim učnim jezikom. Svoj sklep je okrajni zastop utemeljeval s tem, da šteje okraj (takrat samo šmarski sodni okraj) blizu 20.000 duš pa nima nobene glavne šole. Dopisnik pristavlja svojemu poročilu: Srenjski odbor šmarski si je torej s svojim sklepom pridobil hvalo celega našega okraja, tembolj ker bo ta učilnica osnovana na narodni podlagi. Nadjamo se torej, da ne bo samo naš okrajni zastop, ampak tudi vse posamezne občine našega okraja po svojih močeh pripomogle, da se ko najhitreje v življenje spravi ta učilni zavod.

In od takrat je minilo 70 let, okraju sta se pridružila še sodna okraja Rogatec in Kozje; »glavne« šole, kakor se je takrat imenovala meščanska šola še vedno ni, ni je bilo takrat za 20.000 duš, ni je danes za 43.000 duš...

Pa ko bi šlo za pokrajino, ki ima lepe zveze s kakim mestom, bi to ne bolelo prehudo, čeravno bi seveda škodovalo gospodarskemu in kulturnemu napredku okraja. Pa ta šmarsko—rogaško—kozjanski okraj ima komaj ob svojem severnem delu skromen delež na lokalni železnici Grobelno—Rogatec, večina sreza pa je oddaljena celo 30 km od železnice... tako da je prava žrtev za starše, če pošiljajo svoje otroke od doma v mestne šole... In tako se vrti kolo: okraj je zaostal, ker ni šol, šol pa ne dobi, ker je okraj itak zaostal in šol ne potrebuje...

Resnično, okraj tudi ne želi gimnazije. Dajte mu kako meščansko in zraven še kako strokovno šolo. Saj res ljudstvo ne želi pomnoževati še uradništva, izobraziti se pa želi v gospodarstvu in obrti, kajti s sedanjim načinom gospodarstva je ta okraj zapisan propasti. Ves svet napreduje, v vseh panogah je konkurenca zaradi izboljšane kakovosti pridelka, le v teh krajih naj ostane vse pri starem. In glavni pridelki se vino in prireja pri živini, dva predmeta, ki zahtevata kar najumneje ravnanje, da dovedeta do uspeha. Kjer pa ni uspeha, je propadanje, včasih počasno, propadanje pa vsekakor. In tudi šmarsko—rogaško—kozjanski okraj — propada.

Temu v dokaz ne bomo naštevali gospodarskega uničenja tolikih gospodarstev, saj so že cele pokrajine poprodale svojo zemljo tujim priseljencem in same pobegnile v mesta, v Nemčijo in Ameriko. Tudi statistika nam dokazuje: povsod število ljudi narašča, se veča, v tem okraju pa niti ne obdrži ravnovesja s preteklostjo, marveč naravnost propada. Statistično dognano je, da je v teku petdesetih let število prebivalstva v tem srezu nazadovalo za 7%. Kdor ne verjame, naj pregleda zadevno studijo v »Geografskem Vestniku« 1941. Kaj nam pomagajo vse lepe besede o izboljšanju življenjskih prilik, ko je pa resnica čisto drugačna, ki se nam pokaže po statistiki in ki jo vidijo le tisti, ki poznajo resnično življenje z njegovim pomanjkanjem in bedo po kočah in že otopelih družinah.

Res je, tudi sama šola teh kričečih neprilik ne bo odpravila. V zvezi s poživljenjem prometa, z elektrifikacijo pokrajine, ki sedaj še sploh nima električnega voda, z naselitvijo industrije pa bi tudi šola pripomogla k napredku teh okrajev, vsaj vzbudila bi upanje, da imajo tudi ti kraji pravico na deležu davkov, ki jih plačujejo. Vsekakor pa morajo dobiti naši najbolj zapuščeni okraji tudi svoj primerni delež na našem šolstvu, preden se more in sme vzeti resno v pretres vprašanje ustanavljanja novih šol v okrajih, kjer vsaj podobne šole že so in potreba po njih ni tako živa. S šolami se ne daje prilika šolanja samo učencem, ki bi sicer hoteli v šolo kam drugam, marveč se z olajšanjem šolanja pritegne k šolanju nov krog učencev, ki bi v težavnejših okoliščinah sploh ne mislili na šolo. In zanesti hotenje šolanja v te šolanja tako potrebne kraje, to bi bila nove šole glavna naloga. Zato ustanovite »glavno« šolo najprej v šmarskem srezu, kakor so jo sklenili ustanoviti dalekovidni predniki že pred 70 leti. Če njim ni bilo usojeno sklepa izvršiti, pač zaradi zahteve po slovenskem učnem jeziku, naj ga izvrši naša doba v narodni državi!

Dr. P. St.

Zmagovalci z Jahorine

Ljubljana, 11. marca.

Z včerajšnjim dopoldanskim beograjskim brzovlakom so se vrnili v Ljubljano in nato nadaljevali pot v Škofjo Loko člani zmagovalne ekipe planinske brigade, ki so v dnevih od 4. do 9. t. m. sodelovali na smučarskih tekmah za prvenstvo naše vojske v Jahorini. Na kolodvoru je zmagovito ekipo pozdravil komandant planinske brigade general **Lukić** z adjutantom kapetanom **Čirićem**, navzočnih pa je bilo tudi nekaj sportnikov in zastopnikov tiska.

Kakor smo pisali že sproti, so naši planinci-smučarji v seh treh konkurencah, ki so bile na sporedu, in sicer v patrolnem teku na 30 km, v teku na 18 km in v štafetnih tekmah na 4x12.5 km zasedli prva mesta in prejeli vse najlepše nagrade in priznanja. Medtem ko je postal med posamezniki prvak naše vojske kapiar Anton **Pogačnik**, je patrolo in štafeto planinske brigade vodil dolgoletni tekmovalec naše vojske in vztrajni član SMk Ljubljane poročnik Drago **Crnobori**, ki ga kaže naša slika. Našim planincem smučarjem izrekamo še po tej poti naše iskrene čestitke k nad vse častnim uspehom na belih poljanah!

Za zvišanje prejemkov nameščencem in upokojencem

Akcijski odbor organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokojencev v Ljublianj je poslal s podpisom 29 stanovskih organizacij nameščencev in upokojencev, ki imajo svoje sedeže v Ljubljani, kraljevskemu namestništvu naslednji dopis:

»Akcijski odbor organizacij državnih in javnih nameščencev ter upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani prosi najvišje zaslombe v pravični borbi za dosego človeškemu dostojanstvu primernega življenja.

Državni in samoupravni nameščenci ter upokojenci in naše družine živimo zaradi velikanskega dviga cen najnujnejšim življenjskim potrebščinam naravnost v bedi. Vsak drug sloj si je dosegel sorazmerno povišanje dohodkov, le mi, ki služimo državnim in samoupravnim oblastvom ali ki smo jim dali nekoč svoje najboljše sile, imamo plače, ki so daleč pod eksistenčnim minimom in veliko slabše od dohodkov katerega si bodi drugega delovnega sloja v državi. Zato nas tarejo pomanjkanje, dolgovi in moreča skrb, kako bomo jutri nahranili in oblekli sebe in svoje družine. Niti za te izdatke že davno več ne zadostujejo naše mesečne plače. Da ne pretiravamo, je javno ugotovil dne 17. februarja sam gospod ban dravske banovine v svojem ekspozeju pri proračunski razpravi banskega sveta v Ljubljani.

V neomajnem zaupanju, da bo kraljevsko namestništvo zastavilo ves svoj vpliv, da bo kraljevska vlada nemudoma pravično uravnala naše osebne in družinske prejemke v razmerju z naraslo draginjo, prosimo, da sprejmete zagotovilo naše globoke vdanosti.«

Iste organizacije so poslale predsedniku in podpredsedniku kraljevske vlade, ministru financ ter ministroma dr. Kulovcu in dr. Kreku spomenico naslednje vsebine:

»Pomanjkanje in dolgovi, ki ženejo državne in javne uslužbence ter upokojence spričo nevzdržne draginje v bolezen in obup, na drugi strani pa odlašanje z ureditvijo njih dohodkov do naraščajoče draginje, silijo podpisane organizacije, da se danes vnovič obrnemo na vas in vas opozorijo na potrebo nujne in uspešne rešitve tega neodložljivega vprašanja.

Pri največji uvidevnosti, da zahtevajo izredni časi prav od nas, ki nam je država in javno oblastvo delodajalec, žrtev in pri najboljši volji, da dajemo kot dobri državljani drugim slojem zgled, smo prisiljeni ugotoviti, da je naš položaj dan za dnem obupnejši. Nikakor ne zmoremo več izdatkov za najosnovnejše življenjske potrebščine. Le še z zadolževanjem in iskanjem izrednih dohodkov se borimo zoper bedo. Celo uradniki višjih položajev so daleč pod eksistenčnim minimom, kako je šele z uradniki nižjih skupin, z zvaničniki, služitelji in dnevničarji.

Da naš klic po neodložljivi pomoči ni izraz notoričnega nezadovoljstva, je javno ugotovil sam gospod ban dravske banovine dr. Marko Natlačen v svojem ekspozeju na zasedanju banskega sveta v Ljubljani dne 17. februarja, ko je z vso uvidevnostjo in dobrim poznanjem razmer priznal 39 tisočem javnih uslužbencev v naši banovini patriotizem, disciplino in skrajno požrtvovalnost. Ugotovil je, da so bili naši dohodki za januar za okroglo 40% pod eksistenčnim minimom v razmerju do eksistenčnega minima v letu 1938 in da je »del uslužbenstva proletariziran, drugi del pa živi podproletarsko«. Odstotek v takih razmerah živečega aktivnega držav. nameščenstva znaša po njegovih navedbah 89%, če bi pa upošteval še upokojence, bi se dvignil gotovo na 95%. Njegovim pomenljivim besedam, da »je potrebno storiti vse«, da se državnim, javnim uslužbencem in upokojencem »dvignejo prejemki do višine, ki bo omogočala človeškemu dostojanstvu primerno življenje«, nimamo dostaviti drugega kot to, da ima zavlačevanje rešitve našega gmotnega vprašanja dan na dan hujše posledice.

Prepričani smo, da tudi vi uvidevate potrebo po nujni rešitvi iz naše stiske, ki je možna zdaj le še s povišanjem naših plač v sorazmerju s podražitvijo vseh življenjskih potrebščin, zato vas prosimo, da zastavite za pravično ureditev naših dohodkov ves svoj vpliv.

Ako bi bila ureditev našega položaja z rednimi davčnimi in finančnimi viri nemogoča, naj pristopi država k izrednim meram, eventualno tudi k oddaji premoženja, da se s tem ustavi naraščanje draginje in utrdi vrednost denarja.«

Banu dravske banovine je poslal naslednji dopis:

»Akcijski odbor državnih in javnih nameščencev ter upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani je na svoji seji dne 4. marca 1941 sklenil, da se vam iskreno zahvali za tehtne besede, ki ste z njimi pravično predočili javnosti naš obupni gmotni položaj. S priznanjem našega patriotizma, discipline in skrajne požrtvovalnosti ste dali naši borbi, da se povišajo naši osebni in družinski dohodki v razmerju s podražitvijo življenjskih potrebščin, neprecenljivo moralno oporo. Le to bi si dovolili pripomniti, da so se vaše besede nanašale le na aktivne nameščence, da pa so v enakem položaju tudi naši upokojenci. Odstotek tistih aktivnih in upokojenih državnih in javnih nameščencev, ki so njih dohodki pod eksistenčnim minimom, bi ob upoštevanju le teh pokazal še poraznejše število, saj bi gotovo presegel 95%.

Prepričani smo da bo vas neudarek, da je takojšnja pomoč neodložljiva, vendarle izzval pokliczne činitelje, da ne bodo več odlašali z rešitvijo tega prevažnega socialnega vprašanja. Prosimo vas, velespoštovani gospod ban, da tudi v bodoče podpirate naše napore in nenehoma apelirate na kraljevsko vlado, naj to nevzdržno stanje brez odloga odpravi in nam omogoči človeškemu dostojanstvu primerno življenje. Le tako bomo rešeni morečih skrbi, ki nam jih povzročajo obupno pomanjkanje in zadolževanje, in bomo spet sposobni v polni meri izvrševati svoje poklicne dolžnosti.

Blagovolite sprejeti, velespoštovani gospod ban, tudi ob tej priliki izraze našega globokega spoštovanja.«

Ministru financ in ministru za prehrano je pa poslal naslednjo brzojavko:

»Akcijski odbor organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokojencev v Ljubljani, v katerem sodeluje 29 stanovskih organizacij, ugotavlja, da uvedba uradniške aprovizacije ne more urediti položaja državnih nameščencev in upokojencev in je zato proti uzakonitvi uredbe o uradniški aprovizaciji. Rešitev vprašanja vidimo le v fiksiranju cen in zvišanju prejemkov.«

Za čiščenje kuhinjske posode vzemi VIM

Nenadna smrt odličnega častnika

V ponedeljskem »Jutru« smo poročali, da je v Beogradu nenadno preminil generalštabni polkovnik Ante Parte. Vest je presenetila številne znance in prijatelje pokojnega, ki je bil dalje časa dodeljen štabu za utrjevalna dela. Nedavno je bil premeščen v Beograd.

Pokojni polkovnik je močno vzljubil naše kraje in se je še 2. marca udeležil velike planiške skakalne tekme, ki ji je ves zdrav in zadovoljen prisostvoval na častnem odru. Naslednji torek je bil že v Beogradu, a je moral takoj leči. Angina, za katero je obolel, je postala smrtno nevarna. Odlični častnik, ki je bil sicer prav trdnega zdravja, je v soboto umrl. Polkovnik Ante Parte je bil po rodu Sarajevčan, njegov rod pa je izhajal iz Kočevja. Njegovim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Pokojni generalštabni polkovnik Ante Parte v Planici 2. marca med častnimi gosti na odru (X)

Ker je streljal na stražnika

je bil obsojen na leto dni strogega zapora

Ljubljana, 11. marca

Danes dopoldne je veliki kazenski senat sodil knjigoveškega pomočnika, 23letnega Antona Rodiča z Velikih Gaber, ki je, kakor se bodo naši bralci gotovo še spominjali, 16. januarja letos na ljubljanskem kolodvoru streljal na službujočega stražnika Josipa Zorca. K sreči njegovi streli niso zadeli in je stražnik odnesel zdravo kožo.

Za Rodiča je bil položaj pred sodniki dokaj kočljiv, kajti državni tožilec, ki je pred velikim senatom zastopal obtožbo, je Rodiča obtožil zločinstva po čl. 1 točka 7 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, ker je bil napaden oblastveni organ. V razlogih je obtožnica navajala, da ima Rodič že nekaj slabe preteklosti za seboj. V času, ko je na ljubljanskem kolodvoru sprožil strele iz samokresa na stražnika, je bil prav za prav že nekaj mescev begunec. V Novem mestu je bil zaradi tatvin obsojen na 8 mescev strogega zapora. A ko so ga oddali zaradi bolezni v bolnišnico, je od tam pobegnil. Odtlej se je klatil vsepovsod, dokler ni prišel v Ljubljano, kjer ga je na postaji ustavil vratar zaradi tega, ker je imel karto le do Litije. Ker pa je hotel iiti brez doplačila, je vratar poklical na pomoč stražnika.

Obtoženi je v svojem zagovoru navajal, da nikakor ni imel namena stražnika ustreliti in se tako izogniti nujni aretaciji. Dva samokresa, ki sta bila nabita, da ni imel pri sebi zato, da bi se mogel uspešno postaviti po robu morebitni aretaciji, temveč, da ju je nekje na meji kupil in potem prinesel s seboj v Ljubljano z namenom, da bi ju spravil v denar. Zaslišani stražnik Josip Zorc, ki je natančno opisal ves dogodek v mali kolodvorski uradni sobici, je skladno z vratarjem izpovedal, da se Rodič potem, ko so ga po padlih strelih zgrabili od zadaj in za roke, ni več upiral in tudi ni poskušal doseči samokresa. Državni tožilec, ki je v svojem govoru zahteval strogo kazen v smislu obtožbe, je bil mnenja, da je Rodič potem, ko je na vratarjevo zahtevo po doplačilu prosil, če sme prej na stranišče, najbrž tam pripravil naboje z namenom, da si bo tudi s silo izposloval svobodo in se rešil gotove aretacije. Malo se mu je zdel verjeten zagovor obtoženega, da je v stranišču spravil en samokres za hlačni pas zato, da bi se ga med potjo na policijo na kak način rešil in se na ta način vsaj malo razbremenil vprašanja, zakaj je tako močno oborožen. Nasprotno pa je obtoženčev branilec dr. Mojzer razlagal ta obtoženčev zagovor za dokaj verjeten, kajti spričo dejstva, da je bil obtoženi prav za prav na begu, je bilo povsem razumljivo, da je bil po incidentu na postaji precej nervozen in se je skušal vsekakor razbremeniti.

Sodniki so Rodiča obsodili, toda ne v smislu obtožbe, temveč le v smislu § 127 k. z. na 1 leto strogega zapora.

Kulturni pregled

Koncert v Mariboru

Pred tremi leti je prevzel vodstvo pevskega zbora mariborske Glasbene Matice bivši dirigent UPZ g. Milan Pertot. Od takrat prireja ta zbor zopet redno svoje letne koncerte z izbranimi deli bogate jugoslovanske zborovske literature. Za letošnji koncert, ki je bil v sredo 5. t. m. v Sokolski dvorani, je zbor razširil svoje glasbeno-kulturno poslanstvo in prikazal na koncertu tudi dela iz bolgarske zborovske literature.

Spored »koncerta umetnih in narodnih pesmi južnih Slovanov« je nudil verno sliko pevske kulture vseh štirih južnoslovanskih rodov in je bil razdeljen na pet delov: slovenski (umetne), hrvatski, srbski, bolgarski in ponovno slovenski (narodne). Slovenski del umetnih pesmi je obsegal dela A. Lajovca (»Bolest kovač« in »Medved z medom«), E. Adamiča (»Vragova nevesta«, »Za njega vse potrpim« in »Komarjeva ženitev«) in K. Pahorja (»Star se šeče...). Hrvatsko pesem sta zastopala J. Gotovac (»Oklada« in »Prigovor«) in B. Papandopulo z drugim stavkom svatovskih pesmi (»Skoči kolo«). Z manj deli so bili zastopani Srbi: M. Milojević (»Muha i komarac«) in St. Mokranjac (»Kozar«). Razen slovenskim je bila posvečena največja pažnja bolgarskim komponistom in so bila izvedena dela Šumančelova (»Sadi momaluk«), Al. Mozfova (»Rasli tikvi«), P. Stajnova (»Zasviri, Dimo, kavala«) in D. Hristova (»Slana padne, Gane«, »Mari mome crnooka« in »Ergen djado«). Zaključile so slovenske narodne pesmi v harmonijski obdelavi E. Adamiča (»Bog je ustvaril zemljico«) in M. Hubada (»Je pa davi slanca pala«, »Bratci veseli vsi«, »Ljubca povej, povej« in »Škrjanček poje, žvrgoli«).

Celoten spored je bil torej smiselno sestavljena revija južnoslovanske pesmi. S kvalitativne (bolje: z glasbenonapredne) strani se moramo odločiti za naša, slovenska dela; kajti vsi naši ostali južni bratje v svojih delih ne iščejo novih izraznih poti ter ostajajo zvesti idealizatorji narodne pesmi. Pri tem delu so Srbi tehtni, Hrvatje širokopotezni, Bolgari pa najbolj preprosti. Slovenska umetna pesem služi predvsem naprednemu umetniškemu principu, je zato vseskozi seriozna in širokim plastem manj dostopna ko ostali, brez večjih umetniških intencij obravnavani folklorni slog, ki se večkrat tudi zelo oddaljuje od glasbeno-umetniškega principa (Bolgari!)

Zbor Glasbene Matice, ki je s svojim neumornim delovanjem v 22letnem obstoju žel nešteto uspehov doma in v inozemstvu, preživlja hudo krizo že celo vrsto let. Kdaj pa kdaj se ta sicer vzorno prizadevni zbor navidezno okrepi, potem zopet oslabi. Pri zboru pogrešamo v zadnjih letih stabilne pevske tradicije. Razen nekoliko častnih pevskih »stebrov«, ki podpirajo zbor že leta in leta, srečavamo na vsakem koncertu med pevci vedno nove obraze. Ne moremo se ubraniti vtisa, ko da bi se ti pevci pritegnili, da absolvirajo samo ta spored, za drugi koncert zopet novi pevci itd. Poslušalec to »ad hoc« postavitev zbora zelo točno čuti. Pri zboru se je tokrat čutila precej močno glasovna neizdelanost, nesigurnost v intonaciji in neuravnovešenost med posameznimi glasovi. Posebno so se vsi ti nedostatki čutili v prvem delu sporeda, pri slovenski umetni pesmi, kajti večina teh skladb je bila podana nesigurno in v velikem intonančnem neskladju. Bolje so zboru ležala hrvatska dela, saj je zbor moral eno teh celo še ponoviti, medtem ko je za razgibana in efektna bolgarska dela bil zbor preveč težak in okoren. Tudi slovenske narodne pesmi, ki so doslej še vedno »užigale«, niso pri publiki dosegle zaželenega uspeha.

Dirigent g. Milan Pertot ima pri zboru očividno težavno stališče, bodisi da se člani zbora ne udeležujejo redno vaj, bodisi da so v zadnjem trenutku pristopili k zboru novi, pevsko še neizdelani pevci. Verjetno, da so tudi vsi ti navedeni faktorji vplivali na dirigenta, ker smo pri njem opažali apatičnost, ki se ga je držala ves večer. Če bi prvovrstnih dirigentskih kvalitet g. Milana Pertota ne poznali izza prejšnjih koncertov (posebno UPZ), bi ga po tem koncertu krivično sodili. Nekaj pa moramo pribiti: Tudi če bi dirigent bil obvezan, podati s koncertom obračun letnega društvenega dela, bi tega ne smel storiti s preuranjeno izvedbo tako obširnega in bizarnega pevskega sporeda.

Zbor je treba postaviti torej zopet na noge! Zato mora vsak kulturno čuteči Mariborčan zastaviti svoje sile. Matični zbor, ki kaže v današnjih hudih časih toliko vnetega idealizma, mora postati zopet vodilni zbor mariborskega kulturnega okrožja. Dirigenta pa je treba pri tem težkem, toplega priznanja vrednem delu podpreti in zbor bo lahko uspešno nastopil, ko bo čutil v sebi moč in vero, da je premagal vse nedostatke, ki so ga na tem koncertu ovirali pri njegovem umetniškem stremljenju.

Prof. Karol Pahor.

ZAPISKI

GOSTOVANJE V OPERI

V poslednji vprizoritvi Verdijevega »Plesa v maskah« je gostoval v vlogi Riccarda Anatol Manoševskij, ki je po značaju lirični in ne dramatski tenor, kakor ga zahteva omenjena vloga. Zato je povsem umljivo, da ji ni mogel dati tiste izrazne moči, ki je Riccardu potrebna, čeprav si je v ta namen pomagal z raznimi efekti. Moram pa reči, da so prav ti izzveneli včasi dokaj neestetsko in so v tem pogledu kvaliteti prikaza njegove vloge le škodovali. V splošnem je glas Manoševskega prijetno barvan, dovolj zračen in prikupen, da bi ga mogla Opera dobro porabiti v njemu prilagojenih in ustrezajočih vlogah. Tehnično vestne pripravljenosti v tej vlogi ni pokazal, temveč prej nasprotno: površnost, ki je bila razvidna iz ritmičnih in deloma tudi intonativnih netočnosti, oblikovanja linij in glasov, ki se tu pa tam tudi krhajo, ter iz celotnega vsebinsko glasovnega izraza. Prepričan sem, da bi mogel s tem glasom razviti ob večji tehnični izdelanosti mnogo kvalitativnejši glasovni lik. Tudi njegova vokalizacija ni vedno točna, prav tako ne naglašanje, ki je bilo često napačno in nesmiselno (n. pr. preveč izrazito poudarjanje konsonantov ob koncu besed i. dr.); moti tudi mešanje hrvatskih besed med slovenske. čeprav je bilo redko in zato tem občutnejše. Pevski je podal Riccarda sicer originalnemu značaju dokaj ustrezajoče, vendar se njegov lahki tenor, ki se v višinah ni mogel izogniti forsiranju, tej vlogi iz vsebinskih razlogov posebno ne prilega. Igralsko me ni prepričal, ker se mu preveč pozna manira, že nekam pravočitna rutina, kar zmanjšuje moč in globino doživetja, s tem pa vtis, kakršnega si ustvarja ob tem ali onem liku gledalec in poslušalec. V splošnem pa je vendar podal Manoševskij svojo vlogo dovolj simpatično, čeprav še zdaleč niti pevski, niti igralski ni izčrpal obsežnih izraznih sil Riccarda. Spričo njegovega gostovanja izražam svoje mnenje (ki velja splošno glede gostovanj), naj se vabijo za goste le pevci, ki so vsaj enakovredni našim domačim ali jih presegajo po kvaliteti, sicer gostovanje svojega pravega smisla in smotra ne more doseči.

ed.—

PAUL ERNEST

Ob priliki 75letnice rojstva pisatelja Paula Ernsta, ki je l. 1933. umrl v Sankt Georgenu (Štajerska), je v okviru Lektorata Nemške akademije v Ljubljani predaval dr. Franz Hille o delu tega nemškega pesnika.

Paul Ernst je ena najpomembnejših osebnosti v nemški književnosti 20. stoletja. Zanimivo je, kako je ta potomec rudarske rodbine iz Harza počasi opustil prvotno namero, da bi študiral bogoslovje in se je pridružil krogu berlinskih književnikov naturalistične smeri, ki so imeli tesne vezi s tedanjim socialističnim gibanjem. Globoko filozofski duh Paula Ernsta pa se ni mogel trajno zadovoljiti s površnim materialističnim stališčem tega okolja. Postal je sčasoma eden njegovih ostrih nasprotnikov. Podobno kakor v svojem času Lessing je skušal Ernst s temeljitim delom o večnih zakonih forme v tragediji in v pripovedni umetnosti dati novi nemški literaturi novo podlago. Nazore, ki jih je razvijal v svojih teoretičnih spisih (med njimi v »Der Weg zur Form«), je skušal tvorno uveljaviti v številnih veseloigrah in žaloigrah. Pri tem pa se ni mogel iz-

Domače vesti

• **Proslava slovaškega državnega praznika.** Ob drugi proslavi slovaškega državnega praznika v petek, 14. t. m., bo v Beogradu ob 10. svečana služba božja v cerkvi Kristusa Kralja v Krunski ulici. Povabljeni so vsi Slovaki in prijatelji slovaškega naroda, da se udeležijo tega bogoslužja. Na slovaškem poslaništvu v Birčaninovi ulica 28. bo razprostrta knjiga zaradi vpisovanja čestitk.

• **Sprememba zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev.** Iz kroga zavarovancev Pokojninskega zavoda za nameščence smo prejeli: V dnevnem časopisju od 17. decembra 1940 je bilo objavljeno, da so predsedniki vseh pokojninskih zavodov v državi na zasedanju v Zagrebu ponovno razpravljali o načrtu za spremembo zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev. Izdelano da je bilo tudi besedilo novele k temu zakonu in predloženo kraljevski vladi. Dne 22. januarja 1941 je bilo spet objavljeno, da je po informacijah iz Beograda v ministrstvu to delo v glavnem končano in bo uredba v kratkem »pripravljena«. Zavarovanci, katerih se zavarovalne spremembe tičejo, nestrpno pričakujejo objave te uredbe. Trdilo se je, da stopi uredba že s 1. januarjem 1941 v veljavo, pozneje pa se je navajalo, da šele s 1. aprilom. Da se zadeva ne zavleče v neskončnost, apeliramo na odločujoče činitelje, naj vendar pospešijo vprašanje, ki je življenjskega pomena za zavarovance, posebno v teh težkih časih. Pravično bo, če se to nepravično socialno vprašanje nemudno reši!

• **Lep študijski uspeh.** Te dni je bil diplomiran na juridični fakulteti zagrebške univerze mariborski rojak g. Anton Simonič, višji carinski kontrolor in vodja carinskega odseka na Planini pri Rakeku. Medtem, ko se je pripravljal na diplomo je g. Simončič povrhu tega položil še dva izpita za carinika in za carinskega kontrolorja, in to oba z odliko. To je res nenavadna vztrajnost, ki ga je privedla k lepemu uspehu. G. Simoniču iskreno čestitamo.

• **Sava spet poplavlja.** Zaradi dežja, ki je zadnje dni vztrajno padal, so mnoge reke prestopile bregove in poplavile velike zemljiške komplekse. Pri Bosanski Gradiški je Sava preplavila vso okolico v dolžini 14 km. Na nekaterih mestih stoji voda meter visoko. Tudi na desnem bregu je Sava preplavila nasipe in je pod vodo nekaj sto hektarov zemlje. Prebivalci bližnjih vasi so se morali izseliti, ker stoji voda tudi v hišah. Poleg Save so zelo narasle tudi reke Sana, Bosna, Una in Ukrina, ki so na mnogih krajih prestopile bregove.

• **Veliko prekladalno skladišče** bodo v kratkem začeli zidati v Sisku. V njem bo prostora za 5.200 ton različne robe. Novo skladišče bo zelo dvignilo pomen Save kot plovne reke. Namen skladišča je oskrbovati zapadne hrvatske kraje, zato bo ta silos opremljen najmoderneje s stroji za prekladanje. Zlasti mnogo prostora bo namenjenega shranjevanju turščice. V Jugoslaviji že imamo tri vrste silosov: zbiralne, potrošne in terminalne. Prekladalni silos je četrti tip in bo Jugoslavija najbrž dobila še nekaj takih skladišč.

• **Kongres Združenja geometrov in geodetov je končan.** V ponedeljek se je v Skoplju nadaljevala skupščina Združenja geometrov in geodetov. Izvolili so nov odbor, potem pa je bila prečitana resolucija, v kateri med drugim zahtevajo, da se z novim uradniškim zakonom pravilno reši pravni in gmotni položaj državnih uslužbencev. Geometrom je treba dati posebne ugodnosti, ker so vršili svoj posel pod zelo težkimi pogoji. Vsem absolventom srednjih tehniških šol se mora dovoliti vpis na tehnino fakulteto in temu primerno razširiti geodetski odsek na beograjskem vseučilišču.

• **Predavanje SPD v Beogradu.** Slovensko planinsko društvo, Osrednje društvo v Ljubljani priredi v Beogradu v soboto 15. t. m. ob 20. uri v dvorani Kolarčeve univerze propagandno predavanje za obisk Slovenije pod nazivom »Slovenija u boji i pesmi«. Predavatelj g. dr. inž. France Avčin bo pokazal nad 200 izbranih barvnih diapozitivov, ki predstavljajo razne predele Slovenije in pojasnjujejo besedilo predavanja. Uvodne besede bo spregovoril predsednik SPD g. dr. Pretnar iz Ljubljane. Predavanje bo spremljal sloviti ljubljanski vokalni kvintet z izbranim sporedom slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Slovence v Beogradu in vse prijatelje Slovenije opozarjamo na navedeno zanimivo prireditev Slovenskega planinskega društva. Vstopnice se že prodajajo. Podrobne informacije dobite v pisarni Društva Slovencev, Beograd, Balkanska 14 (—)

FRANZ JOSEF GREN ČICA
REG. S. BR. 22365 od 18. XI. 1940. g.

• **O važnem zgodovinskem odkritju na Trogirskem polju** smo kratko že poročali. Na tleh, kjer se je razvijala stara hrvatska zgodovina, so našli ostanke cerkvice Sv. Ivana in Sv. Lovrenca iz starohrvatske dobe. Pod strokovnim vodstvom arheologov iz Splita in Trogira so doslej odkrili cerkveno apsido z ostanki pločnikov, temelje in kamenite dele oltarja. Večji del cerkvice pa je še pod zemljo. Po doslej odkritih spomenikih, ki so pripadali različnim dobam, je očitno, da gre za tri kulturne sloje, za rimsko-poganskega, starokrščanskega in starohrvatskega. Arheologi so prepričani, da bodo z nadaljnjim odkopavanjem cerkvice, ki jo omenja že trogirski zgodovinar Andreis, našli še zanimive spomenike iz vseh treh obdobij. Prebivalstvo je prav navdušeno za odkritje, s katerim so se potrdile stare govorice. Tu je nekoč bila zibelka hrvatske države. Kraj je po svoji lepoti privlačeval in zapustil sledove raznih kultur. Zato bo najdišče, na katerega so po srečnem naključju naleteli težaki pri kopanju vinograda, poslej gotovo privlačevalo vse izletnike, ki obiščejo Split, Kaštele in slavni Trogir.

ŽIMO IZ LASTNE PREDILNICE KUPITE NAJCENEJE PRI ZIMA GOSPOSVETSKA c

• **Socialne stanice po hrvatskih krajih.** V Zagrebu imajo »središnjico delovnih zajednic za socialno pomoč banovine Hrvatske«. V »središnjici so včlanjena vsa dobrodelna društva in socialne ustanove in tako je središnjica nekake vrste pomožni organ banske oblasti pri dajanju socialne zaščite in pomoči. Središnjica je začela razširjati svojo delavnost na vse kraje v hrvatski banovini. Čim bo uspelo v posameznih občinah in okrajih urediti socialne razmere, bo prenehal dotok deželanov v mesta, zlasti Zagreb, kamor prihaja vedno več siromašnih ljudi iskat zaslužka ali podpore. Po vseh hrvatskih mestih nameravajo ustanoviti socialne stanice, ki bodo skrbele za razmere v svojem območju. S tem bo socialna pomoč v banovini Hrvatski popolnoma preurejena. Pravkar prireja središnjica po vsej banovini Hrvatski veliko zbirko, da se med Hrvati odpravi pomanjkanje, zlasti da ne bodo stradali otroci. Na Hrvatskem hočejo v najkrajšem času popolnoma odpraviti poulično beračenje kakor tudi moledovanje po javnih lokalih in stanovanjih.

• **Akademska menza beograjske univerze je začela poslovati.** Brez posebnih svečanosti so v Beogradu odprli akademsko menzo. Prvič so z združenimi gmotnimi in moralnimi silami beograjskega vseučilišča in s pomočjo države odprli ustanovo, ki bo mnogo olajšala dijaško življenje. Za kosilo in večerjo bodo akademiki plačevali 12 din, čeprav je jedilni list boljši od meščanske kuhinje. V menzi se hrani 1000 dijakov.

• **Tri očenaše je napisal na koruzno zrno.** Strokovnjak v drobnopisu je Nikola Barbarić iz Dubrovnika. Pred časom je na koruzno zrno trikrat napisal vse besedilo očenaša. Potem je v mali knjižici obsega 1.5 × 2 cm napisal besedilo knjige »Temnica Stjepana Radića«. Nekaj mescev za tem je v knjižico obsega 8 × 10 cm napisal besedilo naše ustave, ki je imela 108 strani. Zdaj je g. Barbarić končal svoje največje delo. Na formatu 60 × 60 mm je napisal zgodovino Jugoslavije, obsegajočo 1,300.000 črk.

• **Obnova starega gradu Ozlja.** Preteklo nedeljo so se člani Braće hrvatskog zmaja iz Zagreba mudili na starem gradu Ozlju, katerega nameravajo obnoviti. Letos bodo preuredili stari grad tako, da bo v njem muzej, v pritličju pa bo grobnica, v katero bodo položene krste s telesnimi ostanki Zrinskih. Delo se bo izvršilo po možnosti še pomladi.

• **V Vojvodini razsaja trebušni tifus.** Z ozirom na epidemijo trebušnega tifusa v Srbobranu so oblastva ukrenila vse potrebno in uredila posebno bolnico s 100 posteljami. Doslej je bilo cepljenih proti tifusu že 10.000 oseb in se cepljenje nadaljuje. Okužene vodnjake so zaprli in nadzorujejo tudi vse ostale javne vodnjake. Doslej je ugotovljenih 226 obolenj za trebušnim tifusom; od teh je bilo že 5 smrtnih primerov.

HRADAVE IN RDEČKASTE ROKE POSTANEJO Z UPORABO PERMA KREME GLADKE IN LEPO BELE
DROGERIJA KANČ LJUBLJANA MARIBOR

• **Tobak ne bo na karte.** V veselje tobakarjem lahko povemo, da je bila lanska letina tobaka zadovoljiva. Po Hercegovini so pravkar zaključili odkup tobaka od sadilcev. Samo zapadna Hercegovina, kolikor je pripada banovini Hrvatski, je dala okrog 880 vagonov tobaka, za katerega so sadilci prejeli okrog 190 milijonov dinarjev čistega. Lani je monopol plačeval sadilcem tobak po 25 din, letos po 27 din. Toda lani je sadilec dobil za izkupiček 15 do 17 kg turščice, letos pa 7 kg. Lanski odkup je bil najboljši v zadnjih 15 letih, letošnji je slabši. Tako pač sodi prebivalstvo, ki se mora venomer ravnati po lastni borzi, kjer tehta vrednost tobaka z vrednostjo najpotrebnejšega živila, turščice.

• **Da ljudje preveč pijejo, so spoznali tudi banski svetniki v vrbaski banovini, ki so se te dni zbrali k zasedanju v Banjaluki.** Zahtevali so od banske uprave, naj z novim banovinskim proračunom poviša takse in trošarino na vse opojne pijače, s čemer naj bi se kmečko prebivalstvo odvračalo od pijančevanja in bi se obenem povečali dohodki banovine, ki so ji krvavo potrebni za pametnejše namene.

Dr. B. SAVINŠEK
Gajeva ulica 2/a
zaradi vpoklica NE ORDINIRA

• **»Gospoda«,** zgodovinski roman, ki ga je napisal Damjan Vahen, v katerem je orisal dogajanja v XV., XVI. in XVII. stoletju v ljubljanski in kranjski kotlini, bo izšel do konca julija t. l. Roman, ki bo imel 17 tiskovnih pol, stane v subskribciji 56 din in se naroča pri Založbi »Naši obrazi«, Ljubljana, Šubičeva 3/III. (—)

• **S sekiro je ubil ljubavnika svoje žene.** V sredi mesta v Peči se je v ponedeljek odigral krvav zločin, ki je zahteval življenje Muhameda Ismaila. Iz osvete ga je ubil Alj Zumber. Pred časom se je Zumber poročil z lepo 14letno deklico Sabo in nekaj mescev živel z njo. Saba pa je še naprej imela ljubavno razmerje z Muhamedom in je nazadnje pobegnila k njemu. S pomočjo sodišča je dobil Zumber ženo spet nazaj. Sklenil pa se je maščevati nad Muhamedom. Ko sta bila v ponedeljek oba v Peči po opravkih, je Zumber s sekiro navalil na Muhameda in ga z nekaj udarci pobil. Po zločinu se je sam javil oblastvom.

• **Mrtvo nevesto je ozmerjala.** Kakor smo poročali, sta se te dni vrgla pod vlak pri Slavonskem Brodu mladi Franjo Bauer in Katica Majerjeva, ker jima ni bilo usojeno stopiti pred oltar. Franjo je bil močno zaljubljen v Katico, njegova mati pa jo je črtila. Nedavno je mati prišla v gostilno Katičinega očeta in je vpričo Katice oklofutala sina. Poniževanja so se nadaljevala. V petek, dan pred žaloigro, je Franjo posodil Katici svoj bicikelj, da se je z njim peljala skozi vas. Ko je to videla Franova mati, je sredi ceste pričakala Katico, jo podrla v jarek in kolo odvedla domov. Po samomoru Frana in Katice je postala Franova mati še hujša in je po vasi vpila proti mrtvi nevesti. Skupnega pokopa ni dovolila. Ko so nesli mrtvo Katico mimo Bauerjeve hiše, je Franova mati stopila na cesto in ozmerjala pokojnico in pogrebce. Dogodek je zbudil mnogo obžalovanja.

• **Svakinjo je ustrelil.** Smrtno nevarno ranjeno so prepeljali v bolnico v Sremski Mitrovici kmetico Dragoslavo Baševićevo z Banovega polja. Njen svak Jovan Bašević je doma neprestano ravnal z lovsko puško in v šali pomeril v Dragoslavo. Kakor že navadno ima pri takih priložnostih zlodej prste vmes, se je tudi tokrat puška nenadno sprožila. Krogla je razmesarila stegno in Dragoslava je v bolnišnici izdihnila.

Iz Ljubljane

u— **Danes bo Gregor ptičke oženil.** Nagio se vrstijo godovi, ki jim narod pripisuje poseben pomen glede vremena in letine. Po zimskem premoru je pač poleg delovnih sil razvezana tudi ljudska domišlija, ki se čilo in ljubko razživlja v prerojeni prirodi. Med najbolj ljubeznivimi pomladnimi patroni je sveti Gregor, ki bo danes godoval in poženil ptičke. Znameniti patron ptičjega svatovanja je prisrčno opevan tudi v slovenski literaturi, najlepše pač v Župančičevi »Dumi«, a preprosteje tudi v neki prigodnici, ki poje: »Sveti Gregor ptičke ženi — ta ženitev nam pomeni — da na svetu vsaka stvar — mora najti ljubi par...« Naj ga le najde! Upamo, da bo Gregorjevo prav prijeten svatovski praznik. Že vse zadnje dni je po ljubljanskih in okoliških trgih vesel živžav. Kadar ni oblakov, opeva solnce naš prijazni svet. Včeraj se je živo srebro spet povzpelo nad 20° C. Po vrtovih zveni vesela pesem lopat, motik in grabljic.

u— **Novi grobovi.** Po dolgem in mučnem trpljenju je za vedno zapustila svoje drage ga. Marija Seidlova, roj. Ferjančič. K večnemu počitku jo bodo spremili v četrtek iz kapelice sv. Marije na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Po mučnem trpljenju je umrla soproga šolskega upravitelja ga. Katinka Primožičeva, roj. Weber. Pogreb drage rajnke bo v sredo ob pol 16. iz kapele sv. Andreja na Žalah k Sv. Križu. — Dotrpel je davčni upravitelj v pokoju g. Ivan Splihal. Pogreb bo v četrtek ob pol 16. iz kapele sv. Janeza na Žalah k Sv. Križu. — Pokojnim blag spomin, žalujočim svojcem naše iskreno sožalje!

u— **Toplo pomladno vreme traja dalje in najbrže kar ne bo odjenjalo.** Sonce ogreva Ljubljano, da je veselje, temperatura znaša podnevi v zavetnejših krajih 20 in več stopinj, pa tudi ponoči, čeprav je nebo jasno, se zadrži živo srebro vedno nad ničlo. Blato po ljubljanskih cestah in ulicah se je osušilo. Narava se prebuja, povsod poganja popje, ljudje že pogrešajo klopi v Zvezdi. Prijatelji prijetne sence v vročih dneh pa bodo morali za letos potrpeti.

u— **Urejevanje Zvezde.** Z nastopom spomladanskega vremena so začeli delavci mestne občine urejevati golo in posekano Zvezdo. Zdaj so odstranili vse stare objekte ki so se v senci nekdanjih košatih kostanjev kar skrivali, odkar pa so stara drevesa padla, je napravila njih prisotnost mučen vtis. Nadaljujejo tudi s planiranjem, posebno na odseku za spomenikom Viteškega kralja, vzdolž vrta Kazine in Gospodarske zveze. V kratkem bodo podrli stari godbeni paviljon in zgradili novega.

u— **Za kanalizacijo mesta** je mestna občina razpisala manjša dopolnilna dela, ki bodo veljala do 200.000 din. Končana je kanalizacija Trnovega in tudi kanalizacija Tyrševe ceste kar je mestno občino veljalo 2 milijona din. Tlakovanje Tyrševe ceste se torej lahko vsak dan prične. Pravkar je mestna občina oddala veliko kanalizacijo na Kongresni trg podaljšane Šubičeve ulice. Na kanalizacijo bo priključena vsa okolica Šubičeve ulice in severna stran Kongresnega trga. V kratkem začno s temi deli ki bodo veljala nad 400.000 din.

u— **Začetna dela za novo kopališče v Koleziji,** ki bo segalo od starega kopališča nekako do srede bivšega nogometnega igrišča »Jadrana«, naglo napredujejo. Svet je tukaj mehak in delavci z lahkoto kopljejo prostor za novi bazen. Ko bo to urejeno, bodo takoj začeli z betoniranjem. Kakor kaže bo tudi to kopališče med Langusovo in Karadžičevo ulico, ki ležita v ravni črti in bi se dali s sodobnim betonskim mostom povezati med seboj, kar bi bilo za ta okraj vsekakor pomembno, saj bo v kratkem času ves prostor zazidan. Tudi Karadžičeva ulica bo v doglednem času gotovo podaljšana vsaj do murv.

u— **Proslava H. Nučiča.** Po nocojšnji predstavi »Brez tretjega« v Drami, bo v restavraciji hotela »Slon« prijateljski večer, na katerega so vabljeni vsi prijatelji in častilci slavljenca in njegove umetnosti.

u— **V Šentjakobskem gledališču** bo v soboto 15. t. m. ob 20.15 premiera domačega dela Metke in Danila Bučarja tridejanske igre s petjem in godbo »Na Trški gori«. Že pred leti je imela ta igra na Šentjakobskem odru tak uspeh, da so si mnogi igro ogledali po večkrat. Lepa godba in pesmi poživljajo dejanje. V vodilnih vlogah bodo nastopili Bučarjeva, Jurjevčičeva, Gnidovec, Kuntar, Drašlar, Moser, Plevelj in drugi. Pri predstavi sodeluje orkester Sokola I. in mešani pevski zbor. Muzikalno vodstvo ima Danilo, režijo pa Metka Bučarjeva. V nedeljo 16. t. m. ob 20.15 se bo igra ponovila. Predprodaja vstopnic od sobote dalje.

u— **Zagrebška pianistka ga. Dora Gusićeva** bo nastopila na akademiji v petek 14. t. m. ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Ga. Gusićeva je sijajna pianistka, ki se je uveljavila v domovini in tudi v tujini. Povsod hvalijo kritiki njeno fino igranje, polno sentimenta, občutja, barv ter jo vzporejajo z najboljšimi pianisti sedanjosti. Nastopila je že v Parizu, Lizboni, Pragi, na Dunaju in pretekli teden se je ponovno afirmirala v Budimpešti. Igrala je z budimpeštansko filharmonijo Schumanov klavirski koncert in kritiki pravijo da ga je igrala s poetično fineso in umetniško lepoto. V petek bo igrala dve Lisztovi skladbi: Poljski spev in Ples lutk, ter dve Debussyjevi: Vrt po dežju in Toccato. Poleg zagrebške umetnice bodo nastopili domači umetniki in sicer violinista Karlo Rupel in Leon Pfeifer, operna pevka Valerija Heybalova, soloplesalca Erna Moharjeva in Boris Pilato, ter recitatorji Mira Danilova, Fran Lipah in Stane Sever, člani naše drame. Nastopil bo tudi godalni orkester naše Glasbene akademije pod vodstvom dr. Danila Švare. (—)

u— **Znameniti italijanski godalni kvartet Poltronieri** bo koncertiral v veliki Filharmonični dvorani v ponedeljek 17. t. m. ob 20. uri. Kvartet je izvrsten in lanski njegov uspeh je prav gotovo še v najboljšem spominu vsem, ki so posetili prvi kvartetov koncertni nastop v Ljubljani. Letos bodo umetniki izvajali po en Haydnov, Verdijev in Dvořakov kvartet. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

u— **K poročilu o zboru Hubadove župe** smo prejeli od predsedstva župe nastopni dodatek: V ponedeljskem »Jutru« z dne 10. marca t. l. je izostalo, da je po govoru predsednika Ljubljanskega Zvona g. Drenovca Luja predsednik Hubadove župe dr. Švigelj Anton, ki ga je Lj. Zvon pooblastil za posredovanje, takoj pojasnil, da je mestno poglavarstvo zaradi tega, ker nujno potrebuje primerne prostore za delom preobloženi prehranjevalni urad, določil Lj. Zvonu druge, sicer res oddaljene prostore v šoli na Vrtači, da pa je dogovorno prevzelo nase stroške selitve in da glede namestitve društvenega arhiva dogovori še niso končani, da se je torej društvo Ljubljanskega Zvona spričo prepotrebne razširitve uradnih prostorov prehranjevalnega urada odločilo za izselitev, pri tem pa si varovalo vse pravice iz najemne pogodbe. Slednjič je v poročilu izostalo, da se je predsednik Hubadove župe v svojem kratkem poročilu zahvalil tudi g. banu in g. mestnemu županu ljubljanskemu za izdatno naklonjeno podporo.

u— **Pevski zbor Krakovo-Trnovo** bo izvajal v soboto 15 t. m. na svojem koncertu v Sokolskem domu naslednji spored: Aljaž: Na dan, Marolt: Vigred približa se, Jobst: Kam pa fantje drev v vas pojdemo, Juvanc: Bolne rože, Marolt: Barčica, Adamič: Majolka, Mašek: Mlatiči, Sattner: Pogled v nedolžno oko, Prelovec: Jaz bi rad rdečih rož. Drugi del sporeda ima naslednje skladbe: Juvanec: Slovenska zemlja in Spomin na zimski večer, Mirk: Kolo, Venturini: Zvezde žarijo pokojno, Vrečar: Kak se kosca streže, Premrl: Scherzando, koroška narodna: Moja ljubca mi je pošto poslala, Schwab: Oj dekle kaj s tak žalostno in Aljaž: Divna noč. Začetek koncerta bo ob 20. uri. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice. (—)

u— **Po znani in neznani srednjeveški Ljubljani** nas bo popeljal v svojem predavanju na Ljudski univerzi (Kongresni trg mala dvorana Filharmonije) danes ob 20. uri univ. prof. g. dr. Milko Kos. Vstopnine ni.

u— **Kolo žen zadrugark** priredi v sredo 12. t. m. ob 20. v dvorani glasbenega društva »Sloge« predavanje »Vzgojimo narod poštenjakov«. Predava ga. Angela Vodetova.

u— **Podružnica SVD Šiška.** V četrtek 13. t. m. ob pol 20. bo predaval v deški ljudski šoli v Sp. Šiški g. inž. Josip Levstik o gnojenju vrtov, od česar je odvisen letni pridelek.

u— **V društvu Pravnik** in ljubljanski sekciji kriminalističnega udruženja kraljevine Jugoslavije bo predaval v četrtek 13. t. m. ob 18. uri v dvorani št. 79 pravosodne palače namestnik vrhovnega državnega tožilca dr. Anton Stuhec o temi: »Praksa in pomen pridržbe po prestani kazni.«

u— **Združenje trgovcev za srez Ljubljana okolica** obvešča članstvo, da bo 22. redna letna skupščina Združenja v četrtek 27. t. m. točno ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Trgovskega doma z običajnim dnevnim redom. Samostojni predlogi se morajo vložiti pri upravi najkasneje 3 dni pred občnim zborom (čl. 17 pravil). Uprava. (—)

u— **JNAD Jugoslavija.** V četrtek ob 20. v čitalnici članski sestanek. Razgovor o občnem zboru in novi univerzitetni uredbi. Ker bo prihodnji četrtek občni zbor, je važno, da se sestanka polnoštevilno udeležite. Tajnik I.

u— **Za zimsko pomoč** je darovala g. Vida Šesek 100 din v počaščenje spomina g. kapetana Radmila Todorovića.

u— **V splošno bolnišnico** so pripeljali 60 letnega posestnika Janeza Grila z Vrha sv. Miklavža pri Kresnicah, ki ga je v nedeljo v prepiru udaril po glavi s topim predmetom I. J., posestnikov sin iz iste vasi. Gril, ki je postal žrtev pravdarske strasti, ima prebito lobanjo in je njegovo stanje močno kritično. — S kolesa je padel in se občutno potolkel po vsem telesu 35letni Janko Ponikvar, občinski tajnik iz Dovja na Gorenjskem. Zdravi se v bolnišnici. — Tja so pripeljali tudi delavca Jožeta Pečnika, na katerega je v kočevskem rudniku padel težak hlod in mu prizadejal hude notranje poškodbe. — 32letni delavec France Ciber iz Tomišlja se je ponesrečil v gozdu pri podiranju dreves. Podžagana smreka se je prezgodaj nagnila in oplazila Cibra, da si je pri padcu zlomil levo nogo. — Posestnikovemu sinu Valentinu Žnidaršiču iz Št. Vida pri Stični mu je pri rezanju slame slamoreznica zgrabila levico in mu odrezala prste.

u— **V policijskih zaporih** čakajo nadaljnje usode Heman Mozetič, Josip Juretič in Marija Ipavčeva, ki so se skrivali nekaj časa v Novih Jaršah, zadnje čase pa so se umaknili proti Devici Mariji v Polju, odkoder so posamič ali v troje hodili na vlomilske pohode v mesto. Najrajši so obiskovali kleti in jedilne shrambe, pri čemer jim je bila Ipavčeva kot bivša postrežnica nekakšna vodnica, ki jih je sproti informirala, kje in na kakšen način morejo priti do plena. Tako so pošteno oplenili najmanj dvajset jedilnih shramb po raznih delih mesta. Ukradena živila so nato razprodajali po gostilnah in drugod, izkupiček pa zapravili v veseljačenju. Mozetič je prav te dni spet pripravljal večji vlom, pa so ga nekje na ulici srečali policijski organi in ga povabili s seboj. Na policiji je aretiranec izdal še ostala dva, tako da je kariera tatinske trojice za lep čas zaključena.

u— **Tri tatvine.** Pisalni stroj znamke »Juvel«, črno pleskan, v črnem kovčegu, je bil ukraden te dni Jakobu Dermoti s kolesa, ki ga je lastnik pustil za čas pred glavno pošto v Šelenburgovi ulici. — Štefanu Peršinu je bilo izpred unionske pivovarne na Celovški cesti ukradeno 1.800 din vredno zeleno pleskano kolo znamke »Juventus«. — Z dvorišča na Zaloški cesti 89 pa je nedko odpeljal mehaniku Antonu Novaku črno pleskano kolo znamke »Puch«, vredno 900 din.

Vika Podgorska

prvakinja drame Hrvatskega narodnega gledališča v Zagrebu, bo nastopila drevi v ljubljanskem gledališču skupaj s svojim možem Hinkom Nučičem v Begovićevi igri »Brez tretjega«. Odlično igralko iskreno pozdravljamo na našem odru!

---

ogniti usodi, ki je značilna tudi za Lessinga, da je bil čez mero poučljiv. Zaradi tega je Paul Ernst današnjemu času bližji kot pripovednik. Njegove »Jugenderinnerungen« so edinstven kulturno-zgodovinski dokument, ki odraža v sebi družbeni, duhovni in politični razvoj Nemčije med leti 1871 in 1900. Še močnejši kakor v romanih, izmed katerih je razvojni roman »Der schmale Weg zum Glück« posebno pomenljiv, se kaže Ernstov pripovedni talent v kratkih zgodbah. Njegove »Spitzbuben- und Komödiantengeschichten« razodevajo staroitalijanske vzore, ob katerih je izuril svojo tehniko in sodijo med najboljše stvaritve nemške humoristične literature. »Izmišljeni razgovori« (Erdachte Gespräche) kažejo, da Ernst ni imel samo humorja, marveč je bil tudi »moder« v Goethejevem smislu. Njegovo poslednje pesniško delo je »Das Kaiserbuch«, tri zvezke obsegajoči epos, v katerem je pesniško prikazal srednjeveško zgodovino. Paula Ernsta dolgo časa niso pravilno ocenjevali in so mu hoteli vtisniti pečat novoklasicizma. Šele počasi je prodrlo spoznanje, da je Paul Ernst bolj klasičen v tem, kako je nemški literaturi pripravljal pot iz površnosti in brezformnosti na prelomu stoletja v možnosti novega razvoja.

STOLETNICA RENOIRA

V času, ko vsaka država slavi sinove, ki so ponesli njeno slavo v svet, se tudi Francija spominja svojega velikega slikarja Renoira, čigar stoletnico rojstva praznuje te dni.

Življenje tega umetnika ni po svoji pisanosti prav nič zaostajalo za pisanostjo in razgibanostjo življenj drugih zastopnikov francoskega duha in genija. Sin krojača se je sprva tudi sam oprijel rokodelstva. Bil je še skoraj otrok, ko je že slikal na porcelan priljubljene ljudske prizore, ki še danes niso našli tekmeca. Seveda je bil ta prvi dotik z barvami in čopičem povod, da se je pozneje ves posvetil slikarstvu. In slikal je do svoje poslednje ure. Že ves ukrivljen od revmatizma je še nekaj ur pred smrtjo držal paleto med prsti, ki so bili bolj podobni snopcu kosti, kakor pa roki, ki je ustvarjala umetnine, iz katerih je sijalo izobilje.

Zagrizeno je ljubil življenje. A življenje mu je bilo slikanje. Ko je na njem že vse umrlo, ko se je vse posušilo, mu je ostal živahen pogled, oči, ki so občudovale naravo. In po svojem nagonu ter okusu je bil naravi zelo blizu. »Slikarstvo ni sanjarjenje,« je večkrat ponavljal, »treba se mu je posvetiti, kakor se vsak dober delavec posveti svojemu delu.« Ta umetnik, kakor že rečeno suhljat in bolehen, se je ves posvetil slikanju obilja in zdravja. Debelušne ženske, zdrave, napete in rožnate kože so mu bile poleg mornih kotičkov najbolj priljubljeni sižeji. Vendar pa se je vulgarnosti debelosti znal izogniti s fineso odtenkov. Njegova umetnost odkriva skrivnosti premaganih nasprotij. Francozi, ki tudi v težkih dneh niso izgubili svojega esprita in humorja, pravijo, da Renoirove osebe niso nič kaj prikladne za današnjo dobo kart in omejevanj in da jih preveč spominjajo na sončni paradiž, v katerem so bile napravljene, ki pa je — zaenkrat — izgubljen.

Nova številka »Modre ptice«. Pravkar izišla četrta številka revije »Modra ptica« prinaša pripovedno prozo Zine Vrščajeve »Tri sestre«. Zaključuje se daljša povest A. Mauroisa »Trpljenje mladega Wertherja«, ki jo je iz francoščine prevedel B. Borko. Pisatelj opisuje v mikavni pripovedni obliki, kako je nastajal na osnovi osebnih doživljajev in fantazijskega snovanja Goethejev znameniti roman. Branko Rudolf nadaljuje svoje študije o poeziji Boža Voduška in obravnava v pravkar začetem članku moderno umetnost v zvezi z Voduškovo poezijo. Neznan pesnik, označen s šifro AB., je prispeval tri balade v stilu francoskega srednjeveškega pesnika Villona, in sicer »Villonovsko balado o počasnosti«, »Villonovsko balado o minljivosti« in »Villonovsko balado o žejnem srcu«. Pesmi so zanimiv poskus izraziti v tej obliki sodobna čustva in skrbi in jih zasoliti s sodobno ironijo. Ta poskus spominja na češke villonovske motive Roberta Davida, ki so pred nekaj leti vzbudili v češki literarni javnosti živahne odmeve, tem bolj, ker dolgo ni bilo mogoče dognati njihovega pravega avtorja. — Številko zaključuje poročilo o beograjski antologiji sodobnih slovenskih novelistov.

Razstava E. Vidovića v Splitu. Hrvatski tisk zaznamuje kot umetnostni dogodek otvoritev razstave najnovejših slikarskih del Emanuela Vidovića. Razstava je bila otvorjena minule dni v salonu Galić v Splitu po aranžmanu prof. Kaurića, znanega zagrebškega arhitekta interierov. Emanuel Vidović, stari slikar in akademik, je po dolgoletni periodi dela z motivi splitskega pejsaža v temnomodrih barvah obnovil pred nekaj leti svojo paleto ter jo osvežil s svetlimi barvami in smelimi akordi. Tako je s sigurno roko in z velikim izkustvom starega mojstra ustvaril serijo interierov, ki jih je strokovna kritika v Beogradu, Zagrebu in Splitu označila za edinstven prispevek k jugoslovanskemu sodobnemu slikarstvu. V tej umetnikovi obnovi vidi tudi njegov umetniški vzpon. Sedaj razstavlja v Splitu novo serijo slik v olju, interiererе splitske in trogirske katedrale, serijo slik, s katerimi afirmira poglobitev v smeri tega svojega novega umetniškega ustvarjanja. S te strani pomeni torej Vidovićeva razstava resničen umetniški dogodek.

Iz Celja

e— *Trgovine na Jožefovo.* Združenje trgovcev za mesto Celje sporoča, da bodo trgovine v območju celjske mestne občine na praznik sv. Jožefa v sredo 19. t. m. ves dan zaprte.

e— *Dve zanimivi predavanji* na ljudskem vseučilišču. V risalnici meščanske šole bo predaval v četrtek ob 20. prosvetni inspektor v pokoju Josip Wester o pomembnem slovenskem znanstveniku Ivanu Žigi Popoviču, ki se je rodil l. 1703. v Arclinu pri Vojniku. V ponedeljek 17. t. m. ob 20. pa bo predaval novinar in publicist Božidar Borko iz Ljubljane o svojem nedavnem potovanju po Turčiji. Predvajal bo tudi lepe slike.

e— *Predavanje o Hrvatskem Primorju* s predvajanjem 200 barvnih skioptičnih slik priredi Jadranska straža drevi ob 20. v risalnici meščanske šole.

e— *Pobegel jetnik znova ujet.* V torek okrog 8.30 je 21-letni Jože Zupanc, ki je bil zaradi tatvine zaprt v zaporih okrožnega sodišča v Celju, pobegnil. Stekel je po promenadni poti ob Savinji ter dalje po Masarykovem nabrežju, pod železniški most in od tam proti Skalni kleti. Jetniški paznik je takoj hitel za njim. Spotoma mu je neki moški posodil kolo in paznik je Zupanca dohitel v bližini brvi preko Voglajne. Pripeljal ga je nazaj v zapore.

Iz Maribora

a— **Spominska proslava 100letnice Čajkovskega** je bila predsnočnjim v dvorani Ljudske univerze, kjer so se v lepem številu zbrali mariborski ljubitelji glasbe, ki so z zanimanjem sledili izvajanjem prof. dr. D. Cvetka, s katerimi je očrtal skladateljsko tvornost in glasbeni genij pomembnega mojstra ruskega klasicizma. Rektor Anton Trost, naš znameniti pianist, pa je izvajal izbrane skladbe Čajkovskega, med drugim pomembni klavirski solo iz koncertne fantazije. Občinstvo je obema izkazalo svojo hvaležnost.

a— **Nučičeva proslava v mariborskem gledališču** bo v soboto 15. t. m. Kakor znano, je H. Nučič ustanovitelj slovenskega gledališča v Mariboru. Če Ljubljana zdaj proslavlja 40letnico njegovega umetniškega delovanja, je Maribor še bolj poklican, da proslavi ta redki umetniški jubilej. Zaradi tega je dolžnost vseh narodno in kulturno zavednih Mariborčanov, da čim bolj počastijo to slavje s svojim obiskom.

a— **Vsi rezervni oficirji,** ki še niso prejeli uniforme, naj se zglasijo pri mestnem vojaškem radu.

a— **Drevi zaključek materinskega tečaja.** Kakor lani in predlanskim, tako je tudi letošnji materinski tečaj sijajno uspel. Spet se je pokazalo, kako potrebna je bila plemenita pobuda ženskega društva v Mariboru, ki je pričelo z organizacijo vsakoletnega prekoristnega materinskega tečaja. Vsa predavanja so zbudila veliko zanimanje v vrstah mariborskega ženstva, ki je dvorano Ljudske univerze vsakokrat popolnoma napolnilo in ki je sprejelo aktualna predavanja s pozornim razumevanjem. Tako so naše mariborske matere in žene tudi ob letošnjem zanimivem programu predavanj materinskega tečaja izpričale svoj smisel za velike dolžnosti, ki jih nalaga naš čas slovenski, jugoslovenski ženi. Drevi bo imel dr. Trstenjak zaključno predavanje o revežih, grešnikih, o otrocih in vzgoji.

a— **Dvanajst tisočakov v slamnjači.** Hudo je bil razočaran posestnik Alojz Bezjak iz Jiršovcev, ko je te dni potreboval denar, pa je ugotovil, da mu je iz slamnjače izginilo 12 tisočakov, ki si jih je prihranil za nujne potrebe. Zadevo je prijavil oblastvom, ki poizvedujejo sedaj za storilcem. Verjetno je ukradel tisočake nekdo, ki so mu bile hišne razmere dobro znane.

a— **Nož v oko.** V Lečah je neki napadalec ranil z nožem oko 42-letnemu posestniku Konradu Arbeiterju. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer si zdravniki prizadevajo, da mu rešijo vid na levem očesu. Orožniki so krivca ovadili državnemu tožilstvu v Mariboru.

a— **50 vagonov ruskega bombaža** je doslej že prispelo v Maribor. Vsak dan prihajajo nove pošiljke. Pričakujejo še 150 vagonov bombaža. Bombaž v Mariboru najprej ocarinijo, nakar odpravljajo posamezne količine tekstilnim tvornicam, pa tudi drugim tekstilnim tvornicam v Sloveniji.

a— **Bič današnje dobe je srčni krč** (angina pectoris). O tej aktualni temi bo predaval v petek 14. t. m. v Ljudski univerzi v Mariboru znani strokovnjak primarij dr. Maks Grosman iz Zagreba. Njegovo predavanje je vzbudilo že v Zagrebu veliko zanimanje. Izvajanja bodo pojasnjevale poučne skioptične slike.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 12.: Brez tretjega. Izven. Proslava 40letnice umetniškega dela Hinka Nučiča in gostovanje Vike Podgorske, članov zagrebške drame.

Četrtek, 13.: Brez tretjega. Red premierski. Gostovanje Hinka Nučiča in Vike Podgorske.

Petek, 14.: Brez tretjega. Red B. Gostovanje Hinka Nučiča in Vike Podgorske.

Sobota, 15.: Zaprta vrata. Izven.

Vsi abonenti bodo prejeli kot redno abonmajsko predstavo Begovićevo dramo »Brez tretjega« z odličnima gostoma Viko Podgorsko in Hinkom Nučičem.

OPERA

Sreda, 12.: Sabska kraljica. Red sreda. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča, člana zagrebške opere.

Četrtek, 13.: Hlapec Jernej. Red četrtek.

Petek, 14.: zaprto.

Sobota, 15.: Hlapec Jernej. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Opera velikega stila je Goldmarkova »Sabska kraljica«. V njej je prikazal komponist na osnovi eksotičnega libreta obisk bajno lepe sabske kraljice pri kralju Salomonu. Duševni konflikt Salomonovega vojskovodje Asada, ki zapade demonski lepoti kraljice ter zapusti svojo zaročenko Sulamit, je glavna vsebina dejanja.

Po slogu in zasnovi svojevrstna opera je Bravničarjev »Hlapec Jernej«. Ta opera množice se razlikuje od tradicionalnih oper ter predstavlja zaradi tega zanimivost, ki si jo velja ogledati. Za vsakega Slovenca predstavlja ta opera narodno umetnino, ki jo mora spoznati.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 15.: Na Trški gori. Premiera.

Nedelja, 16.: Na Trški gori.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 13.: zaprto.

Gospodarstvo

Povišanje blagovne tarife za 10%

V petek 7. t. m. je bila v Beogradu seja plenuma tarifnega odbora. Za to sejo je bilo v gospodarskih krogih veliko zanimanje, ker je šlo za predlog generalne direkcije državnih železnic, da se zaradi naraslih materialnih izdatkov in za popravilo železniškega parka izvede **ponovno povišanje železniške blagovne tarife za 10 odstotkov.** Seji je predsedoval pomočnik prometnega ministra inž. **Terček,** deloma pa tudi sam prometni minister inž. **Beslić.** V svoji utemeljitvi poudarja železniška uprava, da je v sedanjem trenutku najbolj primerno izvesti linearno povišanje lokalne tarife, ne pa povečanje dohodkov s preklasifikacijo blaga, ki je bila v glavnem že izvršena o priliki lanske revizije tarife.

Po podatkih, ki jih je podal generalni direktor inž. **Jojić,** je potreben železniški upravi od povišanja tarife finančni efekt 200 milijonov din. V smislu predlogov tarifnega odbora je skušala železniška uprava povečati dohodke tranzitnega prometa, kar pa more dati v najboljšem primeru 50 milijonov din, za ostalih 150 milijonov din pa mora najti kritje v povišanju lokalne blagovne tarife. Po navedbah generalnega direktorja je dosežen maksimum kapacitete blagovnega prometa na naših železnicah. Nadaljnje povišanje potniške tarife pa ni mogoče, ker je bila pred kratkim povišana za 20 odstotkov.

Dohodki in izdatki železnic

Na seji tarifnega odbora je podal generalni tajnik ljubljanske zbornice g. **Ivan Mohorič** obsežen referat, v katerem je najprej poudaril, da ni bil poslan članom odbora noben načrt o tem, kako in do kakšne višine namerava železniška uprava zvišati tarifo. Zato člani odbora niso mogli pripraviti konkretnih predlogov, temveč so se morali omejiti na načelno stališče. Če je zvišanje tarife v resnici pravi način, da železniška uprava krije večje izdatke zaradi podražitve materiala, bi bili potrebni detajlni podatki. Ker teh ni, se je treba omejiti na objavljene podatke o dohodkih in izdatkih v prvih devetih mesecih tekočega proračunskega leta (april — dec. 1940). V tem razdobju so dosegli **dohodki 2840 milijonov din, t. j. za 498,5 milijona din ali za 21% več, nego je bilo predvideno v proračunu, in za 856.4 milijona din ali za 43% več nego lani v istem razdobju.** Za celo leto lahko računamo, da bo povečanje dohodkov znašalo najmanj 1100 milijonov. Če upoštevamo, da je bilo lani predlagano tarifnemu odboru zvišanje tarife zaradi kritja povečanih izdatkov v višini 450 milijonov din, tedaj vidimo, da **je bil dejansko dosežen več nego dvakratni znesek.** Ker je izvoz mnogih predmetov precej otežkočen, pada glavni del zvišanja dohodkov na lokalni promet, ker se tranzit v primeri s prejšnjim letom ni bistveno povečal.

Če pa primerjamo dosežene dohodke z dejanskimi izdatki, dobimo naslednjo sliko: Izdatki so v prvih devetih mesecih tekočega proračunskega leta znašali **2174 milijonov** (po proračunu naj bi znašali v devetih mesecih 2209 milijonov), medtem ko so v istem razdobju lanskega leta izdatki znašali 1829 milijonov (po proračunu 1939). **Medtem ko so dohodki v devetih mesecih tekočega proračunskega leta v primeru z istim razdobjem prejšnjega leta narasli za 856 milijonov, so se izdatki povečali le za 345 milijonov,** kar bi za vse leto ustrezalo znesku 460 milijonov, kar dokazuje, da je bila svoječasna ocena potrebnega povečanja izdatkov pravilna. **Povečani dohodki so v teh devetih mesecih presegali povečane izdatke za 660 milijonov, kar dokazuje, da je bil pri zadnjem zvišanju železniških tarif eskontiran v celoti tudi kasnejši dvig cen,** saj je bil v linearnem povišanju tarife, zlasti pa s prekvalifikacijo blaga ustvarjen izdaten dopolnilni vir dohodkov. Te številke dokazujejo, da se s proračunsko fiskalnimi razlogi ne more utemeljevati še manj pa upravičiti nadaljnje zvišanje tarif.

Povišanje tarife in cene

Nameravano novo povišanje pa je treba osvetliti tudi glede na prizadevanje kraljevske vlade, da se ustalijo cene. Znano je, da spada pretežna večina potrošnih predmetov železnic pod občo kontrolo cen in se cene tem predmetom ne morejo zvišati brez pristanka oblastev. Kraljevska vlada izvaja, odkar je ustanovljeno novo ministrstvo za oskrbo in prehrano, najbolj rigorozno politiko ustalitve cen za vse važnejše potrošne predmete. Kraljevska vlada hoče za vsako ceno ohraniti sedanji nivo cen. S tem v zvezi so bile izdane vse zakonodajne kantele tudi za železniško upravo, ki zaradi tega **ne bi smela računati z nadaljnjim dvigom cen** in vzeti za podlago svoje tarifne politike. Če naj ima politika ustalitve cen uspeh, se morajo najprej stabilizirati pogoji o proizvodnji, to pa se ne da doseči, če se ne stabilizirajo cene za prevoz blaga po železnici. Ker bo zvišanje tarife **povzročilo podražitev produkcijskih stroškov in oskrbe prebivalstva živil,** zlasti tam, kjer je za določeno količino proizvodov treba iz znatne daljave prevoziti 5 do 8 kratno količino surovin in pogonskega materiala, kar bistveno spremeni kalkulacijo produkcijskih stroškov.

Doslej je industrija skušala ohraniti svoje cene na vzporedni višini z indeksom uvoznih cen. Vse težišče draginje pada na rastlinske proizvode, ki pa za izkoriščanje železnic ne igrajo odločilne vloge. Od vsakega zvišanja tarife **pa je najbolj prizadeta dravska banovina, ker je pri izvozu z visokimi začetnimi postavkami relativno najbolj obremenjena, ker nima plovnih rek za cenen prevoz, vrhu tega pa se zaradi drugega dovoza surovin iz velikih daljav (400 do 1000 km) z vsakim zvišanjem zmanjšuje sektor njene konkurenčne sposobnosti** v smeri proti glavnim blagovni tržiščem države. Tako se mora n. pr. celulozni les, ki so ga prej tvornice dobile iz neposredne bližine, danes že dovažati iz Gorskega Kotarja iz Bosne, pirit iz Srbije, boksit za predelavo aluminijevih polfabrikatov iz Bosanske Krupe, kavstična soda iz Lukovca, pesek za steklarsko industrijo iz Južne Srbije, železna ruda iz Bosanske krajine itd. Že lansko povišanje je pri Kranjski industrijski družbi povzročilo povečanje prevoznin za surovine in razne obratne potrebščine za 8.9 milijona din in povečanje prevoznin za izdelke za 10.2 milijona din. To povišanje je torej obremenilo eno samo podjetje za 20 milijonov.

Že pri sedanjih tarifah obremenjuje prevoznina vrednost premoga pri oddaljenosti 400 km z 80%. Pri prevozu cementa znašajo prevozni stroški pri oddaljenosti 250 km že več nego znaša vrednost samega cementa. Stroški prevoza apna bi znašali pri oddaljenosti 500 km že 50% vrednosti blaga. Tarifa za prevoz gradbenega lesa iz Tržiča do Beograda je znašala do zadnjega zvišanja 3150 din, lani pa je bila zvišana na 4170 din, torej za 32%.

Tudi ostali člani tarifnega odbora **so si** prizadevali, da bi obvarovali naše gospodarstvo pred ponovnim povišanjem tarife. Ta prizadevanja pa so ostala brez učinka. O izvajanjih delegata ministrstva za prehrano dr. Ćosića, češ da povišanje tarife ne bo bistveno vplivalo na cene, se je razvila živahna debata, v kateri so sodelovali številni člani odbora.

Železniška uprava je pristala le na to, da se od povišanja izvzamejo žito, krompir, živinska krma in drva, za ostale predmete pa bo s 1. aprilom stopilo v veljavo 10% povišanje tarife.

Občni zbor ljubljanskega Združenja trgovcev

Kakor smo že poročali, je bil v ponedeljek zvečer v veliki dvorani Trgovskega doma v Ljubljani 60. redni občni zbor Združenja trgovcev. Predsednik združenja g. **Viktor Meden** je pozdravil zastopnika mestnega župana dr. **Mihelčiča,** podpredsednika trgovinsko-industrijske zbornice g. **Smerkolja** in zborničnega tajnika dr. **Plessa,** tajnika Zveze trgovinskih združenj dr. **Pustiška,** predstavnika Društva industrijcev in veletrgovcev Zdenka Kneza in Jelenča, predsednika Trgovskega društva »Merkur« dr. **Frana Windischerja,** predsednika Društva trgovskih potnikov in zastopnikov g. **Janka Kreka,** predsednika Zveze pomočniških zborov **Lojzeta Sitarja** in ravnatelja Trgovske strokovne nadaljevalne šole **Rada Gruma.**

Za pozdrave se je v imenu **župana** zahvalil dr. Mihelčič, v imenu zbornice pa podpredsednik g. Albin **Smerkolj,** ki je ob tej priliki omenil, da je s ponedeljkom prenehal komisariat v zbornici, ker je komisar izročil posle novo imenovanemu predsedniku. V času komisariata delovanje zbornice ni bilo nič manj intenzivno. Bilo je treba sodelovati pri rešitvi številnih vprašanj, zlasti glede prehrane. V tem pogledu je zbornica dala prvo pobudo, žal pa se akcija ni izvedla tako, kakor so si jo želeli gospodarstveniki in se deloma izvaja mimo trgovstva. Mnogo si je prizadevala zbornica tudi za pravilno rešitev vprašanja bruto zaslužkov trgovine. Pri tem je zbornica zastopala načelo, da morajo biti bruto zaslužki vsaj tako visoki, da si more trgovec za izkupiček prodanega blaga nakupiti enako količino novega blaga. Veliko skrb je zbornica posvečala tudi davčnemu vprašanju, saj so davki dosegli takšno višino kakor še nikoli doslej. Uredbe so lani kar deževale, kar je zahtevalo številne intervencije. Podpredsednik g. Smerkolj je pozval vse trgovce, naj se obračajo na zbornico, ki jim bo rada dala vse potrebne informacije. Na kratko je omenil tudi borbo proti registraciji izvoznikov. Ob zaključku pa je pozval vse navzoče trgovce, naj vsak na svojem mestu dela, da bomo skupno obvarovali domovino vseh težav.

Tajnik Zveze trgovskih združenj dr. **Pustišek** je najprej opravičil obolelega predsednika g. Vidmarja, nato pa je podal mnogo zanimivih pojasnil o aktualnih vprašanjih. Lansko leto je pokazalo, kako so potrebne stanovske organizacije, ki varujejo interese trgovstva. Zveza je imela mnogo posla zaradi določitve bruto zaslužkov in je dosegla, da so bili za vso banovino enotno določeni. Tudi kontrola cen je zahtevala mnogo intervencij.

Za pozdrave se je nadalje zahvalil predsednik Zveze pomočniških zborov g. **Sitar,** v imenu Društva industrijcev in veletrgovcev pa g. **Jelenič.**

Po tajniškem poročilu, ki ga je podal g. **Lojze Šmuc,** je blagajnik g. **Bahovec** iznesel številke računskega zaključka. Združenje je imelo lani 673.000 din dohodkov in je doseglo prebitek 105.000 din. Premoženje pa znaša 1,716.000 din. Po poročilu nadzorstva, ki ga je podal g. Čebin je občni zbor izrekel upravi razrešnico. Proračun za tekoče leto je bil sprejet v višini 441.000 din. Prispevki članov bodo ostali nespremenjeni.

Obširno poročilo šolskega odbora je podal predsednik tega odbora g. **Verbič.** Gremialna šola ima 3 temeljne razrede in 5 vzporednic in vsega 247 učencev.

Poročilo o gospodarsko redakcijskem delu in Trgovskem listu je podal podpredsednik g. **Lukič,** poročilo o delu za zgradbo zavetišča za onemogle trgovce pa g. **Verbič.** Od lanskega prebitka je združenje dodelilo 50.000 din v fond za onemogle, ki je s tem narasel na 500.000 din. Lani so trgovci zbrali za ta fond 317.000 din. Denar je sedaj naložen v parcelah na Prulah in na Kodeljevem.

O preosnovi trgovsko dobrodelnega društva »Pomoč« je poročal g. **Bahovec.** Lanski občni zbor »Pomoči« je sklenil likvidacijo zaradi strogih določb pravilnika, ki ga je izdal trgovinski minister. Imovino društva je prevzelo združenje skupaj z društvenim premoženjem 150.000 din. Združenje bo nadaljevalo delo »Pomoči«. Izdelan bo poseben pravilnik po dosedanjih pravilih »Pomoči«. Prejšnji odbor je izplačal na posmrtninah nad 1 milijon din svojcem umrlih. Za uspešno delo »Pomoči« gre zasluga dolgoletnemu predsedniku Karlu Kregarju in blagajniku Ivanu Železniku. oP končanem poročilu je bil na predlog g. Kreka izvoljen poseben odsek pomoči za izplačevanje posmrtnin.

Nato je občni zbor potrdil predlog uprave, da združenje uvede obvezno zavarovanje članov za slučaj smrti. Kadar bo član združenja umrl, bo vsak plačal po 10 din, tako da bodo svojci umrlega prejeli okrog 10.000 din za pogrebne stroške. Članarina pa znaša 50 din letno. Od obveznega zavarovanja so izvzeti le oni člani, ki vrše trgovino v malem obsegu po čl. 19/3 zakona o obrti.

Poročilo o socialnem zavarovanju je podal g. **Janko Krek.** Prizadevanje, da bi se izvedlo **bolniško zavarovanje trgovcev** preko Trgovskega bolniškega in podpornega društva, ni uspelo, ker to društvo po svojih pravilih ne more bolniško zavarovati samostojnih trgovcev.

Z velikim odobravanjem je bil nato sprejet predlog predsednika g. Medena, da **se veletrgovec g. Andrej Šarabon izvoli** za prvega častnega člana združenja. Ob zaključku zborovanja je podpredsednik g. Novak pozval vse člane, da se naročijo na stanovsko glasilo »Trgovski list«.

Gospodarske vesti

= **Možnost uvedbe dohodnine.** Beograjski »Jugoslovenski kurir« poroča, da proučujejo na merodajnih mestih vprašanje spremembe našega davčnega sistema. V tej zvezi ni izključeno da bo pri nas uvedena nova davčna oblika dohodnina ali pa neke vrste obdavčenja po načelih dohodnine, kar bi omogočilo, da se zmanjšajo davčna bremena onim, ki danes plačujejo nesorazmerno velike davke. Na merodajnih mestih so prišli do prepričanja, da je naš davčni sistem nesodoben in neučinkovit, ker dopušča, da mnogi davčni zavezanci ne plačajo davkov v onem obsegu, kakor bi jih morali plačati glede na dejanske dohodke. Z uvedbo dohodnine naj bi se zajeli vsi oni, ki doslej zaradi pomanjkljivosti davčnega sistema niso bili obdavčeni ali so plačali le razmeroma majhne davke. Reforma je zamišljena tako, da ne bo povzročila zmede v davčni administraciji. Predvidena je uvedba predpisov ki bodo omogočili obdavčenje po načelih dohodnine, t. j. obdavčenje na podlagi skupnega dohodka posameznika po vseh davčnih oblikah neposrednih davkov.

= **Zasedanje jugoslovensko italijanskega stalnega gospodarskega odbora,** ki se je pričel 3. t. m. v Rimu, bo najbrž končano še ta teden. Po dobljenih informacijah se pogajanja razvijajo povoljno in obstoja na obeh straneh prizadevanje, da se blagovna izmenjava uredi po obojestranskih realnih možnostih.

Sprememba pri TOI zbornici. V smislu odloka ministra trgovine in industrije z dne 25. februarja 1941 je bil ukinjen komisarijat pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani ter je komisar g. Avgust Tosti v ponedeljek dne 10. marca 1941 izročil posle novoimenovanemu predsedniku Trgovinsko-industrijske zbornice v Ljubljani. S tem dnem je prenehala poslovati »Zbornica za TOI« in posluje od 11. t. m. naprej kot pravni naslednik **»Trgovinsko-industrijska zbornica«,** ki vrši po nalogu ministrstva tudi delokrog bodoče Obrtne zbornice do dne, ko bo pričela samostojna Obrtna zbornica poslovati.

Borze

11. marca

Na ljubljanski in zagrebški borzi je bilo nadalje povpraševanje za zagrebške bone po 37.50, v Beogradu pa je bil promet po tem tečaju. Na svobodnem trgu so tečaji ostali nespremenjeni.

Na zagrebškem efektnem tržišču je bilo za Vojno škodo pri nespremenjeni tendenci povpraševanje po 477.50 (v Beogradu je bil promet po 477.50). Do zaključka je prišlo le v delnicah Trboveljske po 390.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaji: London: 174.57 — 177.77, New York 4425 — 4485, Curih 1028.64 — 1038.64. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 215.90 — 219.10, New York 5480 — 5520, Curih 1271.10 — 1281.10. **Privatni kliring:** Berlin 1772 — 1792, Grški boni 37.50 den.

Curih. Beograd 10, Pariz 6.80, London 17.0750, New York 431, Bruselj 69, Milan 21.70, Madrid 37.50, Amsterdam 229, Berlin 172.50, Stockholm 102.5150, Oslo 98.50, Köbenhavn 83.50, Sofija 4.25, Lisabona 17.2550, Budimpešta 85, Atene 3.00, Carigrad 3.3750, Bukarešta 2.00.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 477.50 den., 4% agrarne 55 den., 4% severne agrarne 56.50 den., 6% begluške 85.50 bl., 6% dalm. agrarne 78.50 — 79.75, 6% šumske 79 bl., 7% stabiliz. 97 den., 7% invest 100 den., 7% Seligman 101 den., 7% Blair 101 den., 8% Blair 106 den., delnice: PAB 205 den., Trboveljska 390 — 392.50 (390).

Beograd. Vojna škoda 477.50 — 478 (477.50), 4% severne agrarne 56.25 den., (56.50), 6% begluške 85 den. (85), 6% dalm. agrarne 79 — 80 (80), 6% šumske 79.75 den., 7% Blair 99.50 — 100.50 (100), Narodna banka 6775 den., (6800), PAB 209 — 211 (209 — 210).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 11. marca. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 86.25, za julij 83.75, za sept. 87.125; **koruza:** za maj 62.25, za julij 62.50.

+ **Winnipeg,** 11. marca. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 79, za julij 80.625.

+ **Novosadska blagovna borza** (11. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Oves:** baški, sremski in slavonski 430 — 435. **Ječmen:** baški in sremski 570 — 575. **Koruza:** času primerno suha z 20% vlage franko vagon ali šlep 224 (za vsak odstotek manj vlage se cena poviša za 4 din); umetno sušena koruza s 14% vlage 250 din. **Moka** (franko vagon ali šlep v dunavski banovini): pšenična »Ogg« in »Og« 723 70% preseijana pšenična moka 358 85% enotna pšenična moka 382.25 nepresejana pšenična moka 351 preseijana koruzna moka ali koruzni zdrob z največ 14% vlage 321 preseijana koruzna moka iz času primerno suhe koruze 250, nepresejana 230. **Otrobi** (franko vagon ali šlep dunavska banovina): pšenični 200 koruzni s kalmi 150, brez kali 70. **Fižol:** baški in sremski 640 — 642.50.

Socialno-zdravstveno delo v Slovenskih goricah

Kapela, 11. marca

Tudi kapelska župnija je bila deležna velike socialno-zdravstvene akcije Higienskega zavoda v Ljubljani, ki je s sodelovanjem Društva prijateljev Slovenskih goric priredil na obeh šolah pri Kapeli in v Slatini Radencih higiensko razstavo s predavanji zaščitne sestre marljive gdč. Helene Mastnakove, ki je vse dneve obisko vala matere, njih dojenčke in bolnike na njihovih zelo oddaljenih domovih ter jim dajala praktične nasvete o pravilni negi dojenčkov in bolnikov. Čeprav je bilo močno težavno hoditi po naših blatnih in mokrih stezah zaradi zelo slabih vremenskih prilik, čeprav je bila zaradi tega vsak dan gotovo že zelo izčrpana, je vendar še vsak večer živahno predavala o negi dojenčkov, o osebni higieni, o higieni žene, o tuberkulozi itd. s predvajanjem zdravstvenih filmov in skioptičnih slik.

Primerno svojim naporom je dosegla popoln uspeh, saj je bil razstavni prostor vedno nabito poln, tako da so morali nekateri stati še zunaj na hodniku. Tudi banovinski zdravnik g. dr. Jan Sedláček je veliko pripomogel s strokovno dovršenimi predavanji k zaželenemu uspehu. A krona socialne akcije so bila bogata darila v perilu in drugih higienskih potrebščinah za dojenčke, ki jih je pripravila socialno čuteča podpredsednica Društva prijateljev Slovenskih goric, soproga g. podbana ga. Klara Majcnova.

Po razdelitvi daril je bil velikemu uspehu primeren zahvalni govor, v katerem se je govornik v imenu obdarovanih in v imenu obiskovalcev zahvalil Higienskemu zavodu v Ljubljani in društvu prijateljev Slovenskih goric. Slednjič se je še gdč. voditeljica tečaja zahvalila v imenu prirediteljev vsem, ki so pomagali, da je tečaj tako lepo uspel. Zatem so obiskovalci odšli zadovoljni in hvaležni na svoje domove.

Iz Krškega

k— **Prva dela za krški most so se začela.** Konec minulega tedna so se začele prve meritve za novi krški most. V teku tega tedna se bodo meritve nadaljevale, obenem pa bodo dovažali potrebni material in postavili barake za delavstvo tako da se bodo prihodnji teden dela v celoti že začela s kopanjem jam za nosilce. Upamo, da bo medtem tudi že Sava upadla, ter se bodo dela nemoteno vršila.

k— **Prošnja radioposlušalcev.** Zadnji čas se često pripeti, da ostanemo opoldne brez električnega toka. Taki odmori v dobavi električnega toka, medtem ko nestrpno čakamo opoldanskih poročil, niso med nami priljubljeni in prosimo odgovorne činitelje, da upoštevajo te skromne želje ter si izbero za odmor kak drug bolj primeren čas.

Iz Novega mesta

n— **Nagle smrti je umrl** v soboto g. Božidar Tofant, vodja zemljiške knjige v pokoju. Pogreb dragega pokojnika je bil včeraj popoldne na novomeško pokopališče. Rajnkemu blag spomin!

n— **Občni zbor Olepševalnega in tujskoprometnega društva** bo v sredo ob pol 20. uri v dvorani mestne posvetovalnice.

n— *Akademija v korist Dijaške kuhinje.* Drž. realna gimnazija bo priredila v soboto 15. t. m. ob 20. v telovadnici ljudske šole akademijo v korist Dijaške kuhinje. Akademija bo obsegala 10 pevskih točk, eno klavirsko točko in enodejanko Kjer ljubezen, tam Bog, ki jo je po Tolstojevi povesti spisal Fr. Milčinski.

SOKOL

Uspešno kulturno delovanje Sokola v zagorski dolini. Pretekli mesec je mlada sokolska četa na Lokah, ki je bila komaj ustanovljena, priredila svojo prvo telovadno akademijo v svojem domu na Lokah. Spored je bil pester, in izvedba vseh 14 točk je bila sprejeta z burnimi aplavzi. Vaje je spremljal naš tihi, a neutrudljivi br. Culot Ivan. Zagorsko sokolsko gledališče bo prihodnji teden vprizorilo že tretjo novo igro v tem letu. Prva je bila »Celjski grofje«, potem je sledila Nušičeva »Uježa« in za soboto 15. t. m. ob pol 20. uri 16. in 19. t. m. pa ob 16. uri bo sokolsko gledališče uprizorilo komedijo v 13 slikah »Veselo božjo pot«. Pri tem romanju bo sodelovalo nad 60 pevcev, godcev, plesalcev itd. Režija je v rokah Branka Korbarja, scenerija po načrtih Vala Bratine in Janeza Koprivca, petje pa je prevzel France Golob. Opozarjamo na posebnost tehnične izpeljave 13 sprememb. — Preteklo nedeljo je deca in naraščaj v Sokolskem domu imela svojo akademijo z vajami, petjem in svojim mlad. orkestrom. Povabljeni so bili starši naše mladine, ki so z veseljem uživali lep razmah sokolskega nacionalnega dela. Uprava pa je vse pogostila s pecivom in čajem.

Objave

Sv. maša zadušnica za pokojno Frančiško Kurent se bo darovala ob obletnici v cerkvi Marijinega Oznanjenja 15. t. m. ob 7. uri. (—)

RADIO

Sreda, 12. marca

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Nekaj lahke orkestralne glasbe (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Šramel »štirje fantje«. — 14: Poročila. — 17.30: Balalajke in mandoline (plošče). — 18: Za nravni preporod naroda (g. Janez Kalan). — 18.20: Pevske vaje: Pojte z nami (vodi g. prof. Luka Kramolc). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Vojaška oddaja. — 19.55: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz opernega gledališča. V odmorih: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar) ter napovedi in poročila.

Beograd 20: Prenos opere iz Narodnega gledališča. — **Zagreb** 20: Plošče. — 20.30: Koncert orkestra. — 21.30: Narodna glasba in ples. — **Praga** 19.30: Dramski večer. — 22.30: Češka glasba. — 23.30: Vesela muzika. — **Sofija** 19.50: Mali orkester. — 20: Webrova glasba. — 21: Petje. — 22: Bolgarska glasba. — **Berlin** 19.15: Koncert po željah. — 21.15: Orkester in solisti. — 23.15: Nočna oddaja. — **Rim** 19.40: Pester glasbeni spored.

Sličice iz današnjega Londona

Gledališki umetniki brez posla — Ljudski govorniki na Marble Archeu — Vlak za kraljevo rodbino

Vvojna prinaša vse mogče spremembe v angleško življenje in tistemu, ki ga je poznal od prej, bi bilo težko spoznati njegove stare navade — piše londonski dopisnik »Gazette de Lausanne«.

Posebno zadnji dogodki so temeljito spremenili umetnostno in gledališko življenje v Veliki Britaniji. Pet in dvajset tisoč varietejskih, gledaliških in kinematografskih nameščencev in umetnikov je izgubilo svoj kruh. Zatemnitev in letalski

napadi so razpršili

slovite umetnike West Enda, ki so prej zaslužili tudi po 1000 funtov šterlingov na teden. Sedaj se v neredkih primerih zadovoljujejo s tedenskim zaslužkom 10 funtov.

Na vsem londonskem ozemlju so odprta samo tri gledališča in ta dajejo same matineje.

★

Osemnajst mesecev vojne in šest mesecev zračnih napadov je London skoraj popolnoma preoblikovalo, toda ena najstarejših in najbolj popularnih posebnosti metropole se je ohranila. To so

nastopi ljudskih govornikov

na Marble Archeu. Na tem tradicionalnem trgu v nekem vogalu Hyde Parka govorniki še nadalje izražajo svoja verska in politična naziranja in množica jih posluša, ne da bi se brigala za tuljenje siren.

Popoldne ob lepem vremenu lahko prisostvujete kašnemu tucatu takšnih ljudskih zborovanj. Skoraj vse verske ločine in cerkve imajo svoje govornike, isto tako vsaka politična skupina. V tem kotičku Hyde Parka čuješ le

malo besed proti vojni,

pač pa se napadi pogosto usmerjajo proti vladnim voditeljem in vladni politiki. Znatno se je zmanjšalo število irskih govornikov. Ko se noči, govorniki izginejo in po njihovem odhodu pojejo ljudje neredko narodne pesmi in himne.

★

Ta čas gradijo nov vlak za kraljevo rodbino. Sedanji dvorni vlak izvira še iz dobe kralja Edvarda VII. Kraljevska dvojica

obiskuje vsak dan tovarne,

vojaška taborišča in mesta, proti katerim so nastopali nemški letalci. Novi vlak bo imel tri vozove, in sicer spalni voz z uradom, voz z jedilnico in kuhinjski voz. Vlak je opremljen z vsemi udobnostmi in najmodernejšimi tehničnimi pridobitvami. Med drugim bo imel telefonsko in radijsko napravo.

Pomlad v službi mode

Na tej sliki vidimo na levi nekaj umetno vzgojenega cvetja in brstja, ki nam ga bo priroda kmalu nudila v resničnem izobilju

Dva mrliča v dvigalu

Korak v prazen prostor in padec 6 nadstropij navzdol

Iz Budimpešte poročajo o svojevrstni nesreči v dvigalu, ki je zahtevala dve človeški življenji.

Osem in štiridesetletni hišnik neke papače v ulici Štefana Tisze Janoš Fuszerenda in njegova 45letna žena sta se peljala z dvigalom v šesto nadstropje, kjer sta očistila podstrešje ter pripravila večjo množino starih zabojev, škatel in sličnih ropotarskih predmetov za prevoz v klet. Mož je stopil v dvigalo, obložen s tovorom, žena pa je hotela še malo počakati, da zapre strešna okna. Niti opazila ni, da je mož že pritisnil na gumb in se odpeljal navzdol. Tudi ona je mehanično pritisnila na gumb, odprla vrata in stopila naprej Pod nogami ji je zmanjkalo tal in treščila je šest nadstropij globoko v klet. Dvigalo se je medtem pravkar ustavilo in truplo žene je priletelo s takšno močjo iz višine, da je na mestu ubilo moža, ki niti ni slutil,, da je zakrivil nesrečo.

Smrt 270 kg težke ženske

Šestdesetletnega „kanona" ni več . . .

Še pred kratkim se je kazala zvedavim očem ameriških žensk in moških 60letna Amanda Siebertova, nazvana z ljudskim prilastkom »kanon«. V Music Hallu na Coney Islandu je nastopala z ogromnim uspehom. Zdaj je ne bodo več občudovali, kajti zgodila se ji je nesreča, katero je plačala z življenjem.

Siebertova je bila ogromnega telesnega obsega in je tehtala 270 kg. Tako poročajo ameriški listi, katerim prepuščamo za te podatke vso odgovornost. Amanda je bila vedra ženska. Vedno se je smehljala in posebno rada je posedala v vinotočih, kjer je razveseljevala goste.

Nedavno je prišla v neki vinotoč, kjer so ji prijazno ponudili, naj sede. Prinesli so ji stol, a ko je sedla nanj, je počil in Amanda se je zgrudila na tla. Izprva ni nihče mislil, da bo imel padec zanjo usodne posledice. Nasprotno, ljudje so se režali v domnevi, da je Amanda zopet uprizorila majhno komedijo. Toda navidezna komedija je v resnici postala njena tragedija. Poškodbe, ki jih je dobila pri padcu s stola na tla, so bile tako hude, da jo je pobrala smrt.

Ogromne sončne pege

Znani italijanski raziskovalec potresov in sončnih peg Bendandi poroča, da je sonce pričelo znova močneje delovati. Pojavilo se je pet skupin ogromnih peg, med katerimi so nekatere tolikšne, da bi jih pokrilo komaj deset zemeljskih obel. Te pege bodo imele za posledico skoraj verjetno hude elektromagnetske motnje na zemlji.

Načrt za obrambo New Yorka

Komisija ameriških gasilcev, ki je preštudirala način nemških napadov iz zraka na London, je napravila načrt za organizacijo proti napadom iz zraka v New Yorku. Uresničenje načrta predvideva eno milijardo 140 milijonov dolarjev izdatkov. Veliko ameriško mesto bo izvežbalo 20.000 poklicnih gasilcev in 200.000 gasilskih prostovoljcev.

Göring pri Messerschmittu

Maršal Göring je nedavno obiskal tvornico Messerschmittovih letal in se je razgovarjal s konstrukterjem strmoglavcev

ANEKDOTA

Umetnostni zgodovinar Alfred Lichtwark je nekoč obiskal slikarja Menzla v ateljeju. To priložnost je Menzel takoj porabil, da je začel risati obiskovalca. Risba je bila imenitno delo. Lichtwark se je že veselil, da mu bo Menzel risbo podaril, toda ko je bila stvar končana, je stopila v atelje umetnikova sestra, ki je Menzlu vodila gospodinjstvo in je dejala z oblastnim glasom: »To risbo položi v mapo št. 37!«

VSAK DAN ENA

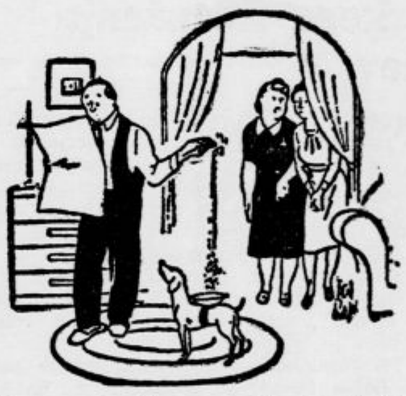

»Ti, ampak nikar ne misli, da je bilo lahko zdresirati psička s pepelnikom na hrbtu . . .« (»Colliers«)

Razdejanje na londonskih ulicah

Skupina gasilskih avtomobilov, ki so prišli gasit požar v Londonu, a so med delom sami postali žrtve bombardiranja iz zraka

Plutače za pilote

Novo reševalno sredstvo za letalske brodolomce

»Tribune de Genève« poroča, da so Nemci pripravili na morju od Dunkerquea do Cherbourga cel pas tako zvanih »plutač«, ki so namenjene za reševanje pilotov, ki morajo zaradi sovražnega ognja pristati na odprtem morju. Doslej je namreč mnogo pilotov utonilo, ker niso imeli na razpolago nobenega rešilnega pripomočka. Patrulje ter izvidniški čolni jil niso opazili v majcenih čolničkih iz kavčuka, zato so navadno postal žrtev morskih valov.

Plutače, ki so jih napravili na podlagi izkušenj za reševanje brodolomcev, so povezane z jeklenimi vezmi. Naprava meri v dolžino štiri metre, široka je 2.20 m ter ima tudi nekakšen stolp, ki meri v višino 1.90 m. V tem stolpu se nahaja antena za oddajo brezžičnih brzojavk.

Na vrhu so plutače pleskane s temnorumeno barvo ter imajo napis »Za reševanje pilotov«. Dva velika rdeča križa na belem polju kažeta, da je naprava namenjena reševanju ljudskih življenj. Notranjost plutače je tako urejena, da more brodolomec v nji preživeti nekaj dni. Vsaka naprava ima štiri ležišča, nekaj perila, hrane, šop igralnih kart, ročno lekarno, napravo za signaliziranje in podobno. Britski letalci imenujejo plutače »škatle za rake«. Vendar jih ne napadajo, ker koristijo poleg nemških tudi britskim letalcem.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je obhajal maršal Keitel te dni štiridesetletnico svojega vojaškega službovanja. Kancelar Hitler mu je ob tej priliki osebno čestital;

da so v New Yorku zastavkali šoferji, in sicer se udeležuje te stavke več tisoč mož, ki zahtevajo za 25% višje plače;

da so Nemci v Poznanju osnovali zavod, ki bo proučeval vprašanja Vzhoda;

da so imeli te dni v Švici ljudsko glasovanje o prepovedi alkoholnih pijač. Predlog je propadel s 492.000 glasovi proti 301 tisoč glasu;

da je bilo 15 židovskih zobarjev v Rimu obsojenih zaradi prestopkov zakona o rasi;

da je ameriška policija prijela madžarsko državljanko kneginjo Hohenlohe, ki se ni hotela podvreči ameriškim zakonom za kontrolo izseljencev;

da so Turki premestili šolo za rezervne oficirje iz Carigrada v Ankaro;

da je promet po Renu do Basla zopet vzpostavljen;

da je v Nici umrl bivši belgijski min. predsednik Paul Hymans;

da je Turčija otrokom izpod 15. leta starosti prepovedala obiskovanje kinematografov, kavarn in gledališč;

da so v Bolgariji pripravili vse potrebno za zatemnitev Sofije in ostalih mest.

Čudežna rešitev izpod leda

Nedavno so pešci z glavnega mosta v Hlinskem na Češkem opazovali petletnega otroka, ki je stopil na tenki led reke Chrudimke. Led se je vdrl in deček je izginil v tok.

Takoj so pritekli možje, da bi led s sekirami razbili, a preden so končali to delo, se je otrokovo telo prikazalo šestdeset metrov nižje, kjer v reki ni bilo ledu. Neki žagar je nezavestnega otroka rešil. Pozneje se je mali ponesrečenec osvestil.

Zdravniki izjavljajo, da ga je rešilo samo to, da je pri padcu v vodo izgubil zavest. Ker je pri tem prenehal nenadno dihati, mu voda ni mogla vdreti v pljuča.

Pariz dobi zopet avtomobile

Na pariških ulicah se bodo v kratkem zopet pojavili avtomobili. Od zloma francoske vojske dalje je bil avtomobilski promet v Parizu ustavljen. Toda od 13.000 avtotaksijev, ki so vozili l. 1940., so izdale upravne oblasti dovoljenje za prevažanje samo 600 podjetnikom, in še tem pod pogojem, da bodo namesto bencina uporabljali acetilen kot pogonsko sredstvo.

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

Bengazi iz ptičje perspektive

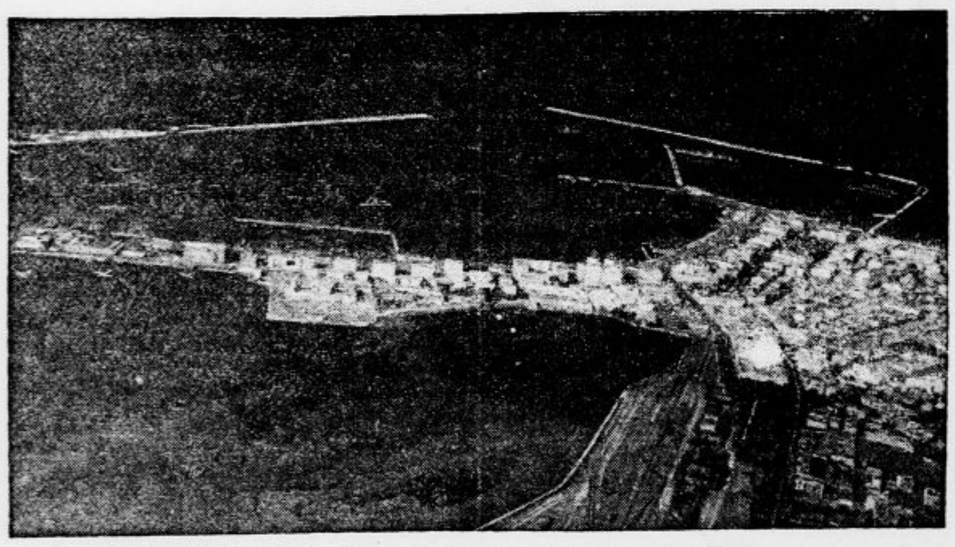

Tako vidijo letalci prestolnico Cirenaike iz zraka

Slikovitost bolgarske pokrajine

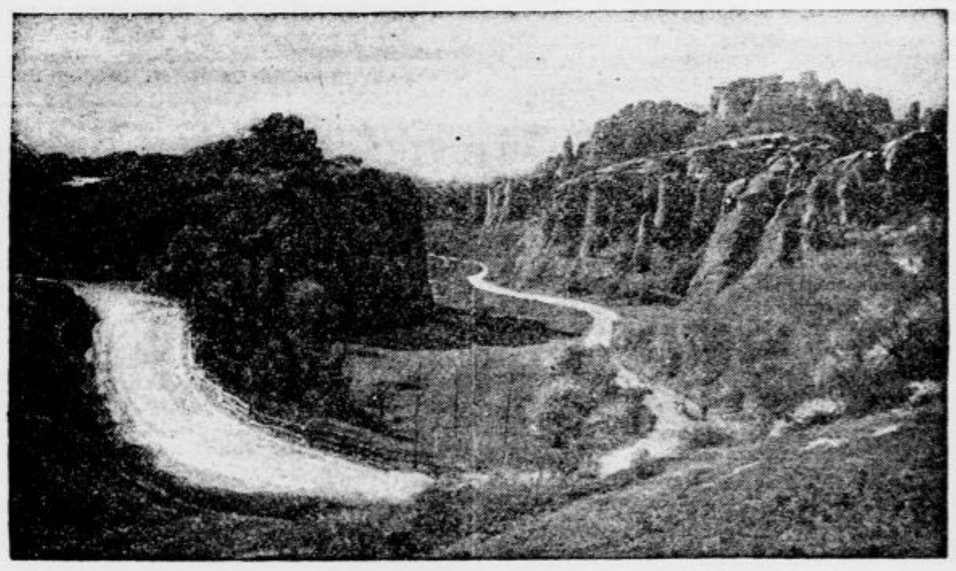

Gorska pokrajina v zapadnem delu Bolgarije

H. Adams: 21

Daisy in Rosemary

Roman

Pismo je bilo naslovljeno na Julija Remerja in je šlo v Dorchester.

»Rajši počakaj še nekaj dni. Gaster, ta vohljač, naju je danes popoldne videl. Natvezel sem mu, da si moj stric Jožef Bacon. Hkratu sem mu imenoval rodbino, ki bi se moja mati najbolj zavzela nad njo. Do zdaj je šlo vse po sreči. Drugi teden se vidiva pred »Belim konjičkom« v Poolu. Tam se lahko dogovoriva o vsem, kar še bo.«

Gospe Gasterjevi, ki je trapila Daisyjo z neštetimi vprašanji, se ni godilo ta čas nič bolje kakor njenemu možu. Dekle ji je izkušalo odgovarjati na vsa vprašanja, ne da bi pokazalo nejevoljo, ki jo je obhajala. Tedaj pa je prišel na vrsto nov predmet za razgovor.

»Kakšni ljudje so ti prijatelji, dragica, ki si se hotela v Parizu sniti z njimi?«

»Evertonovi se pišejo.«

»Kaj te ne pričakujejo?«

»Za zdaj sem odložila obisk.«

»Pa misliš, da je to prav? Ali ne bi bilo bolje, da bi se peljala k njim, ko si jim obljubila?«

»Saj pravim, da sem odložila obisk.«

»Tako sebično se mi zdi. Ali ne bi bilo že čas, da izpolniš obljubo?«

»Ne razumem, kaj...« je Daisy ogorčeno začela.

»... kaj je to meni mar, si hotela reči?«

»Če sami tako pravite... seveda. Res ne razumem.«

»Lepo, zelo lepo. Le nikar se ne muči, da bi bila vljudna. Doslej nisi bila — pokaj bi začenjala zdaj? Da bi se tvoja teta Amy zelo razveselila, ko zve, da si moj dobro mišljeni nasvet zavrnila s pripombo, naj se brigam za svoje lastne posle... da, dragica, o tem pa vendarle dvomim. Mladi ljudje mislite pač samo nase.«

Zla volja, ki jo je toliko časa brzdala, si je dajala duška. Na dolgo in na široko je obdelala ta predmet, in Daisy je bila videti močno naveličana in nesrečna, ko sta stopila v sobo Gaster in gospa Carterjeva.

»Pravkar sem dobila glas od Ele Verdonove,« je veselo zaklicala teta Amy, ne sluteč kakšen vihar je prekinila s svojim prihodom. »Ona in njen mož sta na poti semkaj in utegneta vsak dan priti.«

Gospa Gasterjeva je srdito zastrmela vanjo. Novica ji je bila hudo nezaželena, in togota je še ni bila minila.

»Saj ni mogoče, Amy. Te ženske in njenih sleparij s kristalno kroglo menda ne misliš zares imeti tu?«

»Seveda mislim,« je hladno odvrnila gospa Carterjeva. »Nikoli ne bom pozabila, koliko hvale smo ji dolžni. Kako moreš imenovati to, kar je po zaslugi gospe Verdonove rešilo našega Dorieja, sleparijo?«

»V nekem oziru utegneš imeti prav, draga Amy, a konec koncev vendar ni bilo nič drugega kakor golo naključje ali, če hočeš, sreča. Rekla je, da grozi malčku nevarnost. Nu, v nevarnosti so bolj ali manj vsi otroci. Potem sta se odpeljala domov — to je bila tvoja misel, Amy, ne njena — in sta prišla baš o pravem času. Božji volji gre zahvala, ne tisti smešni kristalni krogli. Sveto pismo nas svari pred čarodejstvom. Ljudje, ki se ukvarjajo s takimi stvarmi, dobe polagoma vpliv na našo voljo in nas store uslužne svojim željam.«

»Ela ni takšna,« je odločno rekla gospa Carterjeva, »in nihče ne more utajiti resnice, da bi nam bili ugrabili Dorieja, ko bi nje ne bilo.«

»Mislim, Amy,« se je Gaster oglasil, »da ima Alisa prav, ali bolje, obe imata prav, če smem tako reči. Božja previdnost si časih izbira čudne posredovalce, a tej božji previdnosti moramo zaupati, njim pa ne. Balaama je nekdaj rešil osel, toda v svetem pismu ni zapisano, da bi bil pozneje osla vpraševal za svet, kadar je bil v stiski. Ne misli, prosim, da hočeva kakor koli kritikovati način, kako izbiraš svoje goste, ali da neprijazno gledava na Verdonove. Toda ukvarjanje s stvarmi, ki nam jih Previdnost skriva, bo človeku zmerom nevarno.«

»Ela je zelo prijetna mlada ženska in baš prava družba za Rosemaryjo. Jeli, dekletce, da boš vesela, če dobiš tovarišico, ki je malone tvojih let?«

Kakor so te besede, namenjene Daisyji, prijazno zvenele, tako uničevalen je bil njih pomen za gospoda in gospo Gasterjevo.

»Seveda me bo zelo veselilo,« je odgovorilo dekle, ne sluteč udarca, ki ji ga je pripravljala usoda.

11.

»Johnson, kje pa je skrivališče, ki nam je gospa Warralyjeva pripovedovala o njem?«

Daisy in Bill, ki nista imela boljšega opravila, sta iztikala po vsej hiši in nazadnje vprašala dvornika.

»To je kraljevska soba, gospodična. Prostor na koncu hodnika, kjer stoji še danes ta dan postelja kralja Karla.«

Te sobe, ki je bila ostala v prvotnem stanju, ni nikoli nihče uporabljal. Bila je ena izmed znamenitosti Old Friaryja, in gospa Warralyjeva se je bila s Carterjevimi izrečno pogodila, da bodo ravnali z njo temu primerno. Daisy ni bila povsem zadovoljna.

»To vendar ni skrivališče,« je dejala. »Gospa Warralyjeva je morala imeti v mislih nekaj drugega. V tej sobi se pač ni mogel nihče skrivati.«

»Če smem prositi, gospodična, da greste z menoj, vam lahko pokažem, kar iščete,« se je oglasil Johnson. Krenil je po stopnicah navzgor in po hodniku levega krila do sobe, o kateri je govoril, ter obstal pred zaprtimi vrati.

»Kakor vidite, gospodična,« je pričel s svojo običajno natančnostjo, »se hrastovi stenski opaž v ničemer ne razlikuje od teh vrat. Da ni kljuke, jih vobče ne bi mogli opaziti. Tako je bilo v starih časih. Vrata se zapirajo povsem natanko, in nihče ni mogel za tem opažom slutiti skrivne sobe.«

Mir in svoboda

Nov vzpodbuden članek profesorja dr. I. Janžekovića v katoliški reviji „Čas“

V reviji »Čas«, ki jo izdaja »Leonova družba« in ureja vseučiliški profesor teologije dr. Janez Fabijan, je napisal že znani slovenski katoliški publicist dr. J. Janžeković nov članek »Ob odločilni uri«, ki je po svoji vsebini tak, da ga mora podpisati z obema rokama vsak pošten državljan Jugoslavije. Navajamo v naslednjem nekaj odstavkov:

Pamet in vera pravita, da je borba za narodovo svobodo človekova pravica, še več, naša sveta dolžnost. Ta dolžnost posebno veže Slovence, ki branimo tako važne meje. Često se sliši splošna trditev, da Slovenci nismo prav nič vojaški narod. Kako je torej z nami? Ali smo Slovenci bojazljivi? Ali naš človek strahopetno zre smrti v obraz? Iz strahotnih fantovskih pobojev, ki so nam sicer v veliko sramoto, vidimo, da se slovenski fant naravnost lahkomiselno igra z življenjem. Mnogi pravijo, da dela to pijača, ne pa naravna smelost. Da, toda pravi se, da je v vinu resnica. Sicer pa se ne vrše vsi ti pretepi v pijanosti. Včasih so posledica pravih tihih vojnih napovedi med vasmi. Fantje imajo svoj nezapisani častni zakonik in kdor je bil žaljen ali osramočen, se hoče oprati, najsi pri tem še toliko tvega. V sramoto nam je ta divjost, toda eno kaže: naš fant ni šema, življenje v njegovih očeh ni najvišja dobrina. Zato so bili naši Janezi vedno sijajni vojaki, tudi takrat, ko so jih tujci vodili za svoje koristi v boj. Niso vedeli, zakaj so se borili, le to so vedeli, da je strahopetnost sramota. Naš človek se ne boji smrti, ne svoje, ne druge. Nujno moramo ugotoviti, naj nam bo to že v čast ali v sramoto, da se naš človek ne boji smrti. Tako je in to nam leži v krvi.

Kako značilna je v tem pogledu samo naša narodna pesem. Ne le vero in družino, ampak tudi čast in včasih celo premoženje naš človek bolj ceni kakor svoje življenje. **Če bi ta naš človek za gotovo vedel, da je res v nevarnosti njegova vera, njegova svoboda, njegova čast, njegova zemlja in bodočnost njegovih otrok, ne samo fantje in možje, ampak ves narod, tudi ženske in otroci bi šli v boj in gledali smrt s tistim mirom, ki so ga zrli v očeh svojih umirajočih sorodnikov in prijateljev.** Slovencu ne manjka naravnega junaštva, marveč kvečjemu narodnostne vzgoje, ki bi mu jasno pokazala, da so vrednote, ki so mu več kakor življenje, resno ogrožene. Pomanjkljivost, če je, ni v ljudstvu ampak v njegovem izobraženstvu.

Dajmo, preorjimo narodno njivo, ki smo jo do sedaj zanemarjali, in posejmo klenega semena. Če smo doslej poudarjali to, po čemer se ločimo od bratov na jugu **začnimo sedaj, ko nam je svoboda v jugoslovenski državi zagotovljena, naglašati vse, kar nas druži: sorodno kri, soroden jezik, ista skrb za bodočnost, krščanska vera.** Dajmo jugoslovenski narodi prvi v zgodovini zgled slovanske sloge!

Slehernega našega človeka mora prešiniti zavest, da smo in da hočemo biti jugoslovanski narodi kljub vsemu, kar nas loči, za zunanji svet nedeljiva celota in da se postavimo v nevarnosti takoj vsi za enega in eden za vse. To je prvo! Drugo pa je, da takoj napovemo odločen boj malodušnosti in črnogledosti. Ni tisti črnogled, ki upošteva vse možne nevarnosti in se resno pripravlja, kako se jim bo upal. Mož mora biti pripravljen tudi na najhujše. Toda tiste čenče se človeku gabijo, ki ti vsak dan prinašajo druge nevarnosti. Za vse druge ti ve, kaj bo kdo storil, samo zase nič.

Pa boste rekli, kaj pa lahko »nas eden« stori? »Nas eden«? Cela Jugoslavija je iz samih »nas eden«. **Dovolj je, da je vsak tak »nas eden« odločen, pogumen, pa bo vseh petnajst milijonov Jugoslovanov odločnih in pogumnih. Kaj nam potem kdo more?** Vsi seveda v nobeni državi niso taki, prav zato je treba poleg lastne odločnosti vplivati še tudi na druge, vsak v svojem okolju in poklicu.

Če si hočemo res ohraniti časten mir, tedaj je prvo, da odločno napravimo konec tistemu mevžastemu javkanju: oh, samo da bo mir, glavno je da bo mir! Stotine špijonov se klati med nami, da pazi, kakšno je naše razpoloženje, in vsako malenkost sporoča tujcem. Ne pustimo, da pade barometer naše narodne zavesti, ponosa in poguma v času, ko kažejo vsi nacionalizmi v Evropi največjo napetost! Kdor si želi častnega miru, naj pomaga, da povsod takoj zamašimo cmerava usta mevž, pa naj že nosijo hlače ali krilo, ker kličejo nesrečo na deželo. Kot ljudje in kot kristjani odločno izjavljamo, da mir ni glavno! Svoboda, to je naše geslo, ne mir za vsako ceno!

Kakor mir, tako tudi nevtralnost ni najvišja modrost. **Na kolenih zahvalimo Boga, če bomo lahko do konca brez sramote in brez nevarnosti ostali nevtralni; če pa voditelji, ki so nam in zgodovini odgovorni za pametno vodstvo, uvidijo, da je postala nevtralnost za bodočnost Jugoslavije poguba, se strnimo kot en človek za njimi. Kamor bo udarila enotna jugoslovenska pest, tam se bo poznalo.**

Treba je takoj in povsod po načrtu vzgajati tako, da **bo sleherni naš človek vedel, kaj nam je danes naša junaška vojska.** Do prevrata je bila takšna vzgoja nemogoča. V vojaku smo gledali svojega jetniškega paznika. Danes pa je naš vojak branilec lastnega doma. To je velika, častna, resna in odgovorna služba. Od vojaškega duha naših fantov je v teh dneh odvisno življenje ali smrt naroda in države.

Časi so hudi, samo z junaštvom si bomo rešili svobodo. Kdor nam izpodjeda pogum, ta je naš sovražnik, pa naj bo že samo strahopetec ali pa izdajalec. Takoj mu zamašimo usta! Česa neki naj se bojimo? **Da bomo umrli? To bomo itak. Je pa še nekaj, kar je mnogo strašnejšega kakor smrt: sramota in suženjstvo. V to nas pa proti naši volji nikdo ne more prisiliti, če smo pripravljeni za boj do zadnjega. In boste videli, če se bo splošno vedelo, da smo vojaško do kraja izvežbani, složni, neustrašni ter da nameravamo prav drago prodati svoje življenje v borbi za svobodo, tedaj bomo ohranili brez boja sebi in svojim otrokom življenje, mir in svobodo.**

Naša prva skrb je v teh dneh svoboda domovine. Svoboda za vsako ceno, četudi bi moral en rod zanjo izkrvaveti. Sveto našo zemljo, ki so nam jo izročili predniki, smo dolžni svobodno predati potomcem.

Ne bodimo črnogledi! Bodimo pogumni, dvigajmo pogum in odklanjajmo tiste mevžaste tolažbe: saj ne bo vojske, saj ne bo vojske! Nismo deca! Svet okoli nas ves gori. Ali se bo tudi pri nas vnelo? Mogoče, mogoče ne. Pripravljeni moramo biti. Bolj ko bomo pripravljeni, bolj bomo varni. Imejmo pogum glasno povedati, da smo pogumni. Danes ne velja geslo: mirno kri, saj ne bo vojne, slovensko ljudstvo bo ohranilo mirno kri tudi, če bo vojna. **Takrat še najbolj, da ne bomo zaman umirali. Naše geslo ni danes: mir, mir, ampak: roke proč od naše zemlje! Ne damo se! Svoboda nad vse! Rajši smrt kakor sužnost!**

Lotimo se vsak svojega dela! Širimo v svojem okolju zaupanje v lastno moč in odpornost države. Ne pustimo, da nam kdo, ki je naš kruh, na naših tleh sramoti našo domovino. V takih primerih se takoj vsi združimo, ki narodno čutimo, pa najsi nosimo fantovske ali sokolske znake, in udarimo po izdajalcu! Zbujajmo čut odgovornosti do države, njenih ustanov, njenega premoženja in zlasti njene vojaške obrambe. Delajmo po načelu: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal! Molimo za domovino!

BELEŽKE

Političnе svoboščine v izrednih časih

O perečem problemu političnih svoboščin razpravlja »Delo«, glasilo bivšega ministra pravde dr. Lazarja Markovića. List pravi med drugim:

»Vprašanje omejevanja političnih svoboščin v izrednih prilikah in v vojnih časih predstavlja posebno važen problem državne politike. Vsaka omejitev je za narod, v katerem se obravnava politika na širokih osnovah z upoštevanjem javnega mnenja, zelo težka in neprijetna zadeva. Javno mnenje prenaša take žrtve in državljani se prilagodujejo izrednim prilikam takega stanja v prepričanju, da izpolnjujejo svojo dolžnost do države. Kje so meje tem omejitvam, je zelo težko reči. V tem pogledu ima državna oblast polno moč. Stvarnost nalaga veliko disciplino, požrtvovanje in veliko samozatajevanje vsemu ljudstvu, javnemu mnenju in posebej še posameznikom, poedinim političnim ljudem. Njim je težko, ker ne morejo javno kritizirati in ocenjevati postopanja vlade. Tu je povsem razumljivo. Prav tako razumljivo pa je, da bi lahko nastopila za državo velika nevarnost, če bi lahko vsak državljan govoril in pisal, kar hoče, in se vtikal v najbolj občutljive zadeve notranje in zunanje politike in tako morda nehote delal težave državni oblasti pri izvajanju njenih poslov. Danes se ne postavlja problem v tem, da se omogoči kritiziranja in ocenjevanja dela in ukrepov vlade ter njene politike, temveč v tem, da se organizira tako vodstvo državne politike, tako opravljanje javnih poslov in tako delovanje javnih organov, da bo računalo z razpoloženjem javnega mnenja ter s stvarnimi željami in pogledi širokih narodnih slojev in razumnih predstavnikov javnega mnenja. Namesto kritike bi morali zagotoviti tako vodstvo, ki ne bo upravičen povod za kritiziranje in nezadovoljstvo državljanov.«

Samostojni demokrati in politika sporazuma

Glavni tajnik Samostojne demokratske stranke senator Sava Kosanović je izdal te dni letak pristašem stranke. V letaku govori o pomenu sporazuma in med drugim pravi:

»Hrvati so sedaj vključeni v državo in nosijo za njo soodgovornost v najtežjih časih, ko bi se lahko država razbila, če bi bili nesložni. Politika sporazuma nam je ohranila mir, ker so složni Srbi in Hrvati dovolj močni, da branijo svoj obstoj. Samostojni demokrati so bili nositelji misli sporazuma, ko pri drugih za njo še ni bilo razumevanja. V banovini Hrvatski so se samostojni demokrati trudili, da bi se izvršil veliki preobrat s čim manjšim trenjem. Ako ne bi bilo njih, ki so služili kot strelovod in regulator, bi se lahko zgodile usodne pogreške. Samostojni demokrati so pravilno razumeli politiko sporazuma in podprli vse, ki so jih prosili za zaščito in pomoč. Danes imajo pred svojimi očmi v prvi vrsti državo in smatrajo politiko sporazuma ne za strankarsko zadevo, temveč za državno politiko V banovini Hrvatski izvajajo danes hrvatsko-srbsko politiko, **katere se Srbom ni treba bati.«**

Končno pravi g. Kosanović, da je sedaj čas »za zbiranje vseh poštenih ljudi, ki naj strnejo svoje vrste, da bomo še močnejši lahko mirno pričakali vse dogodke.«

Seja vodstva učiteljske organizacije

V soboto je bila v Beogradu seja upravnega odbora Jugoslovenskega učiteljskega udruženja. Poleg članov izvršilnega in nadzornega odbora so se seje udeležili tudi zastopniki vseh banovinskih sekcij. Predsednik Ivan Dimnik je poročal o stanju, v katerem je zdaj učiteljska organizacija, o odnošajih do činiteljev izven nje ter o raznih aktualnih vprašanjih. Po poročilih tajnika Milenka Lazića o delu izvršilnega odbora ter tekočih poslih, blagajnika Izidorja Stamenkovića o finančnem poslovanju personalnega in pravnega referenta o personalnih in pravnih vprašanjih, ki jih je reševala uprava, je bilo podano izčrpno poročilo o delovanju osrednjega odbora organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokojencev za gmotno zboljšanje uradniškega položaja.

Pri izčrpni razpravi, ki je sledila poročilom o delu uprave, so poročali predsedniki sekcij, med njimi Metod Kumelj iz Ljubljane o stanju šolstva in učiteljske organizacije v banovinah ter drugih aktualnih vprašanjih, ki zanimajo učitelje.

Hrvatske in srbske sportne organizacije

V nedeljo je bil v Zagrebu občni zbor Hrvatske sportne sloge, ki združuje vse hrvatske sportne zveze. Vodil jo je predsednik senator dr. Juraj Krnjević. Uvodoma je dejal, da so hrvatski sportniki dosegli en svoj ideal, to je samostojnost hrvatskega sporta, nato pa je med drugim nadaljeval:

»Hrvatski sportniki danes samostojno in neovirano delujejo. Hrvatske sportne zveze se še niso prijavile v mednarodne federacije zaradi mednarodnih prilik. Hrvatski sportniki niso nikdar delali proti sportnim interesom državne skupnosti; bili so vedno pripravljeni sodelovati s slovenskimi in srbskimi sportnimi zvezami Da odnošajev s srbskimi sportnimi zvezami Hrvati še niso uredili, vzroki niso političnega značaja, temveč nesportno ponašanje teh zvez.«

SPORT

V soboto in nedeljo — na Krvavec!

Številna tekmovanja v alpskih disciplinah bodo prvič tudi na tej planinski postojanki

V dnevih 15. in 16. marca t. l. priredi Ljubljanska zimsko sportna podzveza svoja prvenstva v alpski kombinaciji na Krvavcu. Obenem bo tudi tekmovanje za prvenstvo Krvavca in damski veleslalom. Start za smuk je na vrhu Krvavca; proga vodi mimo kapelice poleg doma ter prečka do Kriške planine, kjer je cilj. Dolžina proge znaša 2800 m, višinska razlika je približno 600 m. — Proga je srednje težka, vendar je potrebno precejšnje tehnične sposobnosti. Damski veleslalom bo ravno tam, vendar je proga krajša.

Proga za slalom bo bržkone trasirana z vrha Kržišča, a njen cilj bo tudi na Kriški planini. — Zanimivo pri teh tekmah je dejstvo, da so vidne s Kriške planine vse proge od starta do cilja. Snežne razmere so zelo ugodne, tekmovalci in funkcionarji bodo imeli v Domu na Krvavcu enake ugodnosti kakor člani SPD.

Hvalevredno je od LZSP, da je letos prenesla to tekmovanje na nov teren, na katerem do danes še niso bila nobena večja tekmovanja, a jih je nekdanji zvezni trener Avstrijec Harrer označil kot značilna in zelo prikladna za alpske treninge in tekmovanja.

Avtobus, ki vodi iz Ljubljane, potrebuje dobro uro do Cerkelj, od koder je slabe 3 ure hoje do doma. Tudi iz Kranja vozi avtobus do Cerkelj, tako da so tudi iz gorenjskega kota ugodne zveze za dostop na Krvavec. Vsa tekmovanja bo izvedel Sm. kl. Ljubljana, kar je obenem jamstvo, da bo organizacija dobra. Smučarji, ki žele dva dni uživati krasote smučanja, naj pridejo prihodnjo soboto in nedeljo na Krvavec; ne bo jim žal!

Dva dni tekem v Planici

Mladinski smučarski dnevi skupno s srednješolskim prvenstvom in stafetnim tekom na 4×10 km

Svoječasno preložene »Planiške mladinske smučarske dneve« bo SK Ilirija izvedla zdaj dokončno v dnevih 15. in 16. t. m. Spored je razdeljen tako, da bodo

v soboto 15. t. m. od 16. dalje tekmovali juniorji, naraščajci in še vsi mlajši v tekih, okrog Rateč v nedeljo 16. t. m. ob 10. v skokih na 25 m skakalnici, ob 14. pa še v slalomu na slalomišču SK Ilirije nad potju v Tamar.

Prijave brez prijavnine je treba poslati najkasneje do sobote 15. t. m. opoldne na naslov: Dom SK Ilirije, Planica. Žrebanje startnih številk bo v soboto ob 13. ravno tam.

SK Ilirija bo izdajala po končanih posameznih tekmah majhna okrepčila, vendar naj mladina prinese kruh s seboj. Vodja tekmovanja bo izdajal potrebne nakaznice, prav tako pa tudi za tekmovanje v slalomu brezplačne bloke za vožnjo na vzpenjači.

*

V okviru teh smučarskih tekem bo po večletnem presledku izvedeno tudi **srednješolsko smučarsko prvenstvo.** Srednješolci bodo tekmovali v istih disciplinah kakor juniorji pri mladinskih tekmah, in sicer v skokih, teku in smuških likih za posameznike in za moštva. V smuških likih bodo moštva tekmovala za prehodni pokal SK Ilirije, ki si ga je poslednjič priborila Srednja tehnična šola v Ljubljani.

*

V nedeljo 16. t. m. bo v Planici v izvedbi SK Ilirije še tretje tekmovanje, in sicer **za prvenstvo Slovenske zimskosportne zveze v stafetnem teku na 4×10 km.** To bo prva in edina letošnja prireditev za stafete in bo hkrati tudi zadnje prvenstveno tekmovanje v letošnji sezoni. Start in cilj bo pri Domu Ilirije. Pričetek ob 10. Podrobni razpis bomo še objavili.

Pred tekmo z Madžarsko

Nekaj podatkov k našemu prvemu mednarodnemu srečanju v nogometu

V nedeljo teden se bosta v Beogradu osmič srečali na zelenem polju nogometni reprezentanci Madžarske in Jugoslavije. Ta tekma bo obenem naš prvi letošnji mednarodni nastop, ki bo vsekakor velikega pomena za letošnjo bilanco našega nogometa. Po lanskem častnem uspehu v Budimpešti mora Jugoslavija v tej tekmi dokončno potrditi svojo nogometno moč. Razen med prvima garniturama bósta isti dan igrali reprezentančno tekmo tudi obe drugi garnituri v Budimpešti, v Beogradu pa bo v predtekmi nastopila tudi mladina obeh držav.

Madžarska in Jugoslavija sta se do sedaj sedemkrat pomerili v reprezentančnih tekmah. Rezultati teh tekem so bili naslednji:

leta 1927. v Budimpešti: M—J 3:0;
leta 1927. v Zagrebu: J—M 5:1;
leta 1928. v Budimpešti: M—J 2:1;
leta 1931. v Beogradu: J—M 3:2;
leta 1987. v Budimpešti: M—J 1:1;
leta 1939. v Beogradu: M—J 2:0;
leta 1940. v Budimpešti: M—J 0:0.

Po gornjem so torej Madžari zmagali v treh tekmah, medtem ko je naša reprezentanca zmagala dvakrat, dve srečanji pa sta ostali neodločeni. Razlika golov je 11:10 v korist Madžarov. Vse to niso neugodne številke za nastope proti Madžarski, ki spada že dolga leta med vodilne srednjeevropske države v nogometu.

Za letošnje srečanje se Madžari živahno pripravljajo. Pod vodstvom novega zveznega kapetana, starega internacionalca Fabyana, so imeli že več poskusnih tekem, ki pa le niso imele najboljšega uspeha, tako da še ni dokončno določeno, kdo vse bo sprejet v izbrano enajstorico. Zanimivo je vsekako, da je savezni kapetan že izločil znanega reprezentativnega napadalca dr. Sarosija.

Pri nas so priprave za to tekmo precej manj smotrne kakor na oni strani. Srbski in hrvatski savezni kapetan sta imela nekaj posvetovanj, drugi teden pa se bosta vsedla za zeleno mizo in naštela onih 11 mož za to preskušnjo. Kolikor se sliši, naj bi bila naša postava proti Madžarom naslednja: Glaser, Brozović, Dubac, Atanacković (iz Jugoslavije), Jazbinšek, Simonović (iz Skoplja), Nikolić, Petrović, Božović, Valjarević in Kacijan, pri čemer pa velja pripomniti, da bodo bržkone še glede marsikaterega mesta potrebne spremembe.

Še enkrat — Marinko

Okrog prestopa našega državnega prvaka v tabletenisu Maksa Marinka iz ljubljanskega Hermesa v zagrebški Hašk se iz dneva v dan množijo novi glasovi. Za Zagrebčani, Slovensko table-teniško zvezo in Marinkom samim se je zdaj oglasil še eden funkcionarjev STTZ, s prošnjo, da se zaradi popolne pojasnitve tega primera objavi še naslednje:

»Želim poudariti — tako je izjavil naš informator — da Slovenske table-teniške zveze ne predstavlja poedinec — vsaj tako bi moralo biti — ki na lastno pest in brez vednosti drugih priobčuje izjave v imenu zveze. Pri vsem tem pa je še bolj žalostno, da STTZ — ali bolje rečeno oni poedinec — izrablja primer g. Marinka za kdo ve kakšno sportno-politično borbo proti HSTS. Ni treba ponavljati tehtnih izjav, ki vam jih je poslal g. Marinko sam, omenim pa, da velika večina aktivnih table-teniških igralcev odobrava postopanje našega državnega prvaka, ki nas bo zdaj lahko z zadostnimi sredstvi dostojno zastopal, in sicer ne kot Slovenec niti ne kot Hrvat, temveč kot Jugoslovan — izven meja naše države.

Apeliram na STTZ, naj ne stori nepremišljenih korakov, ki bi imeli za posledico dogodke, podobne onim, o katerih smo že toliko slabega slišali v drugih sportnih panogah in zvezah. Pustimo vse politične ambicije v sportu ob strani ter bodimo — samo sportniki.

*

»O poslovanju STTZ bo treba torej slej ali prej tudi spregovoriti resno besedo!

Občni zbor SK Slavije

Preteklo nedeljo je imela drugorazredna Slavija iz Ljubljane svoj IX. redni letni občni zbor. Vsa poročila funkcionarjev so se ujemala v tem, da je klub v minuli sezoni lepo napredoval, ne samo na zelenem polju, temveč tudi glede notranje ureditve in okrepitve. V prvenstvenem tekmovanju je v jesenskem delu njegovo prvo moštvo zasedlo drugo mesto — takoj za SK Litijo. Prav dobro so se držali tudi klubovi juniorji, ki so zasedli drugo odn. tretje mesto v I. juniorskem razredu — skupno s Hermesom. Razne klubove garniture so bile tudi mnogo na gostovanjih proti močnejšim nasprotnikom.

Po sprejeti razrešnici je bila izvoljena nova uprava, ki ji bo v bodoče na čelu znani sportni delavec g. ravnatelj Aleksander Friedrich, veletrgovec v Ljubljani. Ostale funkcije so razdeljene med naslednje klubove delavce: **Novak, Havliček, Gjuran, Slabina, Remec, Ogrin, Primožič, Jevnikar, Feldstein, Kravos, Ogrin, Verbič in druge.**

V imenu odsotnega predsednika je zborovanje zaključil podpredsednik Novak, ki je zborovalcem obrazložil nove smernice za bodoče delo ter se slednjič zahvalil vsem, ki so kakor koli pripomogli klubu do sedanjih uspehov.

TEMPO

veliki italijanski časopis za politiko, literaturo, vedo, umetnost in zabavo, se je znal uveljaviti v enem letu pri čitalcih po vsej Evropi.

100 fotografij v vsaki številki.

V Jugoslaviji se prodajajo v vseh večjih knjigarnah in časopisnih agenturah dve izdaji Tempa: vsak teden italijanska izdaja in vsak drugi teden dvojezična italijansko-nemška izdaja, obe po 5.— din izvod.

TEMPO

velja v Italiji kot »ČETRTKOV ČASOPIS«.

Razpečava v Jugoslaviji: Časopisno založništvo »AVALA«, Frankopanova 24 — Beograd.

GIMNASTIČNO-PLAVALNI TEČAJI

se bodo pričeli zopet v četrtek 20. t. m. ob 20. v zimskem kopališču SK Ilirije na Gosposvetski cesti, in sicer dvakrat tedensko, v ponedeljkih in četrtkih. Prijavnina znaša kljub zelo povišanim režijskim stroškom samo din 120.—. Tečaji bodo trajali od 20. t. m. pa do 10. maja.

Vsi oni, ki so obiskovali te tečaje, vedo kako koristne in ugodne so ure, ki so jih prebili v kopališču. Strokovno vodstvo tečajev in prijetno temperirana voda in prostor sta jamstvo, da bo vsak imel v tečaju mnogo, užitka in koristi.

Ker je prostor v kopališču omejen bodo predvsem prišli v poštev oni, ki se bodo prijavili prej. Prijave se sprejemajo pri blagajni kavarne Evrope. (—)

»Ilustrovane sportske novosti« št. 20. so izšle. Vsebina: Hajduk ima največ nade, da bo postal prvak Hrvatske. — Razigrani akademiki so premagali železničarje s 5:0 (in poročila o vseh ostalih ligaških tekmah pretekle nedelje pri Hrvatih in Srbih). — Osnovni pojmi atletike — iz predavanja novega trenerja zagrebških atletov. — Hašk mora igrati v državni ligi! — Bradlovi porazi v Planici in Lahtiju. — Split in njegov sportni temperament. — Itd. Vmes je še mnogo drugih zanimivih člankov in pestrega drobiža iz vseh sportnih panog. Posamezne številke so po 1 din.

Redna seja konzorcija stadiona ŽSK Hermesa bo drevi ob 19.30 v sejni sobi na stadionu.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

†

Dotrpel je naš ljubljeni soprog, oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

IVAN SPLIHAL

davčni upravitelj v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 13. marca ob pol 4. uri popoldne, z žal, kapele sv. Janeza, k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala v petek 14. t. m. ob pol 7. v cerkvi sv. Frančiška v Šiški.

Ljubljana, dne 11. marca 1941.

ŽALUJOČI OSTALI

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

†

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo tužno vest, da je po mukapolnem trpljenju poklical Vsemogočni našo dobro, zlato ženo, mamico, staro mamico in teto, gospo

Katinko Primožič, roj. Veber

soprogo šolskega upravitelja

previdena večkrat s tolažili svete vere, dne 10. marca ob 18.30 uri v boljše življenje.

Pogreb drage pokojnice bo v sredo 12. t. m. ob ½4. uri popoldne z žal, kapele sv. Andreja, k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

LJUBLJANA, dne 11. marca 1941.

Žalujoči: JOSIP — soprog; LOJZE, učitelj — sin; JOŽICA, poročena KLARER, SILVA, učiteljica — hčerki; IVAN KLARER — zet; ALMA, roj. KOŠTIAL — snaha; VLASTA, JOŽICA, vnukinji in ostalo sorodstvo

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—

Kupim

VSAKOVRSTNO
ZLATO
SREBRO - PLATINO
BRILJANTE
SMARAGDE SAFIRJE RUBINE
BISERE I.T.D. STARINSKE
NAKITE TER UMETNINE
PO NAJVIŠJIH CENAH
STARA TVRDKA
Jos. EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLON

Službo dobi

Brivskega pomočnika
prvovrstnega in hitrega delavca sprejmem takoj v stalno službo. Plačam po mezdi. Salon Koritnik Škofja Loka. 5445-1

Uradnico
veščo knjigovodstva, slovenske, srbohrvaške in nemške korespondence, išče večje podjetje proti takojšnji namestitvi. Uradnice s prakso imajo prednost. Ponudbe poslati pod »Stalna služba« na ogl. odd. Jutra 5426-1

Izučenega ključavničarja
ki je dobro izvežban v vseh poslih svoje stroke sprejmemo. Ponudbe na American Motors, Tyrševa cesta 24. 5438-1

Mesarski pomočnik
izurjen v sekanju (na čoku) ter sposoben za vsa mesarska dela se takoj sprejme. Plača izvrstna! Pošten! Franc Ocvirk, mesar, Povšetova 38, Ljubljana. 5484-1

Krojaškega pomočnika
za veliko delo in samostojno šiviljo pomočnico sprejmem. — Josip Kos, krojaštvo, Kranj, Na Škrlovcu 1. 5471-1

Natakarico
pridno in prikupljivo sprejmem. Ponudbe z navedbo prejšnjih služb in starosti je poslati na podružnico Jutra v Celju pod značko »Na račun«. 5481-1

Brivskega pomočnika
mlajšega, dobrega delavca, sprejme takoj — Zrimšek Rudolf, Litija. 5455-1

Fant - tekač
13 do 15 let star se sprejme takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 5462-1

Pošteno in pridno dekle
zmožno kuhanja in gospodinjskih del sprejmem v dobro službo. — Naslov v vseh posl. Jutra. 5460-1

Slugo
vrtnarja, samskega, vojaščine prostega, sprejmem. Naslov v vseh posl. Jutra. 5463-1

Brivskega pomočnika
mlajšo moč, za stalno delo, sprejmem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Vaca Rudolf, Jesica. 5458-1

Delovodjo
za kovinski obrat in kovinostrugarja sprejmemo. Unitas, Šiška. 5168-1

Brivskega pomočnika
dobrega delavca takoj sprejmem. Polanc, Kopitarjeva. 5479-1

Brivskega pomočnika
mladega dobrega delavca, sprejme takoj Peronska brivnica Ljubljana, gl. kolodvor. 5473-1

Gospodinjska pomočnica
zanesljiva, vajena kuhinjskih in vseh drugih domačih del, dobi stalno namestitev v uradniški družini blizu Ljubljane. Ponudbe naj se vpošljejo na ogl. odd. Jutra v Ljubljani pod značko »Dobra gospodinja«. r.

Vzgojiteljica
resna, srednjih let, ki je dovršila tečaj za nego dece, po možnosti z znanjem nemškega in francoskega jezika se sprejme k dvema deklicama 9 in 17 let. Ponudbe s sliko in referencami pod šifro »2 devojčice 1434« na Propagando, Beograd, pošt. pret. 409. 5467-1

Službe išče

Mlada postrežnica
išče zaposlenje za vsak dan dopoldne. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »15. marca«. 5469-2

Mlada postrežnica
išče službo k manjši družini. Ponudbe pod »Pridna in poštena 333« na ogl. odd. Jutra. 5677-2

Absolventka
trgovskega tečaja z malo maturo išče primerne zaposlitve, najraje v pisarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nastopim takoj 222«. 5478-2

Vajenci(ke)

Kuhinjska učenka
se takoj sprejme. Ponudbe pod šifro »Kongresni trg« na ogl. odd. Jutra. 5465-44

Vajenca
za manufakturno stroko se sprejme. Vprašati Cesta 29. oktobra 9. II. vrata 16. 5472-44

Prodam

Stroj za prevleko gumbov z blagom
»Astor« z vsemi orodji, za vse velikosti in oblike gumbov ter več tisoč gumbnih delcev, novo, poceni proda: Ludvik Ileršič, Ljubljana, Cesta 29. oktobra 13, telefon 37-54. 5232-6

Parni kotel
rabljen 36 kv. m kurilne površine, ležeči, proda mestna uprava v Ptuju, kjer se kotel lahko ogleda. 5457-6

Kupim

Jeklenke
ki se potrebujejo za plin metan za pogon motorjev kupimo. Parna žaga Rog, Podstenica, p. Toplice n. Dolenjskem. 5421-7

Butelke
kupuje po najvišji ceni Medarna, Ljubljana, Zidovska ul. 6. 3109-7

Belo omaro
dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kupim« 5464-7

Pouk

Prihodnji prikrojevalni tečaj
za vsa damska oblačila se bo vršil od 10. marca do 31. marca 1941. — Vsa zadevna pojasnila dobite na oblastveno dovoljeni krojni šoli

Posest

»REALITETA«
posestna posredovalnica v Ljubljani je samo v PRESERNOVI ULICI 54 Nasproti glavne pošte Telefon 44 - 20

Stavbišče
850 kv. m prodam za din 25.000. Slovša Ivan, splošno mizarstvo, Dolnice, p. Št. Vid nad Ljubljano. 5459-20

Les

Kupimo vsako množino
mehkih desk za zaboje 13, 14, 15 in 16 mm, žamane kratice ali prirezane na določene dimenzije, iz katerih sestavljamo zaboje. Ponudbe s ceno je poslati na ogl. odd. Jutra pod šifro: »Sub lesa«. 5087-15

Stanovanje odda

Hiša — enostanovanjska
s tremi sobami in pritiklinami, podkletena, pred 10 leti zgrajena, s cca 200 kv. m vrta, tik državne ceste pri Brezicah, naprodaj za ceno din 60.000. Vprašati na naslov: Anton Vidovič, Sv. Peter v Sav. dolini. 5083-20

Potniki

Zanesljive poverjenike
za Ljubljano, Maribor, Celje in druge večje kraje Dravske banovine sprejme zavarovalnica »Sava«, Ljubljana, Sv. Petra 2. 3292-5

Pohištvo

Pohištvo
Rasno, dobro ohranjeno pohištvo naprodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 5466-12

Spalnico
skoraj novo, ugodno prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 5461-12

Postelja z mrežo
vse skoraj novo, naprodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 5482-12

Pridelki

Fige
za žganjekuno po najnižji ceni prodaja tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, telefon 26-07 58-33

Suhe slive
razpošiljamo po povzetju po din 9 kg franko Lukavac, Braća Papo. 5475-33

Glasbila

Harmonij
znamke Packard, z 12 registri, 5 oktav in 2 kolenčkoma, poceni prodam. Celje, Na okopih št. 9. 5480-26

Sobo odda

Elegantno sobo
s strogo separiranim vhodom oddam stalnemu gospodu. Florjanska ul. 31-I. 5483-23

Solnčno sobico
z vso oskrbo, v strogem centru, kopalnica oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 5476-23

Kapital

Ogenj je uničil vse prihranke
že mnogim, ki so varčevali vse življenje. Pazite, ker grozi ta nevarno tudi Vam. Zaupajte Hranilni posojilnici »Moj dom« v Ljubljani, Dvorna ulica 8, ki Vam bo svetovala, kako boste varno in plodonosno naložili Vaše prihranke.

Kupujem
— rekonstruirane vložne knjižice Zadružne gospodarske banke v Ljubljani ali katere njenih filijalk. Ponuditi na Motorni mlin, Šarca, (Banat). 5309-16

Izgubljeno

Ker je najditelj
zlate zapestne ure št. 4506 znan, se poziva, da jo odda v ogl. odd. Jutra tekom enega tedna, sicer ga prijavim policiji. 5456-28

Razno

MODROCE
patentne postejne mreže nudi solidno in po nizki ceni
R. RADOVAN
tapetnik
Mestni trg 13.

KLIŠEJE
ENO in VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

Iz življenja na deželi

POLJČANE. Pod predsedstvom banovinskega zdravnika dr. A. Hromovskega se je vršil v nedeljo 6. redni občni zbor društva RKriža, ki z velikim razumevanjem v delu za pomoč do bližnjega v svojo nalogo. Kakor v preteklem letu je tudi letos nudilo društvo vso svojo razpoložljivo pomoč »mlečni akciji«, katere izvedbo je prevzela letos šolska kuhinja. Društvo skrbi tudi za strokovno izobrazbo svojih članov in je bil napravljen tečaj o prvi pomoči, ob kateri priliki se je izvežbalo potrebno število sanitetnega osebja. Tudi letos bodo tečaji o prvi pomoči v Studenicah, Makolah in v Poljčanah. Nanovo so bili izvoljeni za blagajničarko gdč. Pavla Kosiejeva, kod odborник je vstopil g. Pahor, kot revizor župan g. Detiček, v ostalem pa je ostal stari odbor. Po nekaterih predlogih je predsednik uspeli občni zbor zaključil z vzklikli Nj. Vel. kralju Petru II.

ZAGRADEC. V nedeljo popoldne so imeli svoj občni zbor bivši koroški borci. Gospod Jakob Škerlj, trgovec iz Zagradca, ki že od ustanovitve uspešno predseduje organizaciji, je ob polnoštevilni udeležbi članov podal poročilo, iz katerega je bilo posneti, da je bilo poslovanje ene najmlajših krajevnih postojank prav zadovoljivo. Zastopnik glavnega odbora je v temeljitem govoru predočil članstvu naloge Legije, ki ne obstojajo samo v vprašanju našega priznanja, temveč imamo še mnogo drugih nad vse važnih vprašanj, tičočih se organizacije in njenega članstva.

Uredba o državnem računovodstvu

(objavljena v »Službenih novinah« 10. t. m.)

je natiskana v posebni knjižici in se more nabaviti

po ceni din 15.—

pri

„FIN"

izdajateljsko podjetje za finančno zakonodajo, urade in pouk,

BEOGRAD — poštni pretinac 991. — Avalska ulica 6.

Račun poštne hranilnice štev. 61-080.

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob nenadomestljivi izgubi našega iskreno ljubljenega, nepozabnega očeta, tasta, starega očeta in strica, gospoda

Ivana Toplikarja

višjega kriminalnega nadzornika v pokoju

kakor za poklonjene vence in cvetje, se tem potom vsem najlepše in najudanejše zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo prečastitima gospodoma patru Jože Aljančiču in dr. Stanku Aljančiču za verska tolažila, dalje gospodu dr. Igor Tavčarju, zdravniku, za skrb in pomoč v bolezni, gospodični Mari Snojevi za vso požrtvovalnost. Kar najlepše se zahvaljujemo cenjenemu policijskemu pevskemu zboru za prekrasno petje, za v srce segajoče žalostinke. Končno se zahvaljujemo prav prisrčno vsem, ki so našega blagega očeta spremili na njegovi zadnji poti.

Vsem in vsakomur: Bog poplačaj!

Žalujoče rodbine:

TOPLIKAR, KLEMENČIČ, dr. STOPAR

Ljubljana, 12. marca 1941.

Gorenjski semenski krompir „ONEIDA"

uspeva v vsaki zemlji in daje obilen pridelek— Dobavlja ga v najboljši kvaliteti

Gorenjska kmetijska zadruga v Kranju.

Za premogovnik v Hrv. Zagorju

se sprejme mlad diplomiran

rudarski inženjer,

kot odgovorni upravitelj

Reflektanti morajo imeti nekaj let prakse, razpolagati z dobrim geološkim in rudarsko-merilskim znanjem ter morajo biti vpeljani v administracijo in rudarski zakon ter biti sposobni za samostojno vodstvo obrata.

V poštev pridejo samo jugoslovenski državljani, ki obvladajo srbohrvatski in po možnosti tudi nemški jezik.

Ponudbe z življenjepisom, fotografijo in navedbo referenc, plačilnimi pogoji in možnosti nastopa je nasloviti na ogl. odd. »Jutra« pod »405«.

†

Naznanjamo tužno vest, da nas je po dolgem mučnem trpljenju za vedno zapustila naša zlata hčerka, mama in teta, gospa

Marija Seidl

roj. Ferjančič

K večnemu počitku jo spremimo v četrtek 13. marca ob 16.30 iz žal, kapelice sv. Marije, na pokopališče k Sv. Križu.

Žalujoči: **ANTONIJA FERJANČIČ, mati; CARLO in RAJKO, sinova; VIDA, snaha, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.**

Natečaj

Na osnovi odobrenja gospoda ministra vojske in mornarice Pov. Gj. br. 15.564 od 24. oktobra 1940. leta bo sprejela barutanska-pirotehnična podoficirska šola v zavodu »Obilićevo« pri Kruševcu s 1. aprilom 1941 leta kot gojence mladeniče iz civilnega prebivalstva in iz stalnega kadra.

Kandidati, ki žele konkurirati za sprejem v to šolo, morajo ustrezati niže navedenim pogojem in predložiti sledeče dokumente:

A. Kandidati iz civilnega prebivalstva:

1. — Spričevalo, ki ga izda občina a potrdi policijska (srezka) oblast, ki vsebuje:
a) da je državljan kraljevine Jugoslavije,
b) da ni oženjen,
c) da je dobrega obnašanja in ravnanja.
To spričevalo je lahko tudi skupno, t. j., da vsebuje podatke navedene pod a) b) in c).

2. — Spričevalo, da ni bil doslej sodnijsko kaznovan in obsojen, kar potrdijo pristojne oblasti.

3. — Spričevalo, da zdaj ni v sodni preiskavi niti pod kakorkoli obtožbo, kar potrjuje pristojna oblast.

4. — Da ima dovoljenje od staršev ali skrbnikov, da sme stopiti v to šolo, potrjeno od pristojnih oblasti.

Dokumenti pod 1, 2, 3 in 4 morajo biti izdani — potrjeni v tem letu in taksirani po zakonu o taksah.

5. — Da ni mlajši od 18 niti starejši od 21 let (pravico do natečaja imajo vsi mladeniči rojeni 1920., 1921., 1922. in 1923. leta). Za dokazilo o rojstnem letu naj predlože rojstni list ali potrdilo pristojnih oblasti, ako so cerkvene knjige uničene. Poleg potrdila glede rojstnega leta je treba predložiti tudi potrdilo pristojne cerkvene oblasti, da so cerkvene knjige zares uničene.

6. — Da je dovršil najmanj osnovno šolo z zelo dobrim uspehom.

Prednost za sprejem imajo mladeniči z boljšimi in večjimi šolskimi kvalifikacijami.

7. — Da je popolnoma zdrav, kar mora svedočiti z zdravniškim spričevalom vojnega okrožja ob priliki predložitve prošnje in pri barutansko-pirotehnični podoficirski šoli na dan sprejema. Oni kandidati, ki dvomijo, da bodo sprejeti na zdravniškem pregledu, a se žele ogniti odvišnih stroškov za dosego teh dokumentov, zamorejo biti pregledani v vojnih okrožjih od strani dotičnega zdravnika samo na podlagi prošnje za zdravniški pregled v svrho sprejema v barutansko-podoficirsko pirotehnično šolo.

B. Kandidati iz vojske:

1. — Da je od komande priporočen kot zelo dober vojak.
2. — Da ni v preiskavi, niti ni bil sodno kaznovan.
3. — da je najmanj z dobrim uspehom dovršil šolo predvideno pod točko 6 tega natečaja, kar lahko izkaže z šolskim spričevalom.
4. — Da ni oženjen.
5. — Da ni starejši od 23 let.
6. — Ako ni dovršil 21 let tedaj naj predloži še roditeljsko ali dovoljenje varuha, potrjeno od strani pristojnih oblasti, da sme vstopiti v barutansko-pirotehnično podoficirsko šolo.

Prošnji — pismeni izjavi naj priloži: izvod iz službenih podatkov in vse dokumente kakor kandidati iz civilnega prebivalstva.

C. Prošnje in prijave za natečaj:

Prošnje in prijave za natečaj se sprejemajo od danes do zaključno 20. marca 1941 leta. Prošnje — prijave po tem datumu se ne bodo sprejemale v postopek ter se bodo zavrnile kot nepravočasno predložene.

Vse prošnje — prijave, ki ne bi ustrezale pogojem, se bodo vrnile konkurentom z vsemi spričevali preko pristojnih oblasti.

Vsak kandidat iz civilnega prebivalstva, čigar prošnja bo pravilna, dobi od svoje komande vojnega okrožja karto za brezplačno vožnjo do zavoda »Obilićevo« (železniška postaja Kruševac).

Vojna okrožja bodo izdala brezplačne karte samo onim kandidatom, za katere dobe obvestilo od barutansko-pirotehnične podoficirske šole, da so uvrščeni v red kandidatov.

Kandidati iz civilnega prebivalstva, ki dobe brezplačne vozne karte, se morajo javiti na dan 1. aprila 1941 leta upravniku zavoda »Obilićevo« pri Kruševcu ob 7. uri zaradi zdravniškega pregleda in sprejema.

Kandidati iz civilnega prebivalstva predlože svoje prošnje za sprejem v to šolo izključno preko komandanta vojnega okrožja, na čigar teritoriju žive.

Kandidati iz vojske, ki bodo sprejeti v šolo, dobe pozive preko svojih komand. Nesprejetim kandidatom bodo dokumenti vrnjeni.

Kandidati iz civilnega prebivalstva, ki ne bodo sprejeti na zdravniškem pregledu v Obilićevu, dobe brezplačno karto za povratek do svojega vojnega okrožja, a oni iz vojske do svojih komand.

Pred odhodom morajo kandidati urediti vse svoje osebne in rodbinske zadeve, ker se oni, ki bodo sprejeti, ne bodo smeli vrniti domov.

Vsi kandidati, ki konkurirajo za barutansko-pirotehnično podoficirsko šolo si morajo neobhodno zagotoviti potrebna sredstva za stanovanje in hrano za ves čas, dokler bodo bivali v Obilićevu zaradi zdravniško-komisijskega pregleda.

OPOZORILO: Prošnje za natečaj je treba predložiti čim prej, da bi se zamogli dokumenti pravočasno vrniti kot nedostatni zaradi eventuelnih potrebnih popravkov.

Ker bodo dobili kandidati v šoli od države poleg ostalega kovčeg za svoje stvari, se jim priporoča, da ne prinesejo svojih kovčegov; od ostalih stvari pa naj prineso seboj: pribor za umivanje in pranje zob, potrebno število robcev, nogavice ali ovojke, pribor za čiščenje obleke in obutve ter copate.

Prošnja, ki jo kandidat predloži zaradi sprejema, mora biti lastnoročno napisana, kolekovana z 10 dinarskim kolekom in se mora glasiti:

KOMANDANTU . . . . . VOJNEGA OKROŽJA

Na podlagi natečaja barutansko-pirotehnične podoficirske šole zavoda »Obilićevo« pri Kruševcu A. L. br. 4242 od 20. februarja 1941. leta prosim, da se me sprejme kot gojenca te šole, ker izpolnjujem vse pogoje po razpisanem natečaju.

Izjavljam, da pristajam na vse pogoje, predpisane z uredbo barutansko-pirotehnične podoficirske šole, z vsemi spremembami in dopolnitvami.

Prilagam sledeče dokumente:
1) Potrdilo o domovinstvu (domovinski list).
2) Potrdilo o samskem stanu.
3) Nravstveno spričevalo.
4) Potrdilo, da nisem sodno kaznovan niti obsojen.
5) Potrdilo, da zdaj nisem v sodni preiskavi niti kakorkoli obtožen.
6) Dovoljenje staršev.
7) Krstni list in
8) Šolska spričevala kakor tudi spričevala o dovršitvi obrti ali ako se je učil obrti, kje in koliko časa in katero obrt se je učil.

Prosim, da se mi izda železniška (parobrodska) brezplačna karta pri . . . . . vojnem okrožju od . . . . . do Kruševca,

Konkuriram s teritorija . . . . . vojnega okrožja, a moje pristojno vojno okrožje je . . . . . .

Lastnoročni podpis
(priimek, začetna črka očetovega imena, ime, poklic, pristojno mesto, srez, banovina in vojno okrožje — točen naslov)

(Datum in kraj, odkoder predlaga prošnjo)

Za kandidate iz vojske predpostavljeni starešine navedejo v priloženem aktu: da li je kandidat kaznovan, da li je v preiskavi ali obtožen in za kaka dejanja in končno dado svoje mišljenje, da li zasluži priporočilo za sprejem v to šolo.

G. Izvod iz uredbe o barutansko-pirotehnični podoficirski šoli in zakona o ustrojstvu vojske in mornarice.

Barutansko-pirotehnična podoficirska šola ima stopnjo nižje strokovne vojne šole, katere tečaj traja dve leti. Po uspešno dovršeni šoli napredujejo gojenci v čin podnarednika II. razreda in se razporejajo po barutansko-pirotehničnih edinicah kot podoficirji, kjer dalje služijo v svoji karieri.

Po zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice imajo podoficirji zelo dobre denarne dohodke — plačo. Neoženjeni podoficirji imajo poleg svoje plače brezplačno stanovanje, hrano, obleko, obutev in zdravljenje. Oženjeni podoficirji poleg plače obleke in obutve imajo še dodatek za ženo in otroke, plačano hrano in brezplačno zdravljenje za sebe in rodbino. Takisto imajo barutansko-pirotehnični podoficirji tudi pravico na pokojnino, katere višina zamore doseči višino plače po letih službovanja. Končno zamore barutansko-pirotehnični podoficir, ako izpolni zakonske pogoje, postati tudi nižji vojni tehnični uradnik artilerijskotehnične stroke in napredovati do I. razreda kar odgovarja činu kapetana I. razreda roda vojske.

A. L. br. 4242/41. Iz pisarne artilerijskotehničnega oddelka ministrstva vojske in mornarice 20. februarja 1941. leta v Beogradu.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.